

UDSATHED FOR VOLD OG ANDRE FORMER FOR KRIMINALITET

Offerundersøgelserne 2005-2009
med delvis opdatering for 2010

Af

Flemming Balvig & Britta Kyvsgaard

November 2010

**Københavns Universitet * Justitsministeriet
Det Kriminalpræventive Råd * Rigspolicefen**

ISBN 978-87-91851-88-9

Indhold

1. OVERSIGT.....	4
2. INDLEDNING.....	7
2.1 UNDERSØGELSENS DATA OG METODE.....	8
2.2 OM STATISTISK SIGNIFIKANS MV.	13
3. TYVERI.....	15
3.1 TYVERI 2005-09.....	18
3.2 TYVERIETS GENSTAND OG SKADEVIRKNING.....	19
3.3 ØKONOMISKE MØRKETAL FOR TYVERI	22
3.4 TYVERI, LIVSSTIL, SOCIOØKONOMISKE FORHOLD, GEOGRAFI M.V.	24
4. HÆRVÆRK.....	28
4.1 HÆRVÆRK 2005-2009.....	30
4.2 HÆRVÆRKETS GENSTAND OG SKADEVIRKNING.....	31
4.3 ØKONOMISKE MØRKETAL FOR HÆRVÆRK	33
4.4 HÆRVÆRK, LIVSSTIL, SOCIOØKONOMISKE FORHOLD, GEOGRAFI M.V.	35
5. VOLD.....	39
5.1 VOLD 1995-96 OG 2005-09	44
5.1.1 VOLDENS OMFANG OG UDVIKLING	44
5.1.2 VOLDENS GROVHED OG ALVORLIGHED	45
5.1.3 VOLDENS DEMOGRAFI: KØN OG ALDER	47
5.1.4 VOLDENS ART.....	49
5.1.5 HVORNÅR SKER VOLDEN?	50
5.1.6 ALKOHOL OG STOFFER.....	52
5.1.7 NÆRMERE OM POLITIANMELDelse AF VOLD	54
5.2 VOLD 2005-2009.....	56
5.3 ÅRSAGER TIL VOLD 2008-09.....	59
5.4 VOLD, LIVSSTIL, SOCIOØKONOMISKE FORHOLD, GEOGRAFI M.V.	60
6. RØVERI.....	64
6.1 RØVERIERNES DEMOGRAFI.....	66
6.2 KARAKTERISTIKA VED RØVERIERNE.....	68
6.3 RØVERI SOM HADFORBRYDELSE.....	70
6.4 HVORNÅR SKER RØVERIERNE.....	71
6.5 RØVERIERNES GROVHED OG ALVORLIGHED	72
6.6 ALKOHOL OG STOFFER	74
6.7 UDBYTTE.....	75
6.8 RØVERI, LIVSSTIL, SOCIOØKONOMISKE FORHOLD, GEOGRAFI M.V.	76
6.9 OFRENES REAKTION PÅ RØVERIERNE.....	79
7. TVANGSSAMLEJE	81
7.1 OFRE OG GERNINGSMÆND.....	82
7.2 GERNINGSTED OG -TIDSPUNKT	83
7.3 TVANGSSAMLEJE, LIVSSTIL, SOCIOØKONOMISKE FORHOLD, GEOGRAFI M.V.	84

7.4	TVANGSSAMLEJETS GROVHED OG ALVORLIGHED.....	86
7.5	ANMELDELSE TIL POLITIET	88
8.	DEN SAMLEDE KRIMINALITETSUDVIKLING	90
8.1	KRIMINALITETSUDVIKLINGEN FREM TIL 1986	90
8.2	KRIMINALITETSUDVIKLINGEN FREM TIL 2010*	91
8.3	KRIMINALITETEN 2009.....	94
9.	BEFOLKNINGENS ANGST OG BEKYMRING FOR KRIMINALITET.....	99
9.1	DEMOGRAFI OG ANGST FOR KRIMINALITET 2009.....	99
9.2	UDSATHED FOR KRIMINALITET OG ANGST FOR KRIMINALITET.....	100
9.3	ANGST FOR KRIMINALITET, LIVSSTIL, SOCIOØKONOMISKE FORHOLD, GEOGRAFI M.V.....	100
9.4	UDVIKLINGEN I ANGST FOR KRIMINALITET.....	102
9.5	DEN SAMFUNDSMÆSSIGE BEKYMRING FOR KRIMINALITET	104
10.	LITTERATUR.....	106
11.	SPØRGESKEMA.....	110

1. OVERSIGT

Siden 2005 er der løbende gennemført landsdækkende, repræsentative interviewundersøgelser af 16-74-åriges udsathed for tyveri, hærværk, vold eller trusler om vold. Fra 2008 blev disse offerundersøgelser suppleret med spørgsmål om udsathed for røveri og tvangssamleje.

Tidligere er der også gennemført sådanne offerundersøgelser, hvoraf nogle svarer til dem fra 2005-09 Hovedvægten i rapporten er lagt på en sammenligning dels med disse tidligere undersøgelser og dels mellem dem fra 2005-2009 med henblik på at belyse udviklingen i risikoen for at blive udsat for kriminalitet. De overordnede resultater er sammenfattet i de følgende tre tabeloversigter.

Tabel 1.1. Oversigt over udviklingen i danskernes risiko for at blive udsat for kriminalitet, anmeldelsestilbøjelighed og angst for kriminalitet frem til 2009.

	Første sammenlignelige måling foretaget år	Udvikling fra første måling til 2009*	Procent 2009
Andel udsat for tyveri, hærværk og/eller vold	1987	–	16 %
Andel udsat for tyveri	1972 (13 %)	0	11 %
Anmeldelsestilbøjelighed for tyveri	1972 (62 %)	+	69 %
Andel udsat for hærværk	1972 (7 %)	0	5 %
Anmeldelsestilbøjelighed for hærværk	1972 (32 %)	+	42 %
Andel udsat for vold	(1971)/1987 (3 %)	-	1 %
Anmeldelsestilbøjelighed for vold	1971 (19 %)	+	40 %
Andel udsat for røveri			1 % [^]
Anmeldelsestilbøjelighed for røveri			73 % [^]
Andel kvinder udsat for tvangssamleje			0,1 % [^]
Anmeldelsestilbøjelighed for tvangssamleje			26 % [^]
Angst for kriminalitet	1976 (18 pct.)	-	12 %

* Tegnforklaring: + = stigning, 0 = uændret, - = fald.

[^] Tallene er fra både 2008 og 2009, idet antallet af ofre for røveri og tvangssamlejer er lille i løbet af et år.

Tabel 1.2. Oversigt over hvor stor en procentdel af 16-74-årige i Danmark, der har været udsat for vold og trusler om vold i løbet af et år, 1995-96 og 2005-09.

		1995-96	2005-09
Vold	ALLE	2 %	2 %
	Mænd	2 %	2 %
	Kvinder	1 %	1 %
	16-24 år	5 %	5 %
	25-39 år	2 %	2 %
	40-74 år	1 %	1 %
Trusler om vold	ALLE	5 %	4 %
	Mænd	5 %	4 %
	Kvinder	5 %	4 %
	16-24 år	9 %	8 %
	25-39 år	6 %	5 %
	40-74 år	4 %	3 %
Vold og/eller trusler om vold	ALLE	6 %	5 %
	Mænd	6 %	5 %
	Kvinder	5 %	5 %
	16-24 år	12 %	11 %
	25-39 år	6 %	6 %
	40-74 år	5 %	3 %

Tabel 1.3. Karakteristika ved den vold, ofrene har været udsat for, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
Offer udsat flere gange	28 %	30 %
Synlige skader	56 %	52 %
Våben eller redskab anvendt*	12 %	19 %
Skydevåben anvendt	0 %	2 %
Kniv anvendt	3 %	4 %
Slagvåben anvendt	3 %	5 %
Andre redskaber anvendt	5 %	8 %
Gruppevold*	33 %	39 %
Gerningsperson ukendt for offer	62 %	65 %
Foregået på værtshus el.lign.*	24 %	14 %
Sket under udførelse af arbejde*	19 %	25 %
Fredag, lørdag, søndag	69 %	66 %
Mellem kl. 01:30 og 05:30	29 %	29 %
Gern.p. påvirket alkohol/stoffer	66 %	64 %
Offer påvirket alkohol/stoffer	45 %	40 %
Gerningsperson mand	93 %	92 %
Gerningsperson < 25 år	50 %	49 %
Anmeldt til politiet*	36 %	43 %
Politiet fat i gerningsperson	55 %	61 %

* Forskellen er signifikant på et 5 pct. niveau

2. INDLEDNING

I oktober 1993 udsendte regeringen en handlingsplan vedrørende bekæmpelse af vold. Det indgik som en del af denne handlingsplan at tage initiativer til en bedre voldsstatistik og en bedre kortlægning af volden i det hele taget. Det hed således blandt andet i handlingsplanen (*Bekæmpelse af vold*, 1993):

“Udviklingen i voldskriminaliteten er beskrevet i bilag 2, der bl.a. redegør for stigningerne i anmeldte voldsforbrydelser. Der knytter sig imidlertid betydelige usikkerheder til at anvende den anmeldte voldskriminalitet som mål for den vold, der begås i samfundet. (...) Justitsministeriet vil derfor bede Rigspolitechefen om at overveje muligheden for at udvikle en statistik, der kan give et mere præcist billede af den voldskriminalitet, der begås i samfundet...” (s. 40)

Og videre:

“Rigspolitechefens forskningsenhed vil sikre, at der gennemføres forskningsprojekter, der skaffer et bedre grundlag for vurderingen af voldens årsager og omfang samt voldsmændenes forhold...” (s. 41)

I forlængelse heraf udarbejdede en intern arbejdsgruppe under Rigspolitechefen et forslag til en udvidet og mere detaljeret journalplan for voldsforbrydelser. Danmarks Statistik udarbejdede en recidivstatistik, der blandt andet omfattede vold (Larsen, 1995), og på Københavns Universitet blev der gennemført undersøgelser af karakteristika ved voldskriminelle og deres kriminelle karriere (Kjyvsgaard, 1995) samt af voldsudviklingen (Balvig, 1995).

Initiativerne omfattede også en gennemførelse af en såkaldt voldsofferundersøgelse i 1995 og 1996. I undersøgelsen blev et tilsigtet repræsentativt udsnit af befolkningen i 1995 og 1996 spurgt, om de havde været udsat for vold. I bekræftende fald blev de stillet en række uddybende spørgsmål vedrørende voldens karakter; hvor den fandt sted mv. Sådanne offerundersøgelser har først og fremmest den styrke, at de kan give os et nærmere indblik i den totale vold i samfundet, dvs. såvel den vold, som er blevet anmeldt og registreret, som den, der ikke er blevet det (den skjulte vold).

Voldsofferundersøgelsen i 1995/96 kom til på initiativ af og blev finansieret af Rigspolitechefens forskningsenhed ved Politiskolen i et samarbejde med henholdsvis Danmarks Statistik og Københavns Universitet. Danmarks Statistik forestod dataindsamlingen, mens analysen af data og udarbejdelse af undersøgelsesrapport blev foretaget af Flemming Balvig (Balvig, 1996; 1998).

Med henblik på at bidrage til belysning af voldsudviklingen siden 1995/96 er voldsofferundersøgelsen de seneste år blevet gentaget. Offerundersøgelsen er samtidig udvidet, idet flere af de månedlige interviewrunder nu inkluderer spørgsmål om udsathed for tyveri, hærværk samt spørgsmål om bekymring for kriminalitet. Fra og med 2008 spørges der månedligt om udsathed for voldtægt (tvangssamleje) og røveri. Fra og med 2009 indeholder undersøgelsen desuden spørgsmål vedrørende de interviewedes livsstil og økonomiske forhold.

Nærværende rapport erstatter de tidligere rapporter, som har været tilgængelige på Det Kriminalpræventive Råds og Justitsministeriets hjemmesider (Balvig & Kyvsgaard, 2006a; 2006b; 2007; 2008).

Offerundersøgelsen er finansieret af Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitichefen og Justitsministeriet.

2.1 Undersøgelsens data og metode

En ikke ubetydelig del af den vold, der forekommer i samfundet, anmeldes ikke til politiet og kommer heller ikke til politiets kundskab på anden vis. Man kalder denne ikke-politiregistrerede vold for den skjulte vold eller voldens mørkefelt. Gennemførelse af offerundersøgelser er en af de meget få muligheder, man har for at skønne dels over den faktisk forekommende vold i samfundet og dels mørketallets størrelse. Ved voldsofferundersøgelser udspringes befolkningen, enten via spørgeskemaer eller gennem personlige eller telefoniske interviews, om de har været udsat for vold. I bekræftende fald spørges, om det er blevet anmeldt, eller om politiet har fået nys om forholdet på anden vis; en oplysning som muliggør estimeringer af mørketallet.

Voldsofferundersøgelser kan yde et bidrag til beskrivelse og forståelse af volden i samfundet og mørketallets størrelse, men også kun et bidrag. Der er en række problemer forbundet med gennemførelse af denne form for undersøgelser. Disse problemer betyder, at oplysningerne bliver forbundet med en vis usikkerhed og en række begrænsninger, som bør tages i betragtning, når tallene fortolkes og forklares. Blandt de vigtigste er:

* Det er befolkningens *oplevelse* af vold og af, hvad vold er, der aflæses. Denne oplevelse er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med den juridiske afgrænsning af vold. Forskellige mennesker har givetvis forskellige opfattelser af, hvad vold er (jf. f.eks. Balvig, 1978), og disse opfattelser kan ændre sig over tid. F.eks. kan skub i en skolegård i én tidsperiode blive oplevet som drilleri, i en anden som mobning og i en tredje som vold. Konsekvensen heraf er blandt andet, at forskellige måder at spørge og formulere spørgsmålene på udløser forskellige svar og giver forskellige voldshypotegheder (se for de danske voldsofferundersøgelser vedkommende herom i Balvig, 1995). Man må derfor være særdeles opmærksom på den anvendte spørgsmålsformulering og på, at konstaterede

forskelle mellem selv ensartet gennemførte undersøgelser over tid kan bero på ændrede opfattelser af, hvad vold er.

* Det er aldrig hele befolkningen, der udspørges. Der er f.eks. altid en nedre aldersgrænse og ofte også en øvre. Den nedre aldersgrænse betyder typisk, at undersøgelser kun i ringe grad eller slet ikke kommer til at omfatte vold mod (mindre) børn.

* Det er næsten aldrig hele den afgrænsede del af befolkningen, undersøgelsen omfatter, der udspørges. Det er så godt som altid et (meget) mindre udsnit. Dette betyder, at tallene er forbundet med den såkaldte stikprøveusikkerhed. Størrelsen af denne kan under visse forudsætninger og omstændigheder beregnes.

* Vold er en relativ sjælden hændelse. Det betyder, at stikprøveudvalget helst skal være meget stort for nærmere at kunne analysere de voldshændelser, der berettes om. Med stigende udvalgsstørrelse øges imidlertid også omkostningerne og andre praktiske problemer med at gennemføre undersøgelsen, således at det kan være svært at realisere det undersøgelsesmæssigt mest ideelle.

* Der er forskellige måder at finde frem til dem, man vil interviewe, på. Disse måder har hver deres fordele og ulemper. En af mulighederne er et fuldstændigt tilfældigt udvalg (lodtrækningsprincip) baseret på CPR-registret.

* Det lykkes aldrig at få besvarelser fra alle, der er med i det endelige udvalg. Der er nogen, det ikke lykkes at træffe, og andre, der ikke ønsker at deltage. Der er en betydelig risiko for, at de, man ikke får med, udgør et skævt udsnit af alle, og at tallene derfor forvrides i den ene eller den anden retning. Problemet er, at det kan være vanskeligt at afgøre, hvor stor denne effekt er, og i hvilken retning den går.

* Der er forskellige måder at udspørge på. De fire standardmetoder er det personlige interview, telefoninterviewet, postspørgeskemaet og internetspørgeskemaet. Hver af disse metoder har deres fordele og ulemper, f.eks. med hensyn til svarvillighed og mulige hukommelsesproblemer (se de følgende punkter).

* Der kan være et problem med svarvillighed. Der kan være nogen, der ikke ønsker at berette i et spørgeskema eller over for en interviewer om den vold, de har været udsat for. Denne svarvillighed kan tænkes at variere med forskellige omstændigheder ved volden. F.eks. kan der være grund til at tro, at svarvillighed er et større problem ved kortlægning af partnervold end ved kortlægning af "taskerøverier" udført af fremmede i gademiljøet.

* Der kan være hukommelsesproblemer. Også vold glemmes i en eller anden udstrækning, igen formentlig afhængig af voldens karakter, tid siden hændelsen og hvem man i øvrigt er mv. Hukommelsesfaktorens indvirkning på undersøgelsens resultater kan begrænses ved alene at spørge om voldshændelser inden for en forholdsvis kort periode forud for interviewet.

* Ved introduktion af en afgrænset tidsperiode, hvori volden søges kortlagt, introduceres det såkaldte teleskopingsproblem, dvs. at man ganske vist husker selve voldshændelsen, men fejllusker tidspunktet. Man taler om fremad-teleskopering for de tilfælde, som reelt er sket forud for tidsperioden, og bagud-teleskopering for de tilfælde, man ikke kommer frem med, fordi man fejlagtigt tidsmæssigt placerer dem uden for tidsperioden. Problemet er, at bagudteleskopering og fremadteleskopering ikke nødvendigvis går lige op i sidste ende, hverken antalsmæssigt eller med hensyn til voldstype (f.eks. med hensyn til alvorlighed, anmeldelse/ikke-anmeldelse mv.).

* Der er forskel på voldsofre (personer) og voldsepisoder (handlinger). Mennesker risikerer at blive udsat for vold mere end én gang inden for den tidsperiode, der spørges til. Voldsofferundersøgelserne er ikke altid velegnede til at udsige noget om alle de voldsepisoder, der har fundet sted, idet det forudsætter, at de udspurgte spørges detaljeret om hver hændelse (f.eks. om anmeldelse, ikke-anmeldelse).

* Der kan endelig også opstå fejl i forbindelse med afkrydsning eller nedskrivning af svar, overførsel til database i computer mv.

Den aktuelle offerundersøgelse er gennemført som et led i Danmarks Statistiks omnibusundersøgelser. Omnibusundersøgelser er interviewundersøgelser, hvor man samler flere emner i ét interview.

De personer, der skal deltage i omnibusundersøgelsen, udvælges tilfældigt via Danmarks Statistiks CPR-register, således at de udgør et repræsentativt udsnit af befolkningen på 16-74 år. Danmarks Statistik søger derefter efter personernes telefonnumre, og de personer, som ikke har en telefon, eller som det ikke lykkes at finde et telefonnummer til, kontaktes via brev og anmodes om at oplyse Danmarks Statistik om et eventuelt telefonnummer med henblik på interview.

Alle månedlige bruttostikprøver er på 1.700 personer. Heraf ekskluderes de, der viser sig at være emigreret eller døde, eller som over for Danmarks Statistik har givet udtryk for, at de ikke ønsker at blive ringet op med henblik på at deltage i undersøgelser, jf. herom senere. Den resterende del udgør nettostikprøven. Denne er på omkring 1.500 personer hver måned i alle årene, og der er hverken tegn på vækst eller fald i nettostikprøvens størrelse i forhold til bruttostikprøven.

Det betyder, at der i hvert af årene er omkring 18.000 personer, der er blevet anmodet om at deltage i undersøgelsen, jf. tabel 2.1. Sammenlagt drejer det sig om lidt over 90.000 personer. Heraf har

knap 58.000 valgt at deltage i undersøgelsen, hvilket giver en svarprocent på 64. Svarprocenterne de enkelte år er ganske identiske og vidner dermed heller ikke om, at undersøgelsesgrundlaget med tiden har ændret sig.

Tabel 2.1. Stikprøvestørrelse, antal gennemførte interview og svarprocent fordelt efter måned og år.

	Nettostikprøve	Antal interview	Svarprocent
2005	18.238	11.668	64 %
2006	17.996	11.588	64 %
2007	17.796	11.653	65 %
2008	17.947	11.716	65 %
2009	18.268	11.521	63 %
2005-09	90.245	58.146	64 %

Spørgsmål om udsathed for vold og trusler om vold er indgået i alle interview, mens spørgsmål om udsathed for tyveri og hærværk alene har været omfattet af undersøgelserne i marts og september måned i 2005, 2007 og 2008, i marts, april og september måned i 2006 samt i marts, juli, september og december måned 2009, altså i alt 13 af de månedlige undersøgelser. I 2008 og 2009 indgår yderligere spørgsmål om røveri og tvangssamleje i de månedlige interview, og i 2009 er antallet af baggrundsvARIABLE forøget således, at de også omfatter spørgsmål om indkomst, besiddelse af cykel, bil, båd osv. Desuden indgår spørgsmål om livsstil, idet de interviewede spørges om, hvor ofte de går ud, mødes med andre mennesker osv.

Årsagen til, at nogle ikke har deltaget i undersøgelsen, fremgår af tabel 2.2. I en stor del af tilfældene – 40 pct. – skyldes det manglende telefonnummer. Selv om Danmarks Statistik skriftligt henvender sig i de tilfælde, hvor det ikke er muligt at finde et telefonnummer til personen/husstanden via en mekanisk og manuel telefonnummersøgning, så er det kun en mindre del af disse henvendelser – 10-15 pct. – der fører til, at personen kontakter Danmarks Statistik.

Tabel 2.2. Årsager til bortfald, 2005-2009.

	Antal	Procent	Procent af hele stikprøven
Manglende telefonnummer	10.080	40 %	11 %
Ikke truffet	7.785	31 %	9 %
Nægtet at deltage	8.323	33 %	9 %
Anden bortfaldsårsag	5.911	23 %	7 %
I alt	25.352	100 %	36 %

En anden hyppig årsag til ikke at deltage er, at personen ikke har kunnet træffes på det angivne telefon-nummer på trods af, at de i de fleste tilfælde er blevet forsøgt kontaktet mindst seks gange.

Der er også en del, der har valgt ikke at deltage i undersøgelsen, nemlig knap en tiendedel af samtlige adspurgte. For den resterende del af bortfaldet er der ikke angivet en specifik årsag til, at interviewet ikke er gennemført.

Danmarks Statistik har udarbejdet en personvægt for hver enkelt interviewet for hermed at tage højde for eventuelle skævheder i materialet. Frem til juli 2007 var vægten baseret på oplysninger om personernes køn, alder, husstandstype, region (3 områder) og boligens art. Personer kan vælge ikke at deltage i undersøgelser, jf. den såkaldte forskerbeskyttelsesordning. Forskerbeskyttelsen blev indført i 2000 og var i perioden 2000-2006 knyttet sammen med flytning, idet personen kunne sætte et kryds i en rubrik på flytteanmeldelsesblanketten, der angiver, at personen ønsker at være omfattet af denne forskerbeskyttelse. Med virkning fra 1. januar 2007 skal der nu udfyldes en særskilt blanket for at blive omfattet af forskerbeskyttelsen. Væksten i antallet af personer, der er omfattet af forskerbeskyttelse, er mindsket markant som følge af den ændrede praksis. Forskerbeskyttelsesordningen har imidlertid medført problemer med hensyn til at kunne udvælge et repræsentativt udsnit af befolkningen, idet lidt over 700.000 danskere pr. 1. januar 2009 havde valgt at få forskerbeskyttelse. For at råde bod på den skævhed, dette indebærer, har Danmarks Statistik udarbejdet nye vægte baseret på oplysninger om personernes køn, alder, familietype, uddannelse, socioøkonomisk klassificering, region (5 områder), etnicitet, bolig i etagebyggeri eller ej samt evt. flytning efter indførelse af mulighed for forskerbeskyttelse.

De nye vægte blev indført pr. 1. juli 2007. Som forventet er variationen i personvægtene større med de nye vægte: Mens de tidligere vægte i to tredjedele af tilfældene var på mellem 0,75 og 1,25, altså ganske tæt på tallet 1, drejer det sig om knap halvdelen af tilfældene med de nye vægte.

Med henblik på at undersøge, hvorvidt denne ændring i vægtningen influerer på sammenligneligheden over årene, er der fra Danmarks Statistik modtaget materiale med både nye og gamle vægte for perioden august 2007 til og med januar 2008, altså data for et halvt år. En sammenligning mellem resultaterne baseret på de to vægte viser meget små og ikke signifikante forskelle, der ydermere ikke peger i en bestemt retning. Det er på den baggrund indtrykket, at indførelsen af de nye vægte ikke påvirker mulighederne for at sammenligne med offerundersøgelsen fra 1995-96 eller med dem fra januar 2005 til juli 2007.

Af tabel 2.3. fremgår, hvor mange af de interviewede der i henholdsvis 1995-96 og 2005-09 har været udsat for vold eller trusler om vold, afhængig af om tallene er vægtede eller ej, ligesom det for 2005-09 angives, hvor mange der – med henholdsvis med vægtede og uvægtede tal – har været udsat for de andre former kriminalitet.

Tabel 2.3. Antal ofre for henholdsvis vold og trusler om vold 1995-96, vold, trusler om vold, tyveri og hærværk 2005-09 samt røveri og tvangssamleje 2008-2009. Vægtede og uvægtede tal.

	1995-96		2005-09	
	<i>Uvægtet</i>	<i>Vægtet</i>	<i>Uvægtet</i>	<i>Vægtet</i>
Vold	405	425	827	990
Trusler om vold	1146	1208	1994	2190
Tyveri	-	-	1158	1223
Hærværk	-	-	704	757
Røveri kun 2008-2009	-	-	184	194
Tvangssamleje kun 2008-2009*	-	-	68	89

* Antal udsatte kvinder inden for de seneste 5 år.

Som det ses, er der flere, der har været udsat for de forskellige former for kriminalitet i det vægtede materiale end i det uvægtede. Dette indikerer, at der eksisterer en generel tendens til, at det er vanskeligere at opnå interviews med mennesker, der har været udsat for kriminalitet, end med mennesker, der ikke har været udsat for kriminalitet.

2.2 Om statistisk signifikans mv.

For at vurdere, om en forskel i resultater mellem offerundersøgelser fra forskellige år må betragtes som et tilfældigt udsving eller som en reel forskel, anvendes de sædvanlige tests for statistisk signifikans. Disse indebærer, at der stilles krav om, at sandsynligheden for, at de fundne forskelle beror på tilfældigheder frem for at afspejle reelle forandringer, skal være mindre end 5 pct., før forskellene betragtes som reelle. Hvorvidt dette bliver resultatet af testen, afhænger naturligvis af, hvor stor en forskel der er mellem resultaterne, men det afhænger i høj grad også af antallet af observationer, der ligger til grund for beregningerne. Er der vældig mange observationer, skal forskellen mellem resultaterne ikke være særlig stor for at være statistisk signifikant. Og omvendt forholder det sig, hvis antallet af observationer er ringe.

Sidstnævnte er i særlig grad tilfældet for den del af undersøgelsen, der angår udsathed for vold. Da det er omkring 2 pct. af de adspurgte, der har været udsat for vold, bliver antallet af voldsofre forholdsvis ringe. Såfremt analyserne ydermere angår en delpopulation, fx alene dem der har været udsat for partnervold, bliver det – selv ved meget store forskelle mellem resultater fra forskellige år – næsten umuligt at påvise, at disse resultater er statistisk signifikante.

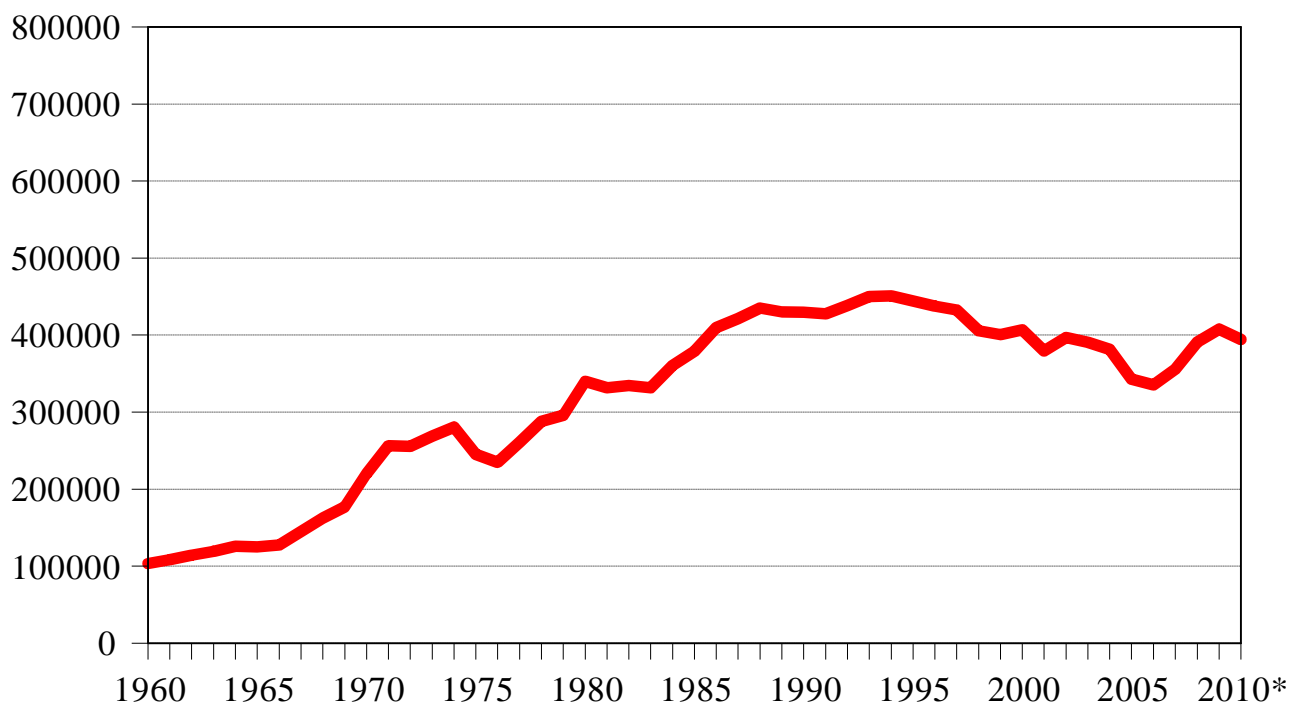
I rapporten angives, når resultaterne er statistisk signifikante. Når dette *ikke* er angivet, er de viste forskelle altså ikke med sikkerhed udtryk for reelle forskelle. Såfremt de årlige målinger tyder på konsekvente forandringer, eksempelvis ved at resultaterne fra offerundersøgelserne i både 1995 og

1996 er ganske ensartede og tydeligt forskellige fra alle målinger i både 2005, 2006, 2007, 2008 og 2009, som i øvrigt også viser ensartede resultater, udtrykkes dette i rapporten som en *tendens*, idet der kan være god grund til at antage, at der er tale om reelle forskelle, som blot er baseret på for få observationer til at blive signifikante.

3. TYVERI

Talmæssigt er det tyverierne, der betyder mest i kriminalstatistikken i Danmark. Omkring otte ud af ti politiregistrerede straffelovsankmeldelser drejer sig om tyveri.

Figur 3.1. Tyverier der ved anmeldelse eller på anden måde er kommet til politiets kundskab i Danmark, 1960-2010*.

* 2010 er estimeret på basis af første halvår 2009 sammenholdt med første halvår 2010.

Antallet af politiregistrerede tyverier begyndte at stige i 1960'erne og nåede et toppunkt i slutningen af 1980'erne. Fra slutningen af 1980'erne til midt i 1990'erne stagnerede antallet af anmeldte tyverier, og fra omkring 1995 og den følgende halve snes år skete der et fald, jf. figur 3.1 De senere år er udviklingen vendt igen, og antallet af anmeldte tyverier er steget, idet dog tendensen for 2010 på ny er et lille fald.

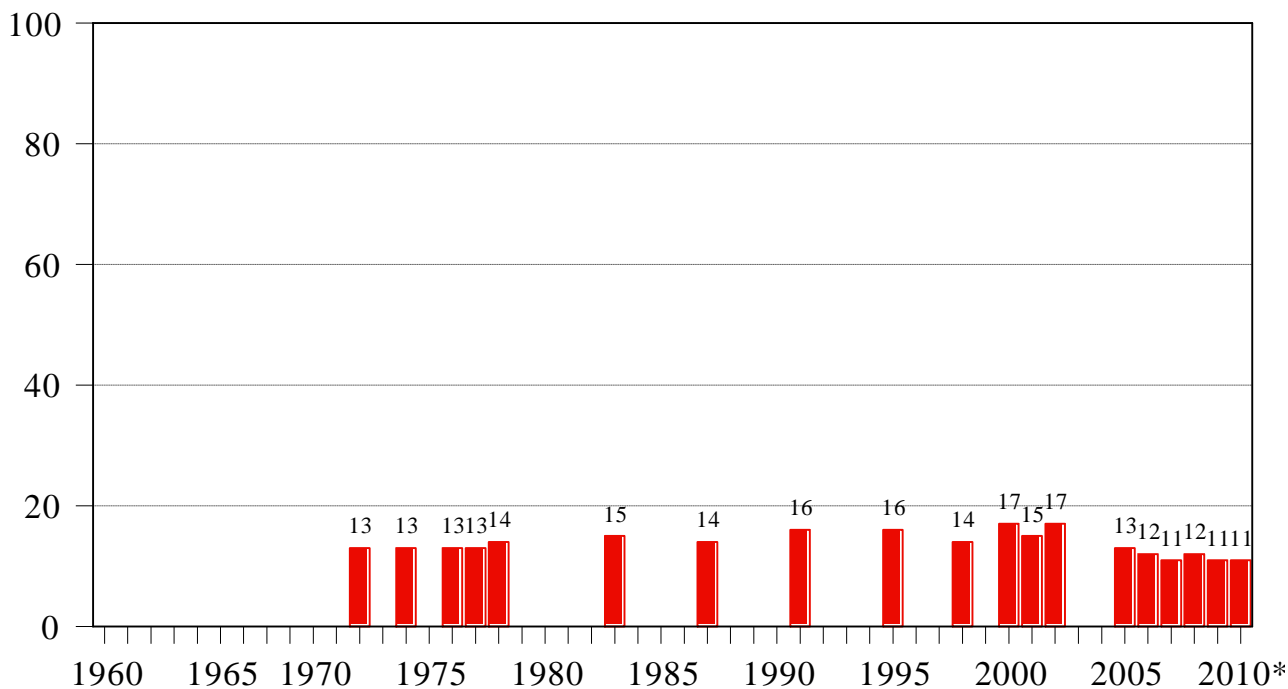
For hovedparten af periodens vedkommende er befolkningens udsathed for tyveri parallel med udviklingen i de politianmeldte tyverier, jf. figur 3.2.

Den første undersøgelse af, hvor stor en del af befolkningen, der har været udsat for tyveri inden for de seneste 12 måneder forud for interviewtidspunktet, blev foretaget i 1972. Undersøgelsen viste, at det drejede sig om 13 pct., altså et sted mellem hver syvende og hver ottende dansker. Procent-

andelen, der har været udsat for tyveri, steg herefter frem til årtusindeskiftet, hvorefter der så først sker et fald som hurtigt afløses af stagnation.

Den stigningstendens, offerundersøgelserne viser vedrørende tyveri i hovedparten af den sidste fjerdedel af 1900-tallet, er langt svagere og varer ved i længere tid end i de politianmeldte tyverier. Helt eller delvist kan denne forskel bero på, at der er sket ændringer i, hvor mange gange de enkelte ofre har været udsat. I samsvar hermed viser det sig, at det gennemsnitlige antal gange, de enkelte ofre har været udsat, steg fra 1970erne til 1980erne (fra et niveau omkring 1,2-1,4 til et niveau omkring 1,6-1,7), mens det ved de seneste undersøgelser er faldet igen (1,4-1,5). At der fra 1970erne og frem til i hvert fald engang i 1980erne har været tale om en stigning i befolkningens udsathed for tyveri, bekræftes endvidere af fire indbyrdes sammenlignelige tyveriofferundersøgelser foretaget af AIM (Balvig & Høigård, 1988, s. 140). På grund af forskellig spørgeperiode mv. er disse undersøgelser ikke sammenlignelige med den serie undersøgelser, der er omfattet af figur 3.2 og indgår derfor ikke heri. AIM fandt i sine fire undersøgelser, foretaget i årene 1976, 1980, 1982 og 1984, følgende procenter for, hvor mange der havde været udsat for tyveri: 7, 11, 13 og 11. To undersøgelser foretaget af Observa i henholdsvis 1979 og 1984 viste en stigning fra 6 til 8 pct. med hensyn til, hvor mange der inden for de sidste 12 måneder forud for interviewtidspunktet havde lidt skade som følge af forbrydelser begået mod person/ejendom (tyveri, lomme-/tasketyveri, hærværk, bedrageri mv.) (Observa og Morgenavisen Jyllandsposten, 30. april 1979 og 13. maj 1984).

Figur 3.2. Procent af befolkningen der har været udsat for tyveri inden for det seneste år forud for interviewtidspunktet, 1960-2010*.

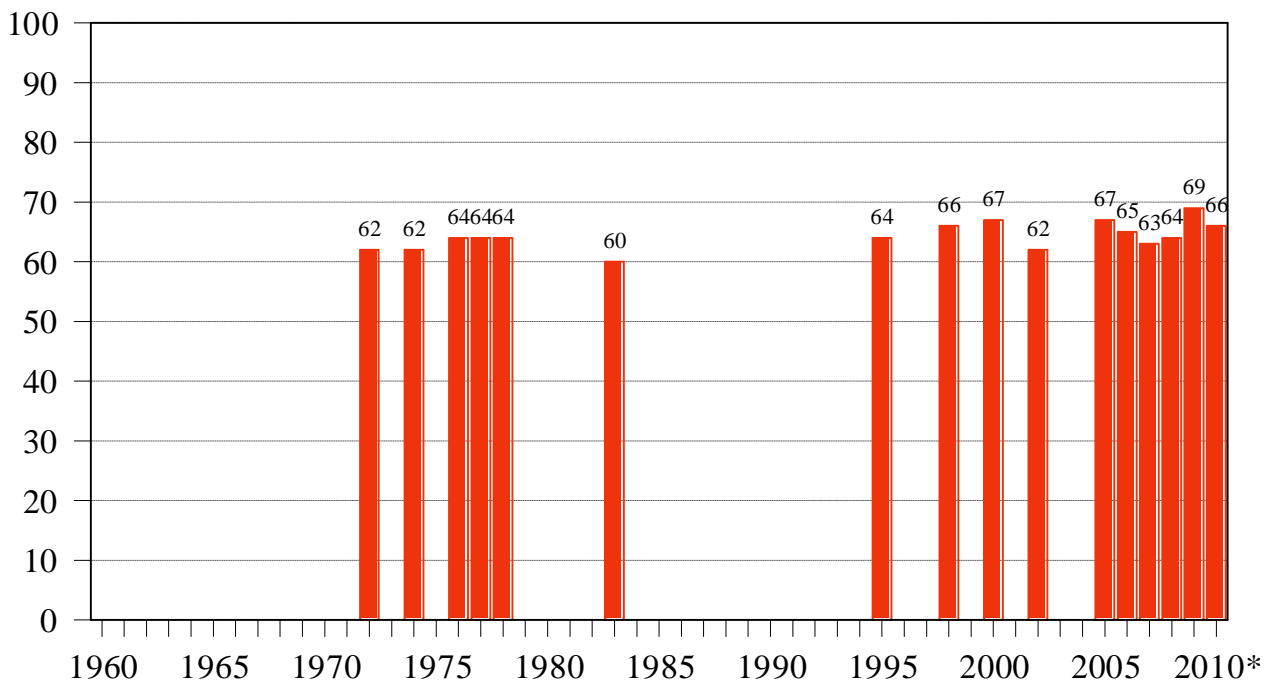
* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

Den senere opbremsning i udviklingen fremgår af to offerundersøgelser foretaget i henholdsvis 1988 og 1993 af Vilstrup Markedsanalyse. Her er det belyst, hvorvidt de interviewede har været udsat for forskellige former for tyveri inden for de seneste to år forud for interviewtidspunktet. For cykel- og knallerttyverier viser offerprocenterne sig at være henholdsvis 14 og 11, for biltyveri 3 og 2, for tasketyveri el.lign. 5 og 3, for tyveri fra bil 7 og 4, for indbrud i bolig 5 og 5 og for indbrud i sommerhus el.lign. 2 og 3 (Vilstrup og Politiken, 18. december 1988 og 23. januar 1994).

Det aktuelt mest bemærkelsesværdige er, at den stigning, der er sket i de politianmeldte tyverier fra 2006 til 2009 – en stigning på 18 pct. – ikke genfindes i, hvor mange der udsættes for tyveri. Det er for hvert af årene 11-12 pct.

Selv om hovedtendenserne fra 1972 til 2009 grundlæggende synes at være de samme for antallet af politiregistrerede tyverier som for befolkningens faktiske udsathed for tyveri, havner antallet af politiregistrerede tyverier dog på et klart højere niveau. Udover den fremhævede stigning i ”offerrecidivet”, kan denne forskel have sin baggrund i, at befolkningstallet i samme tidsrum er øget med ca. 10 pct. Der er muligvis også sket en forskydning mellem tyverier mod private og ikke-private ofre.

Figur 3.3. Procent af ofre for tyveri der har anmeldt det til politiet, eller hvor politiet har fået kundskab om forholdet på anden vis, 1960-2010*.

* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

Forskellen kan derimod næppe forklares med ændringer i anmeldelsestilbøjeligheden, idet denne er forholdsvis uforandret, jf. figur 3.3. Dog skal bemærkes, at mens anmeldelsesprocenten i 2005-10

alene angår andelen af ofre, der anmeldte sidste gang, de blev udsat for tyveri (inden for det seneste år), så vedrører anmeldelsesprocenten for 1972, om man har anmeldt tyveri mindst én gang (inden for det seneste år). Den reelle procentforskel mellem disse målinger er som følge heraf nogle få procentpoint større end den viste.

3.1 Tyveri 2005-09

I tabel 3.1 er der givet en mere detaljeret beskrivelse af, hvor stor en andel af de 16-74-årige der har været udsat for tyveri i årene 2005 til 2009. Som det fremgår af de beregnede sikkerhedsintervaller, så overlapper de hinanden, således at de små ændringer, der er i risikoen for at blive udsat for tyveri, må antages at skyldes tilfældigheder og ikke afspejler en reel ændring.

Tabellen viser også en beregning af det absolutte antal ofre i alderen 16-74 år, herunder sikkerhedsintervaller. Det ses, at antallet af ofre varierer mellem 431.000 og 507.000. Ved fortolkningen af antallet af ofre for tyveri skal man være opmærksom på, at et tyveri ofte har flere ofre. F.eks. vil ét indbrudstyveri i en bolig ofte blive oplevet og “registreret” af flere eller eventuelt alle beboere. Man taler om den såkaldte “husstandseffekt”. I mangel på nyere undersøgelser af denne effekt lader det sig desværre ikke gøre at korrigere tyverioffertallene herfor.

Tabel 3.1. Andel og antal ofre for tyveri, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009
Andel udsatte	13%	12%	11%	12%	11%
95% sikkerhedsinterval	(11,4-14,4)	(11,1-13,6)	(9,8-12,6)	(10,3-13,2)	(9,6-11,6)
Antal ofre	507.000	489.000	446.000	474.000	431.000
95% sikkerhedsinterval	(448.000-566.000)	(441.000-537.000)	(391.000-502.000)	(416.000-532.000)	(391.000-470.000)

Der er ikke klare forskelle på mænds og kvinders risiko for at blive udsat for tyveri, jf. tabel 3.2, hvilket bl.a. netop kan skyldes, at tyveri i høj grad retter sig mod fælles ejendele som f.eks. bolig eller bil.

Tabel 3.2. Andelen af mænd og kvinder der det seneste år har været udsat for tyveri, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009
Mænd	15 %	12 %	12 %	11 %	11 %
Kvinder	11 %	13 %	10 %	12 %	10 %
Alle	13 %	12 %	11 %	12 %	11 %

Af tabel 3.3 fremgår, at risikoen for at blive udsat for tyveri er størst i de yngre aldersgrupper, og at denne risiko gradvist aftager med stigende alder. Denne forskel var indtil 2008 statistisk signifikant. De 16-24-årige har imidlertid de seneste år været signifikant mindre udsatte for tyveri end tidligere.

Det indebærer, at der i 2009 ikke længere er en tydelig forskel mellem aldersgruppernes risiko for at blive udsat for tyveri.

Tabel 3.3. Andelen af personer i forskellige aldersgrupper der det seneste år har været udsat for tyveri, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09
16-24 år	21 %	24 %	15 %	16 %	14 %	18 %
25-39 år	14 %	14 %	12 %	14 %	14 %	14 %
40-74 år	10 %	9 %	10 %	10 %	8 %	9 %
Alle	13 %	12 %	11 %	12 %	11 %	12 %

Hovedparten af de personer, der har været udsat for tyveri, har kun været udsat én gang i løbet af et år, jf. tabel 3.4. Fra 2008 til 2009 er denne andel ydermere vokset – fra 74 pct. til 82 pct., hvilket er en statistisk signifikant forandring. Meget få – 2-3 pct. af ofrene – har været udsat for tyveri mere end tre gange inden for det seneste år. I gennemsnit har tyveriofrene været udsat for tyveri 1,4-1,5 gange årligt.

3.4. Antal gange udsat for tyveri det seneste år samt det samlede årlige antal tyveritilfælde, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009
Udsat kun én gang	71 %	73 %	78 %	74 %	82 %
Udsat to-tre gange	26 %	24 %	20 %	23 %	15 %
Udsat mere end tre gange	3 %	3 %	2 %	3 %	3 %
Antal gange udsat, gennemsnit	1,4	1,5	1,4	1,5	1,5
Samlet antal tyveritilfælde for året	734.000	751.000	604.000	701.000	728.000

3.2 Tyveriets genstand og skadevirkning

Der er fra og med 2009 inkluderet et nyt spørgsmål i offerundersøgelserne vedrørende hvilke ejendele, der blev stjålet ved tyveriet. Af tabel 3.5 herunder fremgår det, at flest ofre fik stjålet deres cykel, idet det angår 27 pct. En del ofre – 18 pct. – fik stjålet noget fra det sted, hvor de bor, og 14 pct. var udsat for tasketyveri eller lommetyveri. Det var kun få ofre, der fik stjålet deres båd eller noget fra deres sommerhus eller fritidshus. I begge tilfælde drejer det sig om 1 pct. Det er værd at bemærke, at 4 pct. af ofrene ikke fik stjålet noget, da der i disse tilfælde alene var tale om forsøg på tyveri.

I de tilfælde, hvor ofrene har angivet, at de fik stjålet “andet”, drejer det sig om noget fra bilen, trailer eller campingvogn i lidt under en tredjedel af tilfældene, elektronik i lidt under en femtedel af tilfældene og i 15 pct. af tilfældene om smykker, penge eller andre værdigenstande.

Tabel 3.5. De ejendele, der blev stjålet ved de tyveritilfælde som 16-74-årige har været udsat for i løbet af et år, 2009.

	Andel
Intet. Det var kun forsøg	4 %
Bil	7 %
Knallert	2 %
Cykel	27 %
Båd/skib	1 %
Noget fra hus/lejlighed/værelse hvor jeg bor	18 %
Noget fra garage/kælder/loftsrum/udhus/have ved min bopæl	5 %
Noget fra/på min arbejdsplads	5 %
Noget fra mit sommerhus/fritidshus	1 %
Noget jeg havde på mig (tasketyveri/lommetyveri)	14 %
Andet	17 %
I alt	101 % *

* Tabellen summerer til 101 pct., idet alle stjalne ejendele er inkluderet i opgørelsen, og nogle ofre har fået stjålet mere end én ejendel.

Den form for mulig skadevirkning, man umiddelbart forbinder med berigelsesforbrydelser som tyveri, er af materiel og økonomisk art. Det er her vigtigt at sondre mellem de umiddelbare og de langsigtede omkostninger eller skader, idet en betydelig del af de umiddelbare skader restitueres gennem, at det stjalne eller ødelagte helt eller delvist genfindes eller erstattes. I offerundersøgelsen er alene de umiddelbare økonomiske skader belyst.

Tabel 3.6. De umiddelbare økonomiske skader ved de tyveritilfælde som 16-74-årige har været udsat for i løbet af et år, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Stjålet for i alt (kr.)	6,6 mia.	6,0 mia.	4,9 mia.	6,8 mia.	6,5 mia.
Gennemsnitligt tab pr. tyveritilfælde (kr.)	13.300	12.600	11.400	14.500	15.400
Gennemsnitligt tab pr. indbygger mellem 16 og 74 år (kr.)	1.700	1.500	1.200	1.700	1.600

Tabel 3.6 viser fordelingen af de umiddelbare økonomiske skader ved tyveri. 2007 var det år, hvor tyverierne beløb sig til mindst – 4,9 mia. kr. I de øvrige år blev der samlet set stjålet for over 6 mia. kr. Det bør erindres, at biltyverier indgår med bilens fulde værdi i denne beregning. Størstedelen af de stjalne biler genfindes imidlertid forholdsvis hurtigt og returneres til ejerne (i mere eller mindre oprindelig tilstand).

Hvor stor en del af det stjalne, offeret fik tilbage eller erstattet, fremgår af tabel 3.7. Det bemærkes, at personer, som har søgt erstatning, i langt højere grad har fået det stjalne retur. Det er således 25 pct. af dem, der fik det hele ubeskåret tilbage. Dertil kommer 31 pct., der fik noget tilbage og hel

eller delvis erstatning for resten. Blandt de ofre, der ikke har søgt erstatning, drejer det sig om hhv. 11 pct. og 10 pct.

Tabel 3.7. Tyveriofrene fordelt efter, om de fik det stjålne tilbage eller erstattet, set i forhold til om offrene har søgt erstatning eller ej, 2009.

	Har søgt erstatning	Har ikke søgt erstatning	Alle tyveriofre
Fik det hele ubeskåret tilbage	25 %	11 %	19 %
Fik noget tilbage og erstatning (hel eller delvis) for resten	31 %	10 %	22 %
Jeg fik intet tilbage, men fik erstatning (hel eller delvis)	29 %	-	16 %
Jeg fik intet tilbage og heller ingen erstatning	16 %	79 %	43 %
I alt	100 %	100 %	100 %

At hele 43 pct. af alle tyveriofre ikke har fået noget tilbage og heller ingen erstatning, skal ses i sammenhæng med, at en meget stor del af tyverierne drejer sig om forholdsvis beskedne økonomiske tab, jf. tabel 3.10 nedenfor. Næsten hvert tredje tyveri drejede sig om en umiddelbar økonomisk skade på mindre end 500 kr.

Tabel 3.8. Andelen af ofre for tyveri, der har anmeldt tyveriet til politiet, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09
Anmeldt	67 %	65 %	63 %	64 %	69 %	66 %
Ikke-anmeldt	33 %	35 %	37 %	36 %	31 %	34 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

I 2009 var det 69 pct. af offrene for tyveri, der havde anmeldt det skete til politiet. Det er den højeste anmeldelsesprocent hidtil i de gennemførte undersøgelser, så måske kan noget af stigningen i politiregistrerede tyverier de seneste år frem til 2009 forklares med øget anmeldelsestilbøjelighed. Højest sandsynligt er der dog tale om en tilfældig variation i anmeldelsestilbøjeligheden, jf. at den estimerede anmeldelsestilbøjelighed for 2010* er 66 pct.

Tabel 3.9. Andelen af anmeldte tyverier fordelt efter alder på offer, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09
16-24 år	53 %	54 %	48 %	32 %	55 %	51 %
25-39 år	62 %	63 %	67 %	69 %	71 %	67 %
40-74 år	77 %	72 %	66 %	72 %	74 %	72 %
Alle	67 %	65 %	63 %	64 %	69 %	66 %

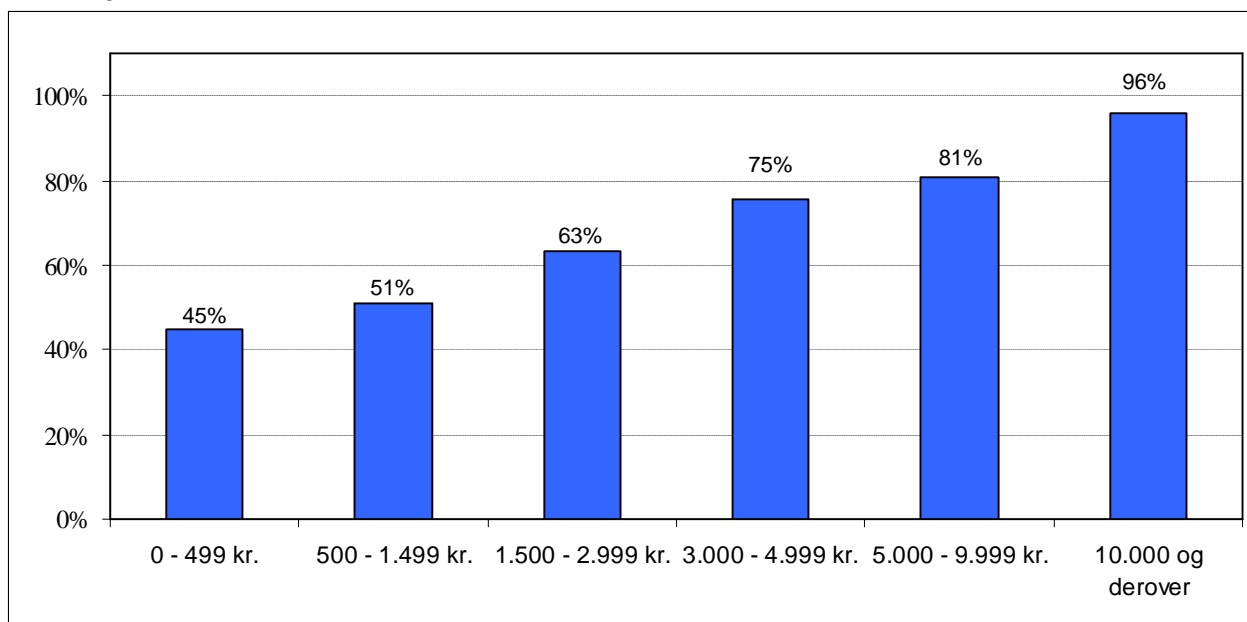
Der er ikke forskel på mænd og kvinders tilbøjelighed til at anmelde tyveri til politiet. Det er der derimod mellem de forskellige aldersgrupper, jf. tabel 3.9. Det er i alle fem år primært personer

over 24 år, som anmelder tyveriet til politiet, og blandt de 40-74-årige er anmeldelsestilbøjeligheden i de fleste år lidt større end for de 25-39-årige.

3.3 Økonomiske mørketal for tyveri

Det unikke ved offerundersøgelser er, at de kan give os et indblik i mørketallet, dvs. den andel af kriminaliteten som ikke anmeldes, og som ikke registreres hos politiet. Dette er allerede berørt gennem angivelser af, hvor mange af ofrene der har anmeldt, og hvor mange der ikke har anmeldt. I tillæg til disse offerorienterede og handlingsorienterede mørketal muliggør aflæsningen af de umiddelbare økonomiske skader, at vi tillige kan beregne økonomiske mørketal, dvs. hvor stor en del af den samlede mængde skader, målt i kroner, som ikke anmeldes og registreres.

Figur 3.4. Andelen af tyveriofre der har anmeldt tyveriet til politiet i forhold til, hvor meget der er stjålet for, 2009.

Der er en tydelig og statistisk signifikant sammenhæng mellem anmeldelsestilbøjelighed og det umiddelbare økonomiske tab ved et tyveri: Jo større beløb, der er stjålet for, desto højere anmeldelsesprocent, jf. figur 3.4. Af dem, der har fået stjålet værdier for mindre end 1.500 kr., anmelder omkring halvdelen tyveriet, mens tre fjerdedele har anmeldt, når det stjalne beløber sig til mellem 3.000 og 4.999 kr. I sager, hvor skaden overstiger 10.000 kr., har 96 pct. anmeldt.

Tabel 3.10 viser, hvorledes de henholdsvis anmeldte og ikke-anmeldte tyverier fordeler sig efter omfanget af den økonomiske skade. Som det ses har mere end tre fjerdedele af de tyveriofre, som ikke anmeldte tyveriet, fået stjålet værdier for mindre end 3.000 kr.

Tabel 3.10. Andelen af anmeldte og ikke-anmeldte tyverier fordelt efter de umiddelbare økonomiske skader ved de tyverier danskere mellem 16 og 74 år har været udsat for, 2009.

	Ikke-anmeldt	Anmeldt	Alle
0 - 499 kr.	32 %	11 %	17 %
500 - 1.499 kr.	25 %	11 %	15 %
1.500 - 2.999 kr.	21 %	16 %	17 %
3.000 - 4.999 kr.	12 %	16 %	14 %
5.000 - 9.999 kr.	7 %	12 %	11 %
10.000 - 19.999 kr.	2 %	13 %	10 %
Over 20.000 kr.	2 %	21 %	15 %
I alt	100 %	100 %	100 %

Det økonomiske mørketal kan på denne baggrund beregnes til 4 pct., dvs. at det ”kun” er 4 pct. af det samlede beløb, der stjæles for, der ikke anmeldes til politiet. Det kan være belastende for den enkelte, men i den store samfundsmæssige sammenhæng må man kunne konkludere, at det økonomiske mørketal på tyveriområdet er et forholdsvis ringe problem. Snarere kunne man rejse spørgsmålet, om det ikke er et problem, at så mange småtyverier anmeldes, da disse anmeldelser binder – økonomisk, mandskabsmæssigt og materielt – ressourcer op hos især politiet.

Hvorvidt offeret har anmeldt tyveriet til forsikringsselskabet eller ej kan aflæses af tabel 3.11. I alt har lidt over halvdelen af ofrene anmeldt tyveriet til forsikringsselskabet, mens 43 pct. af den ene eller den anden grund ikke har gjort dette.

Tabel 3.11. Ofre fordelt efter om tyveriet er anmeldt til et forsikringsselskab, 2009.

	Andel
Ja	56 %
Nej, men jeg er forsikret og ville nok have fået erstatning, hvis jeg havde anmeldt det	7 %
Nej. Jag er ganske vist forsikret, men tror ikke jeg ville få erstatning	20 %
Nej, for jeg har ikke en tyveriforsikring	17 %
I alt	100 %

Af tabel 3.12 fremgår det, at der er tydelig sammenhæng mellem beløbet, der er stjålet for, og om offeret har anmeldt tyveriet til forsikringen. Tendensen går i retning af, at jo større et beløb, der er stjålet for, desto større er andelen af ofre, der har anmeldt tyveriet til forsikringen. Lidt over halvdelen af de ofre, der har anmeldt tyveriet til forsikringen, har fået stjålet for 5.000 kr. eller mere.

Tabel 3.12. Andelen af tyverier, der er anmeldt og ikke anmeldt til forsikringen, fordelt efter de umiddelbare økonomiske skader ved tyverierne, 2009.

	Anmeldt til forsikringen	Ikke anmeldt til forsikringen	Alle
0 - 499 kr.	4 %	26 %	13 %
500 - 1.499 kr.	9 %	25 %	16 %
1.500 - 2.999 kr.	15 %	22 %	18 %
3.000 - 4.999 kr.	19 %	10 %	15 %
5.000 - 9.999 kr.	13 %	9 %	11 %
10.000 kr. eller mere	41 %	8 %	27 %
I alt	101 %	100 %	100 %

3.4 Tyveri, livsstil, socioøkonomiske forhold, geografi m.v.

Fra og med februar 2009 indeholder offerundersøgelsen spørgsmål om livsstil, personlige forhold som indkomst, erhverv m.v. samt ejerskab af eller rådighed over forskellige goder. Det giver mulighed for at undersøge, om der er en sammenhæng mellem disse forhold og udsathed for tyveri.

Som det ses af tabel 3.13, er der en tydelig tendens til, at jo hyppigere man tilbringer aftenen uden for hjemmet, desto større er risikoen for at blive udsat for tyveri. 17 pct. af dem, der går ud de fleste aftener i ugens løb, har været udsat for tyveri, mod 8 pct. af dem, som går ikke går ud mindst én aften hver uge. De, som går mest ud, har således umiddelbart dobbelt så stor risiko for at blive udsat for tyveri sammenlignet med dem, som er mest hjemme.

Tabel 3.13. Udsathed for tyveri fordelt efter hvor ofte offeret tilbringer aftenen uden for hjemmet, 2009.

	Udsat for tyveri	Ikke udsat for tyveri	I alt
De fleste aftener i ugens løb	17 %	83 %	100 %
3-4 aftener om ugen	13 %	87 %	100 %
1-2 aftener om ugen	11 %	89 %	100 %
Ikke hver uge	8 %	92 %	100 %
Alle	11 %	89 %	100 %

Af tabel 3.14. fremgår det yderligere, at dem, der typisk mødes med andre mennesker flere gange om ugen for at feste eller more sig, hyppigst udsættes for tyveri. Deres risiko er signifikant større end de øvrige.

Tabel 3.14. Udsathed for tyveri fordelt efter hvor ofte offeret mødes med andre mennesker for at feste eller more sig, 2009.

	Udsat for tyveri	Ikke udsat for tyveri	I alt
Typisk flere gange om ugen	14 %	86 %	100 %
Typisk én gang om ugen	11 %	89 %	100 %
1-3 gange om måneden	9 %	91 %	100 %
Nogle gange i løbet af et halvt år	10 %	90 %	100 %
Sjældnere	5 %	95 %	100 %
Stort set aldrig	8 %	92 %	100 %
Alle	11 %	89 %	100 %

Det fremgår af tabel 3.15, at ugifte personer oftest udsættes for tyveri, idet der i denne gruppe er 13 pct. ofre for tyveri, hvilket er signifikant flere end blandt enker/enkemænd og gifte.

Tabel 3.15. Udsathed for tyveri fordelt efter offerets civilstand, 2009.

	Udsat for tyveri	Ikke udsat for tyveri	I alt
Enke/enkemænd	7 %	93 %	100 %
Skilt/ophævet partnerskab	10 %	90 %	100 %
Gift (+separeret)/registreret partnerskab	9 %	91 %	100 %
Ugift	13 %	87 %	100 %
Alle	11 %	89 %	100 %

Man kunne umiddelbart forvente, at der ville være en klar sammenhæng mellem økonomiske forhold og tyveri, således at de, der tjener mest og dermed også må formodes at eje mange ting, der kan være genstand for et tyveri, ville være mest udsatte. Sådan forholder det sig imidlertid ikke. Som det ses af tabel 3.16, er der en tendens til, at mellemindkomstgruppen, den med en bruttoindkomst på mellem 240.000 og 324.999 kr., er mindst udsatte for tyveri, mens dem med de laveste og dem med de højeste indtægter er mere udsatte. Forskellen er dog ikke statistisk signifikant.

Tabel 3.16. Udsathed for tyveri fordelt efter personlig bruttoindkomst, 2009.

	Udsat for tyveri	Ikke udsat for tyveri	I alt
0-99.999 kr.	13 %	87 %	100 %
100.000-239.999 kr.	11 %	89 %	100 %
240.000-324.999 kr.	8 %	92 %	100 %
325.000-549.999 kr.	12 %	88 %	100 %
550.000 kr. eller mere	13 %	87 %	100 %
Alle	11 %	89 %	100 %

Sættes udsathed for tyveri i forhold til offerets beskæftigelse, findes den største udsathed for tyveri findes blandt studerende/skoleelever. I denne gruppe er det 15 pct., der har været udsat for

tyveri, jf. tabel 3.17. Også selvstændige/medhjælpende ægtefælle og faglærte arbejdere har været udsat for en del tyverier, det drejer sig om 12 pct. ofre i hver gruppe. Personer uden af erhverv i øvrigt og ufaglærte arbejdere oplever færrest tyverier, idet der er henholdsvis 5 pct. og 6 pct. ofre for tyveri i disse grupper.

Tabel 3.17. Udsathed for tyveri fordelt efter offerets hovedbeskæftigelse, 2009.

	Udsat for tyveri	Ikke udsat for tyveri	I alt
Studerende/skoleelev	15 %	85 %	100 %
Arbejdsløs/uden for arbejdsmarkedet (inkl. pension og efterløn)	7 %	93 %	100 %
Ude af erhverv i øvrigt	5 %	95 %	100 %
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	12 %	88 %	100 %
Arbejder, faglært	12 %	88 %	100 %
Arbejder, ufaglært	6 %	94 %	100 %
Funktionær/tjenestemand	9 %	91 %	100 %
Lærling/elev	8 %	92 %	100 %
Alle	11 %	89 %	100 %

Tabel 3.18 viser sammenhængen mellem udsathed for tyveri og forskellige former forbrugsgoder. Som man kunne forvente, gør det en stor forskel, om man overhovedet er i besiddelse af nogle af disse forskellige former for forbrugsgoder eller ej. "Kun" 5 pct. af dem, der ikke ejer eller har rådighed over nogen af de nævnte goder, har været udsat for tyveri. Risikoen er den dobbelte eller lidt mere end den dobbelte, så snart man ejer eller råder over en enkelt af forbrugsgoderne. Derimod gør det ingen større forskel præcis hvilket forbrugsgode, der er tale om.

Tabel 3.18. Udsathed for tyveri fordelt efter besiddelse af eller rådighed over forskellige goder, 2009.

	Udsat for tyveri	Ikke udsat for tyveri	I alt
Bil	10 %	90 %	100 %
Cykel	11 %	89 %	100 %
Scooter/knallert	12 %	88 %	100 %
Skib/båd	12 %	88 %	100 %
Sommerhus	13 %	87 %	100 %
Ubeboet rum (loft, kælder mm.)	11 %	89 %	100 %
Butik/virksomhed	14 %	86 %	100 %
Ingen af de nævnte goder	5 %	95 %	100 %
Alle	11 %	89 %	100 %

I 1970erne fandt man en stærk sammenhæng mellem udsathed for tyveri og antallet af forskellige forbrugsgoder. I 2009 viser denne sammenhæng sig at være ganske moderat. De mest besiddende er

ganske vist de mest udsatte, men forskellen til de mindre besiddende er i dag ringe. Forklaringen kunne tænkes at være en mere udbredt brug af forskellige former for sikring af ejendele, dels i 2009 sammenlignet med 1970erne, og dels for de mest besiddende i sammenligning med de mindst besiddende.

Sammenhængen mellem, hvilken region man bor i og udsathed for tyveri, fremgår af tabel 3.19.

Tabel 3.19. Udsathed for tyveri fordelt efter hvilken region offeret bor i, 2009.

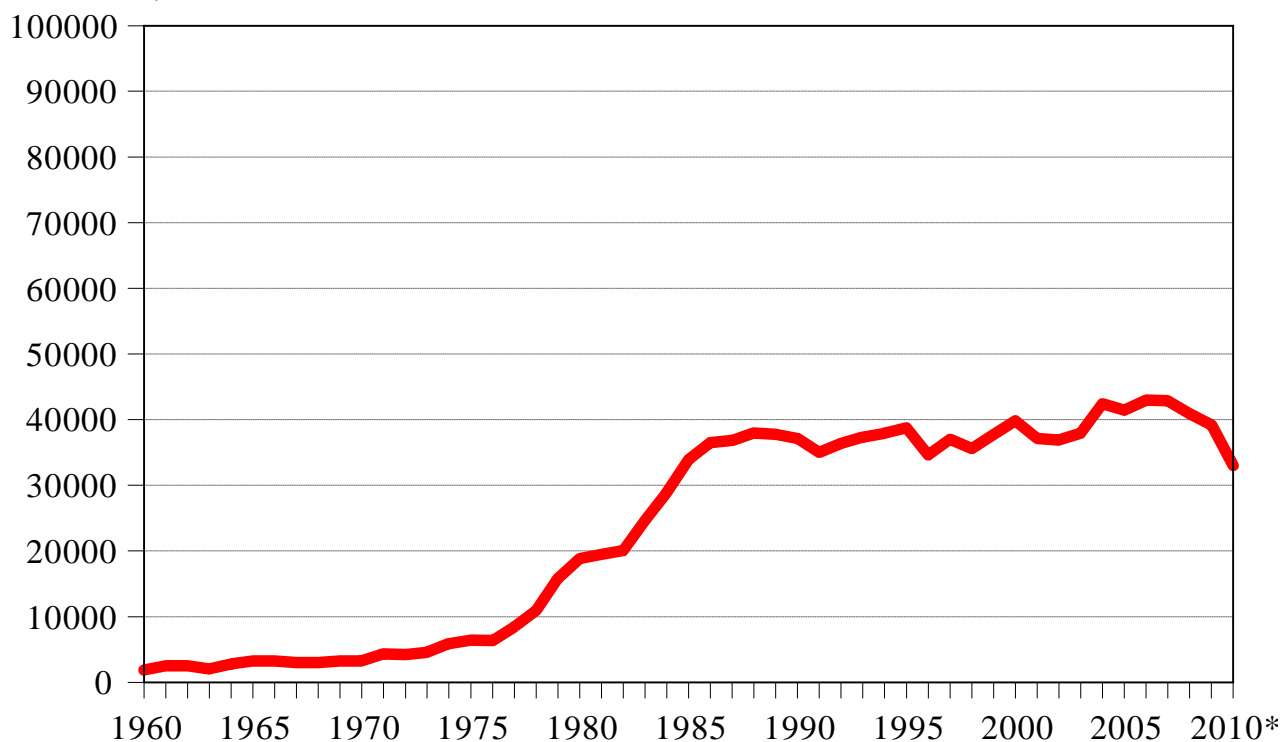
	Udsat for tyveri	Ikke udsat for tyveri	Total
Region Hovedstaden	15 %	85 %	100 %
Region Sjælland	8 %	92 %	100 %
Region Syddanmark	10 %	90 %	100 %
Region Midtjylland	8 %	92 %	100 %
Region Nordjylland	8 %	92 %	100 %
Alle	11 %	89 %	100 %

Personer, der bor i Region Hovedstaden, er mest udsatte for tyveri. I denne region er det 15 pct., der har været udsat for tyveri. Den laveste andel af tyveriofre – 8 pct. – findes i Regionerne Sjælland, Midtjylland og Nordjylland.

4. HÆRVÆRK

Udviklingen i politiregistreret hærværk har det tilfælles med tyveriudviklingen, at der også i en periode har været tale om en meget kraftig stigning i politianmeldte tilfælde. Stigningen i de to former for forbrydelser er endvidere af samme størrelsesorden, nemlig en firedobling. For hærværk indtræffer stigningen imidlertid senere end tilfældet er for stigningen i antallet af tyverier, og den sker under en kortere periode, fra midt i 1970'erne til midt i 1980'erne. Den største forskel mellem tyveri og hærværk er, at der ikke de senere år er sket større ændringer i antallet af registrerede hærværkstilfælde. I midten af 1980'erne nåede man op på omkring 40.000 politianmeldte hærværkstilfælde årligt, og dette niveau har holdt sig siden, jf. figur 4.1. Der dog de allerseneste år været en faldende tendens.

Figur 4.1. Hærværk der ved anmeldelse eller på anden måde er kommet til politiets kundskab i Danmark, 1960-2010*.

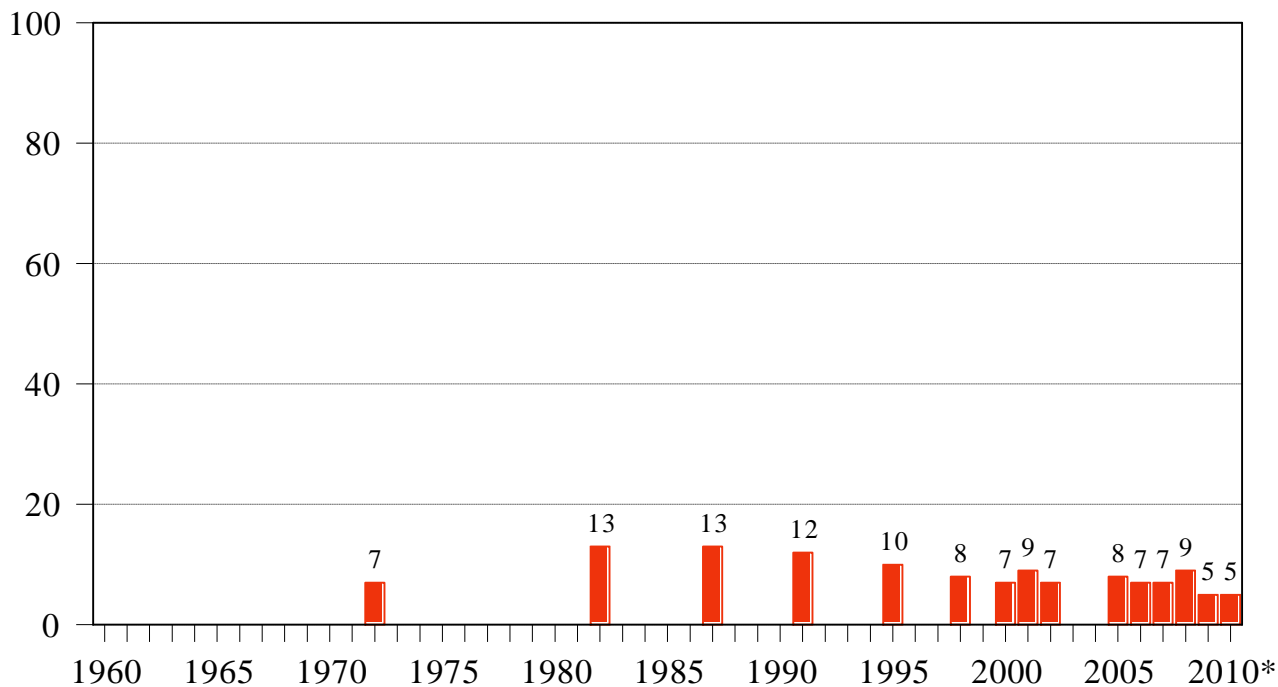

* 2010 er estimeret på basis af første halvår 2009 sammenholdt med første halvår 2010.

Offerundersøgelserne viser, at der sker en fordobling af befolkningens risiko for at blive udsat for hærværk fra begyndelsen af 1970'erne og frem til 1980'erne – fra 7 til 13 pct. udsatte i løbet af et år – jf. figur 4.2. Denne stigning er statistisk signifikant. At der fra 1970'erne og frem til i hvert fald engang i 1980'erne har været tale om en vækst i befolkningens risiko for at blive udsat for hærværk, bekræftes endvidere af de fire indbyrdes sammenlignelige undersøgelser foretaget af AIM, som tidligere er omtalt i forbindelse med tyveri (Balvig & Høigård, 1988, s. 140). På grund af forskellig

referenceperiode mv. er undersøgelserne ikke sammenlignelige med den serie undersøgelser, der er vist i figur 4.2, og indgår derfor ikke i figuren. AIM fandt i sine fire undersøgelser fra 1976, 1980, 1982 og 1984 følgende procenter for, hvor mange der havde været udsat for hærværk: 1, 4, 3, 3.

Figur 4.2. Procent af befolkningen der har været udsat for hærværk inden for det seneste år forud for interviewtidspunktet, 1960-2010*.

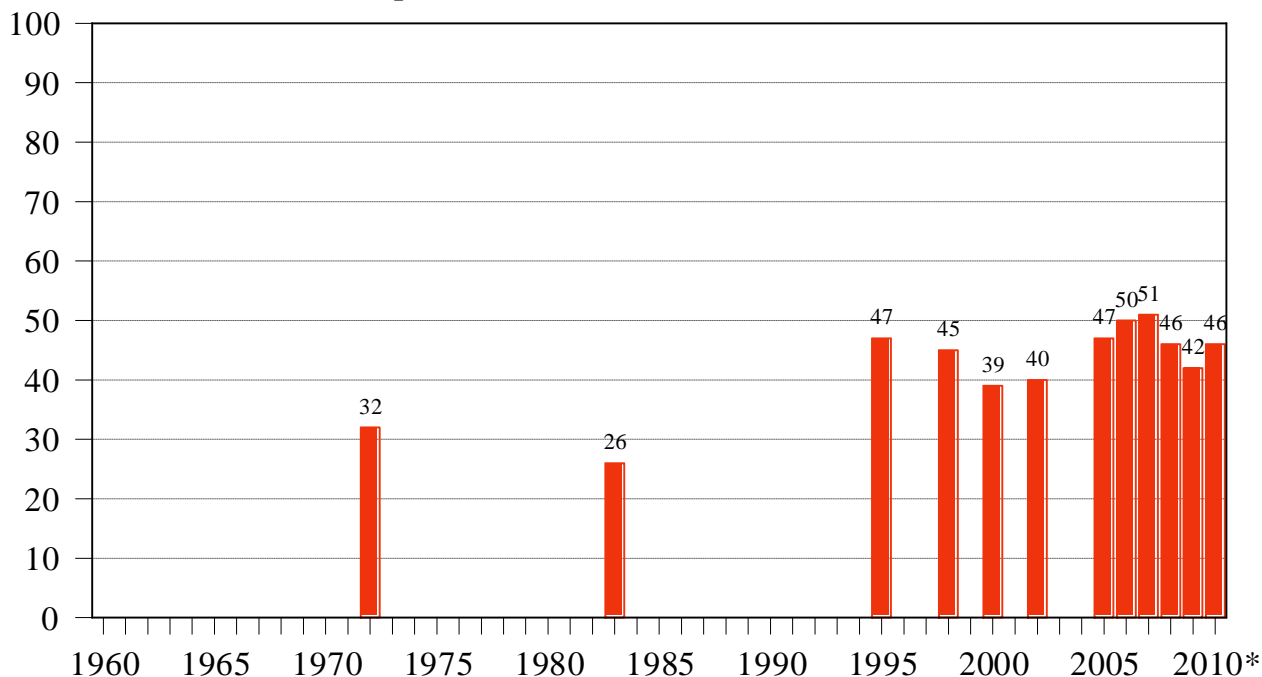
* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

Fra midten af 1980erne skiller vandene sig med hensyn til udviklingen i de politiregistrerede hærværkstilfælde og befolkningens faktiske udsathed for hærværk. Sidstnævnte udviser nemlig en klart faldende tendens. I 2005-09 havde 5-9 pct. været udsat for hærværk inden for det seneste år, dvs. en markant mindre andel i forhold til 1980erne. Siden 1998 har risikoen for at blive udsat for hærværk holdt sig nogenlunde konstant, dog med et signifikant fald i 2009 og – indtil videre – 2010 i forhold til årene siden 2005. Den faldende tendens i omfanget af hærværk de seneste år ses således såvel i de politianmeldte hærværkstilfælde som i andelen af personer, der oplevet sig udsat for hærværk

Den forskellige udvikling fra midten af 1980erne i de politiregistrerede og det faktiske antal hærværkstilfælde synes i meget høj grad at kunne forklares ved en stigende anmeldelsestilbøjelighed for hærværk, jf. figur 4.3. Ved den første undersøgelse af anmeldelsestilbøjeligheden, foretaget i 1972, var det 32 pct. af dem, der havde været udsat for hærværk, der havde anmeldt det til politiet. I de seneste år har det været omkring 50 pct., der har anmeldt, dog med tendens til mindskning i 2008 og 2009. Mindskningen de seneste år er ikke statistisk signifikant. Som ved

tyveri (se bemærkningerne der) er den reelle forskel mellem anmeldelsesprocenterne i de første undersøgelser sammenholdt med de senere reelt lidt større end det, tallene umiddelbart udviser.

Figur 4.3. Procent af ofre for hærværk der har anmeldt det til politiet, eller hvor politiet har fået kundskab om forholdet på anden vis, 1960-2010*.

* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

4.1 Hærværk 2005-2009

Tabel 4.1 omfatter mere detaljerede oplysninger om andelen af 16-74-årige og antallet af personer, der har været udsat for hærværk. Med hensyn til de beregnede tal for antallet af hærværksofre og hærværkstilfælde bør man erindre sig, at disse – som ved tyveri (se bemærkningerne der) – er påvirket af den såkaldte “husstandseffekt”. Tabellen viser, at andelen af ofre for hærværk i 2009 var signifikant lavere end i de andre år, dog undtagen 2007.

Tabel 4.1. Andel og antal ofre for hærværk, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009
Andel udsatte	8 %	7 %	7 %	9 %	5 %
95 %'s sikkerhedsinterval	(6,9-9,3)	(6,1-8,0)	(5,5-7,7)	(7,6-10,1)	(4,5-5,9)
Antal ofre	318.000	279.000	265.000	355.000	211.000
95 %'s sikkerhedsinterval	(270.000-366.000)	(242.000-316.000)	(221.000-308.000)	(304.000-405.000)	(182.000-240.000)

Tabel 4.2 viser, at der er kun er minimal forskel mellem mænds og kvinders risiko for at blive udsat for hærværk. Formentlig skyldes dette – som ved tyveri – primært, at en væsentlig del af hærværket retter sig mod fælles ejendele som f.eks. bolig og bil, jf. “husstandseffekten”.

Tabel 4.2. Andelen af mænd og kvinder, der det seneste år har været udsat for hærværk, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09
Mænd	8 %	8 %	7 %	10 %	6 %	7 %
Kvinder	8 %	6 %	6 %	8 %	5 %	6 %
Alle	8 %	7 %	7 %	9 %	5 %	7 %

I flere af årene har de unge (de 16-24-årige) større risiko for at blive udsat for hærværk end de ældre (de 40-74-årige), jf. tabel 4.3. Denne forskel er statistisk signifikant i årene 2005, 2007 og 2008. I 2009 er andelen af de tre aldersgrupper, der udsættes for hærværk, dog meget ensartet.

Tabel 4.3. Andelen i de forskellige aldersgrupper der det seneste år har været udsat for hærværk, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09
16 - 24 år	13 %	9 %	10 %	14 %	5 %	9 %
25 - 39 år	9 %	8 %	7 %	10 %	6 %	8 %
40 - 74 år	6 %	6 %	5 %	7 %	5 %	6 %
Alle	8 %	7 %	7 %	9 %	5 %	7 %

De fleste af de personer, der har været udsat for hærværk, har været udsat for det én gang i løbet af det seneste år forud for udsættelsestidspunktet, mens nogle få procent har været udsat mere end tre gange, jf. tabel 4.4. Der er i så henseende ikke større udsving mellem de enkelte år, ej heller hvad angår det gennemsnitlige antal gange, som hvert hærværksoffer har været udsat. Det samlede estimerede antal hærværkstilfælde varierer fra 319.000 tilfælde i 2009 til 520.000 tilfælde i 2008.

Tabel 4.4. Antal gange ofrene har været udsat for hærværk samt det samlede antal hærværkstilfælde, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009
Udsat kun én gang	77 %	79 %	76 %	75 %	74 %
Udsat to-tre gange	19 %	17 %	21 %	22 %	20 %
Udsat mere end tre gange	5 %	4 %	2 %	4 %	6 %
Gennemsnit	1,5	1,4	1,3	1,5	1,5
Antal hærværkstilfælde pr. år	460.000	383.000	350.000	520.000	319.000

4.2 Hærværkets genstand og skadevirkning

Fra og med 2009 er der i offerundersøgelserne spurgt til, hvilken eller hvilke ejendele offeret fik ødelagt i forbindelse med hærværket. Det fremgår af tabel 4.5, at det i over halvdelen af tilfældene har drejet sig om offerets bil. En del – 19 pct. – har fået ødelagt noget ved deres hus, deres lejlighed eller det værelse, de bor i.

Tabel 4.5. Hvilke(n) ejendele blev ødelagt i forbindelse med hærværket, 2009.

	Andel
Bil	53 %
Knallert	2 %
Cykel	11 %
Hus/lejlighed/værelse hvor jeg bor	19 %
Garage/kælder/loftsrum/udhus/have ved min bopæl	4 %
Min arbejdsplads	2 %
Mit sommerhus/fritidshus	2 %
Andet	8 %
I alt	101 % *

* Tabellen summer til 101 pct., idet alle ødelagte ejendele er inkluderet i opgørelsen, og nogle ofre har fået ødelagt mere end én ejendel.

De skadevirkninger, der er af hærværk, er – ligesom tilfældet er for tyveri – i sagens natur primært af materiel og økonomisk art. De umiddelbare omkostninger ved hærværk fremgår af tabel 4.6.

Tabel 4.6. De umiddelbare skader ved de hærværkstilfælde 16-74-årige har været udsat for i løbet af et år, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Ødelagt for i alt	1,7 mia.	1,3 mia.	1,6 mia.	2,6 mia.	1,5 mia.
Gennemsnitlig skade pr. hærværkstilfælde	5.800 kr.	5.800 kr.	7.100 kr.	7.900 kr.	8.200 kr.
Gennemsnitlig skade pr. indbygger ml. 16 og 74 år	400 kr.	300 kr.	400 kr.	700 kr.	400 kr.

De samlede estimerede omkostninger ved hærværk lå i de fleste af årene mellem 1,3 mia. og 1,7 mia. kr., dog med 2008 som en undtagelse med et noget højere beløb. Væksten dette år afspejler sig i størrelsen af såvel den gennemsnitlige skade pr. hærværkstilfælde som pr. indbygger. Sidstnævnte lå på mellem 300-400 kr. i 2005-07 og 2009, men var i 2008 på 700 kr.

Af tabel 4.7 fremgår, at 6 ud af 10 hærværksofre ikke fik erstatning for det, der var blevet ødelagt. Omkring hver fjerde fik fuld af erstatning, mens der i 4 pct. af tilfældene ikke var sket nogen skade.

Tabel 4.7. Fik offeret det ødelagte erstattet?, 2009.

	Andel
Der blev ikke ødelagt noget, det var kun forsøg	4 %
Jeg fik fuld erstatning	26 %
Jeg fik delvis erstatning	10 %
Jeg fik ingen erstatning	60 %
I alt	100 %

Der er ikke i årene 2005-08 større forskel på mænd og kvinders anmeldelsestilbøjelighed i forbindelse med udsathed for hærværk. I 2009 er der derimod signifikant flere kvinder end mænd, som har anmeldt hærværket.

Tabel 4.8. Andelen af anmeldte hærværkstilfælde fordelt efter alder på offer, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09
16-24 år	30 %	54 %	52 %	26 %	31 %	39 %
25-39 år	50 %	39 %	43 %	52 %	36 %	43 %
40-74 år	53 %	55 %	55 %	51 %	48 %	52 %
Alle	47 %	50 %	51 %	46 %	42 %	47 %

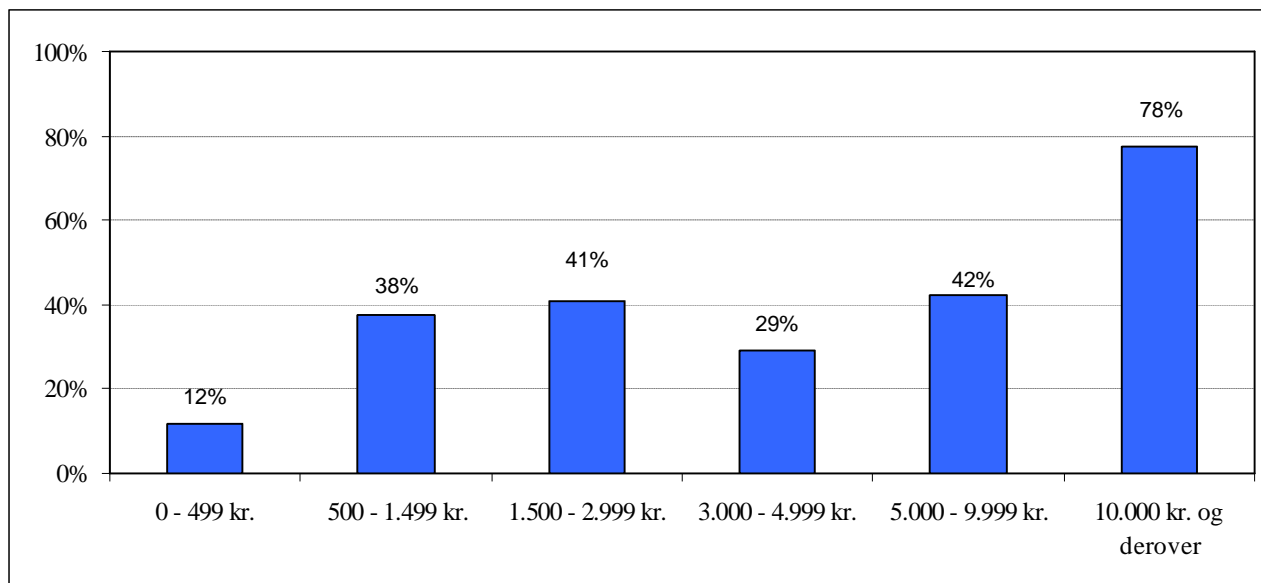
Med hensyn til alder og anmeldelsestilbøjelighed er der en generel tendens til, at de ældre (40-74 år) har en større anmeldelsestilbøjelighed end de yngre ofre (16-24 år), jf. tabel 4.8. Denne forskel er dog alene statistisk signifikant i 2005 og 2008.

4.3 Økonomiske mørketal for hærværk

Som for tyveri er det også muligt for hærværk at beregne økonomiske mørketal, dvs. hvor stor en del af den samlede mængde skader, målt i kroner, som ikke anmeldes og registreres. Da anmeldelsestilbøjeligheden generelt er lavere for hærværk end for tyveri, er det økonomiske mørketal for hærværk noget højere, nemlig på 24 pct. Det svarer til, at hver fjerde krone, der ødelægges for, ikke anmeldes til politiet. Denne forskel mellem de økonomiske mørketal for tyveri og hærværk beror formentlig først og fremmest på forskelle i, hvad der er forsikret. Muligheden for at få det tabte eller skaden dækket af forsikringen har således en meget stor betydning for anmeldelsestilbøjeligheden.

Det er først og fremmest de store hærværkssager, der anmeldes til politiet, jf. figur 4.4. Det er kun 12 pct., der har anmeldt hærværket til politiet, hvis der var ødelagt for under 500 kr. For dem, der havde fået ødelagt værdier for mellem 500 og 10.000 kr., var anmeldelsesprocenten omkring 30-40, mens der ved hærværkstilfælde, hvor der var ødelagt for mindst 10.000 kr., var en markant større andel anmeldelser, nemlig 78 pct. Forskellene er statistisk signifikante.

Figur 4.4 Procent hærværks ofre der har anmeldt hærværket til politiet i forhold til, hvor meget der er ødelagt for, 2009.

Det fremgår af tabel 4.9, at mere end halvdelen af de hærværkstilfælde, der ikke er anmeldt til politiet, angår forhold, hvor der er ødelagt for under 3.000 kr. Omvendt har over halvdelen af de personer, der har anmeldt hærværket til politiet, fået ødelagt for mindst 5.000 kr.

Tabel 4.9. Andelen af anmeldte og ikke-anmeldte hærværkstilfælde fordelt efter de umiddelbare økonomiske skader ved de hærværk, 2009.

	Ikke-anmeldt	Anmeldt	Alle
0 - 499 kr.	16 %	3 %	10 %
500 - 1.499 kr.	27 %	20 %	24 %
1.500 - 2.999 kr.	17 %	15 %	16 %
3.000 - 4.999 kr.	18 %	10 %	14 %
5.000 - 9.999 kr.	12 %	11 %	11 %
10.000 – 19.999 kr.	5 %	23 %	13 %
20.000 kr. eller mere	4 %	19 %	11 %
I alt	99 %	101 %	100 %

43 pct. af ofrene har anmeldt hærværket til deres forsikringsselskab. En tilsvarende andel har ganske vist haft forsikring, men har ikke anmeldt det, de fleste fordi de vurderede, at skade nok ikke var dækket af deres forsikring, jf. tabel 4.10.

Tabel 4.10. Anmeldte offeret hærværket til forsikringen?, 2009.

	Andel
Ja	43 %
Nej, men jeg er forsikret og ville nok have fået erstatning, hvis jeg havde anmeldt det	14 %
Nej. Jeg er ganske vist forsikret, men tror ikke jeg ville få erstatning	29 %
Nej, for jeg har ikke en tyveriforsikring	14 %
I alt	100 %

Af tabel 4.11 fremgår det, hvorvidt ofrene har anmeldt hærværket til forsikringen i forhold til, hvor stort et beløb de har fået ødelagt for.

Tabel 4.11. Andelen af hærværk, der er anmeldt og ikke anmeldt til forsikringen, fordelt efter de umiddelbare økonomiske skader ved hærværkene, 2009.

	Anmeldt til forsikringen	Ikke anmeldt til forsikringen	Alle
0 - 499 kr.	3 %	17 %	10 %
500 - 1.499 kr.	16 %	32 %	24 %
1.500 - 2.999 kr.	21 %	13 %	17 %
3.000 - 4.999 kr.	12 %	15 %	13 %
5.000 - 9.999 kr.	16 %	8 %	12 %
10.000 - 19.999 kr.	14 %	13 %	13 %
20.000 kr. eller mere	19 %	2 %	10 %
Alle	101 %	100 %	100 %

Blandt ofre, der har fået ødelagt for over 5.000 kr., er andelen, der har anmeldt hærværket til forsikringen, signifikant større end andelen, der ikke har, 49 pct. mod 23 pct. Af de ofre, der har fået stjålet for under 3.000 kr., er andelen, der ikke har anmeldt hærværket til forsikringen, signifikant større end andelen, der har, 62 pct. mod 40 pct. Der er således en klar tendens til, at jo større et beløb ofrene har fået ødelagt for, desto større er deres tilbøjelighed til at anmelde hærværket.

4.4 Hærværk, livsstil, socioøkonomiske forhold, geografi m.v.

Tabel 4.12. Udsathed for hærværk fordelt efter, hvor ofte respondenteren går ud om aftenen i ugens løb.

	Udsat for hærværk	Ikke udsat for hærværk	I alt
De fleste aftener i ugens løb	6 %	94 %	100 %
3-4 aftener om ugen	6 %	94 %	100 %
1-2 aftener om ugen	5 %	95 %	100 %
Ikke hver uge	4 %	96 %	100 %
Alle	5 %	95 %	100 %

Risikoen for at blive udsat for hærværk er ikke relateret til, hvor ofte respondenter er ude om aftenen, jf. tabel 4.12. De respondenter, der oftest er ude om aftenen, udsættes i lige så høj grad for hærværk som dem, der sjældent er ude.

Som tilfældet er for tyveri, viser det sig også for hærværk, at risikoen for at blive udsat for hærværk er forbundet med, hvor ofte personen mødes med andre for at feste eller more sig, jf. tabel 4.13. De, personer, der mødes med andre for at feste eller more sig flere gange om ugen, har således en større risiko end andre for at blive udsat for hærværk.

Tabel 4.13. Udsathed for hærværk fordelt efter, hvor ofte personen mødes med andre mennesker for at feste eller more sig.

	Udsat for hærværk	Ikke udsat for hærværk	I alt
Typisk flere gange om ugen	7 %	93 %	100 %
Typisk én gang om ugen	5 %	95 %	100 %
1-3 gange om måneden	5 %	95 %	100 %
Nogle gange i løbet af et halvt år	5 %	95 %	100 %
Sjældnere	3 %	97 %	100 %
Stort set aldrig	3 %	97 %	100 %
Alle	5 %	95 %	100 %

Vedrørende civilstand er der ingen klare forskelle mellem ofre og ikke ofre for hærværk.

Risikoen for at blive udsat for hærværk er derimod i nogen grad relateret til personens indkomst, jf. tabel 4.14. Personer med de højeste indkomster udsættes oftest for hærværk, idet 9 pct. af dem har været udsat for hærværk. Det er signifikant flere, end tilfældet er for personer med en indkomst på under 325.000 kr. Den laveste risiko – på 4 pct. – for at blive udsat for hærværk findes i indkomstgruppen, 100.000-239.999 kr., en signifikant lavere risiko end for personer med indkomster på over 325.000.

Tabel 4.14. Udsathed for hærværk fordelt efter personlig bruttoindkomst, 2009.

	Udsat for hærværk	Ikke udsat for hærværk	I alt
0-99.999 kr.	5 %	95 %	100 %
100.000-239.999 kr.	4 %	96 %	100 %
240.000-324.999 kr.	5 %	95 %	100 %
325.000-549.999 kr.	7 %	93 %	100 %
550.000 kr. eller mere	9 %	91 %	100 %
Alle	6 %	94 %	100 %

Arten af beskæftigelse har også en vis sammenhæng med udsathed for hærværk. Af tabel 4.15 fremgår således, at den største andel ofre for hærværk – på 9 pct. – findes blandt

funktionærer/tjenestemænd. Ufaglærte arbejdere har den næsthøjeste andel, 8 pct. Den laveste andel ofre for hærværk findes blandt studerende/skoleelever og den næstlaveste blandt arbejdsløse og personer uden for arbejdsmarkedet; henholdsvis 3 pct. og 4 pct. Forskellen mellem de to førstnævnte og de to sidstnævnte beskæftigelsesgruppers udsathed er signifikant.

Tabel 4.15. Udsathed for hærværk fordelt efter personlig beskæftigelse, 2009.

	Udsat for hærværk	Ikke udsat for hærværk	I alt
Studerende/skoleelev	3 %	97 %	100 %
Arbejdsløs/uden for arbejdsmarkedet (inkl. pension og efterløn)	4 %	96 %	100 %
Ude af erhverv i øvrigt	5 %	95 %	100 %
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	6 %	94 %	100 %
Arbejder, faglært	7 %	93 %	100 %
Arbejder, ufaglært	8 %	92 %	100 %
Funktionær/tjenestemand	9 %	91 %	100 %
Lærling/elev	5 %	95 %	100 %
Alle	5 %	95 %	100 %

Man kunne umiddelbart forvente at besiddelse af forskellige former for forbrugsgoder, som f.eks. en bil, ville have sammenhæng med risikoen for at blive udsat for hærværk. Dette viser sig imidlertid ikke at være tilfældet, jf. tabel 4.16.

Tabel 4.16. Udsathed for hærværk fordelt efter besiddelse af eller rådighed over forskellige goder, 2009.

	Udsat for hærværk	Ikke udsat for hærværk	I alt
Bil	6 %	94 %	100 %
Cykel	5 %	95 %	100 %
Scooter/knallert	6 %	94 %	100 %
Skib/båd	7 %	93 %	100 %
Sommerhus	8 %	92 %	100 %
Ubeboet rum (loft, kælder mm.)	5 %	95 %	100 %
Butik/virksomhed	8 %	92 %	100 %
Ingen af de nævnte goder	8 %	92 %	100 %
Alle	5 %	95 %	100 %

Derimod gør det en forskel, hvor man bor i Danmark, jf. tabel 4.17. I Region Hovedstaden, er det 7 pct. af indbyggerne, der har været udsat for hærværk, mens det i de øvrige dele af landet er signifikant færre, 4-5 pct.

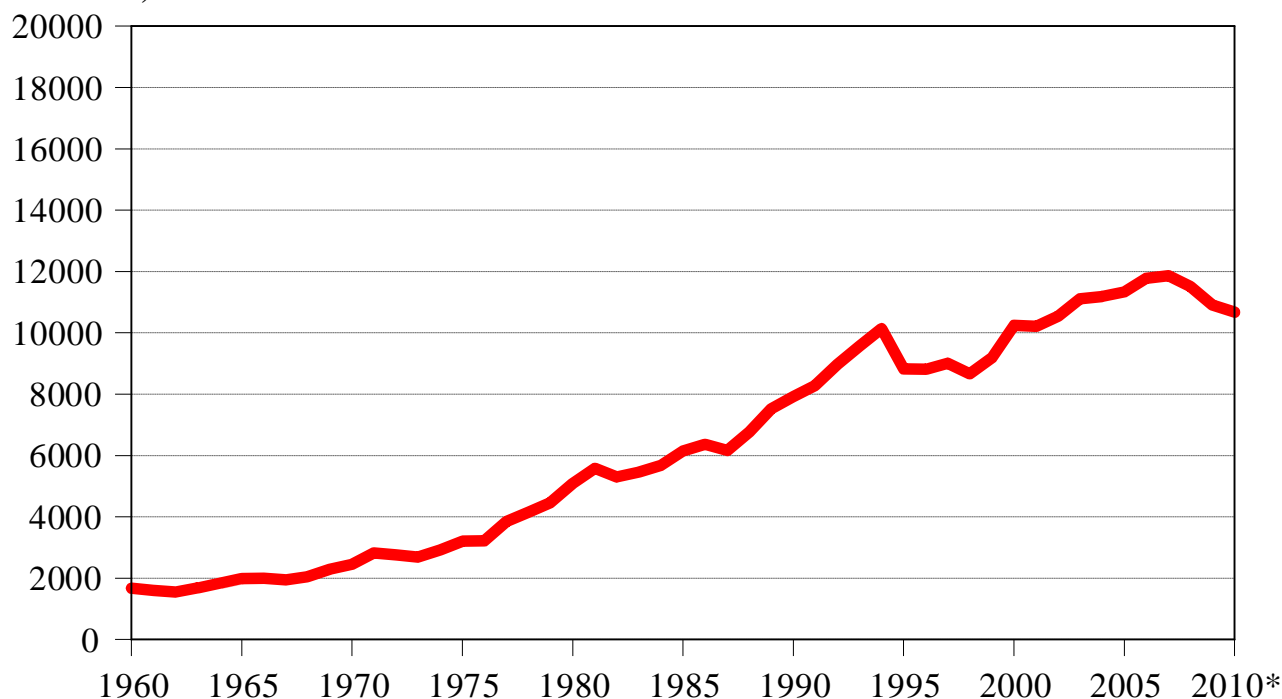
Tabel 4.17. Udsathed for hærværk fordelt efter hvilken region personen bor i, 2009.

	Udsat for hærværk	Ikke udsat for hærværk	Total
Region Hovedstaden	7 %	93 %	100 %
Region Sjælland	5 %	95 %	100 %
Region Syddanmark	4 %	96 %	100 %
Region Midtjylland	4 %	96 %	100 %
Region Nordjylland	4 %	96 %	100 %
Alle	5 %	95 %	100 %

5. VOLD

Udviklingen i den politiregistrerede vold ligner til forveksling udviklingen i de politiregistrerede tyverier og andre straffelovsovertrædelser under ét frem til midten af 1980'erne. Forholdsmæssigt er stigningstaksten også den samme, omkring en firedobling. Fra sidst i 1980'erne og frem til 2008 er udviklingen i den politiregistrerede vold unik. Den hverken falder som tyverierne eller stagnerer som hærværkstiltældene, men stiger. I en kort periode, sidste halvdel af 1990'erne, ser det ud, som om udviklingen bremses op, men som helhed er der tale om en stigning frem til de allerseneste år, idet væksten stagnerer i 2006/07, hvorefter der sker et fald.

Figur 5.1. Vold der ved anmeldelse eller på anden måde er kommet til politiets kundskab i Danmark, 1960-2010*.**

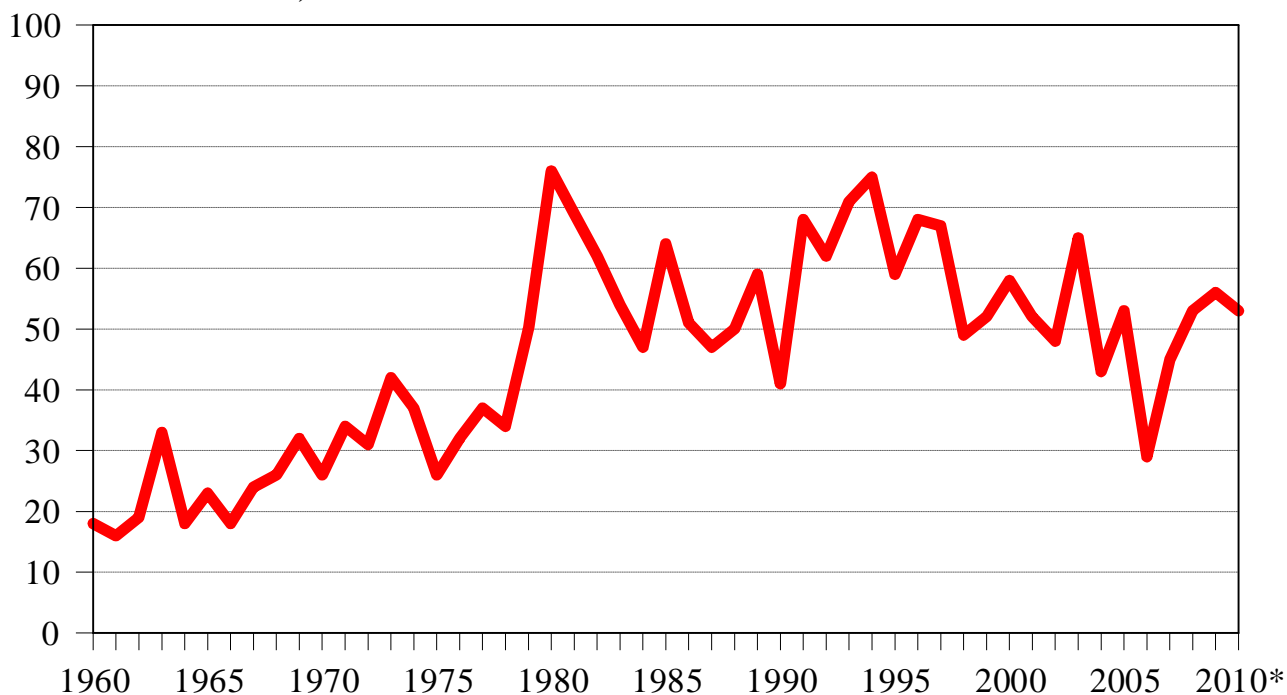
* 2010 er estimeret på basis af første halvår 2009 sammenholdt med første halvår 2010.

** Vedrører anmeldelser efter straffelovens § 237 og §§ 244-246.

Antallet af fuldbyrdede drab er ringe og påvirker derfor ikke den samlede voldsopgørelser i figur 5.1. Derfor er udviklingen i antallet af fuldbyrdede manddrab vist separat i figur 5.2. Det sidste halve århundrede antallet af fuldbyrdede drab ligget mellem 20 og 80, med store årlige udsving. Der er en stigende tendens fra midt i 1960-erne til omkring 1980. Herefter følger en periode præget af stagnation, om end de årlige udsving er betydelige. Siden midt i 1990'erne har drabstallet udvist en faldende tendens. Drabstallet er naturligt nok en af de former for kriminalitet, der påkalder sig allerstørst samfundsmæssig interesse og bekymring. Det er grunden til, at udviklingen herfor vises specifikt. Det er dog også begrundet i, at fuldbyrdede drab af indlysende grunde ikke kommer med i

offerundersøgelser, samt at udviklingen i drabstallet ofte anses for en vigtig indikator for den “reelle” eller “faktiske” udvikling i den (alvorlige) vold i samfundet.

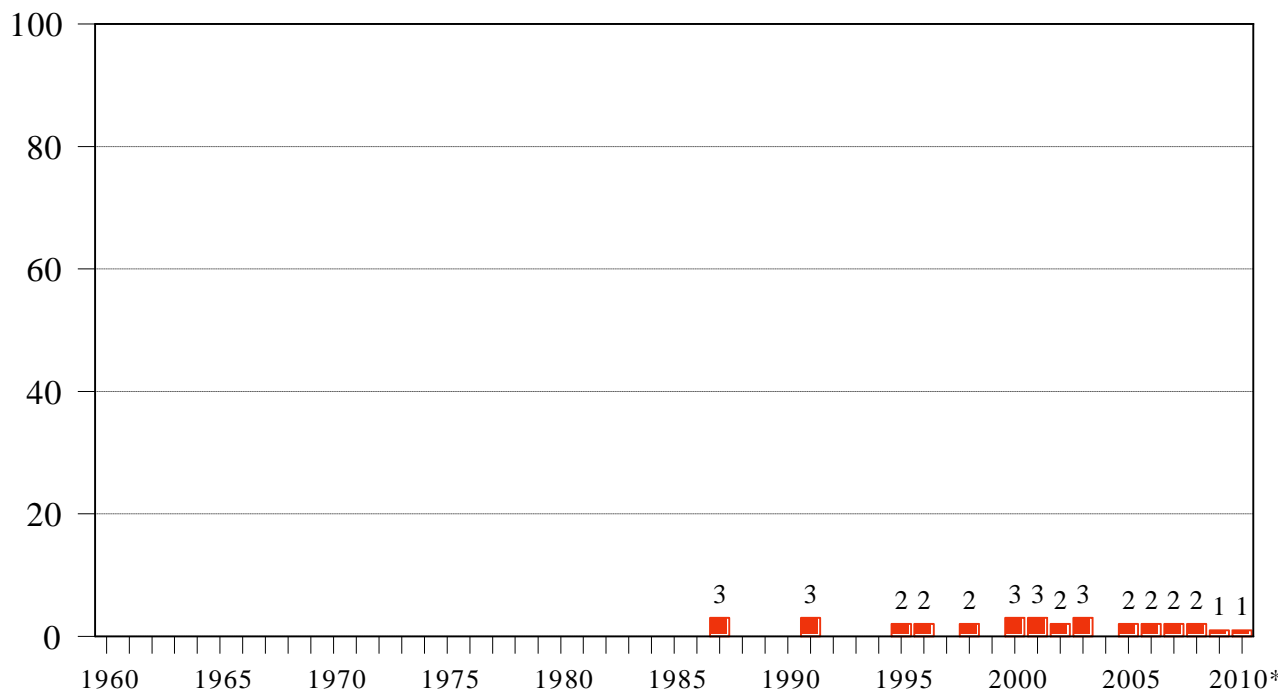
Figur 5.2. Forsætlige drab der ved anmeldelse eller på anden måde er kommet til politiets kundskab i Danmark, 1960-2010*.

* 2010 er estimeret på basis af første halvår 2009 sammenholdt med første halvår 2010.

Selv om den første voldsofferundersøgelse blev foretaget allerede i 1971, foreligger der først direkte sammenlignelige tal fra og med offerundersøgelsen fra 1987. I alt er der i perioden fra 1987 til 2010* foretaget 15 voldsofferundersøgelser. Alle viser de, at 1-3 pct. udsættes for vold hvert år, og der kan de sidste 20 år hverken iagttages en tendens til stigning eller fald i befolkningens faktiske udsathed for vold. Vold er dog et så relativt sjældent fænomen, at det er nødvendigt at se på decimalerne for præcist at vurdere udviklingen. En sådan nærmere analyse viser, at der i hvert fald ikke er sket en stigning i danskernes risiko for at blive udsat for vold de sidste tyve år, jf. figur 5.3.

Figur 5.3. Procent af befolkningen der har været udsat for vold inden for det seneste år forud for interviewtidspunktet, 1960-2010*.

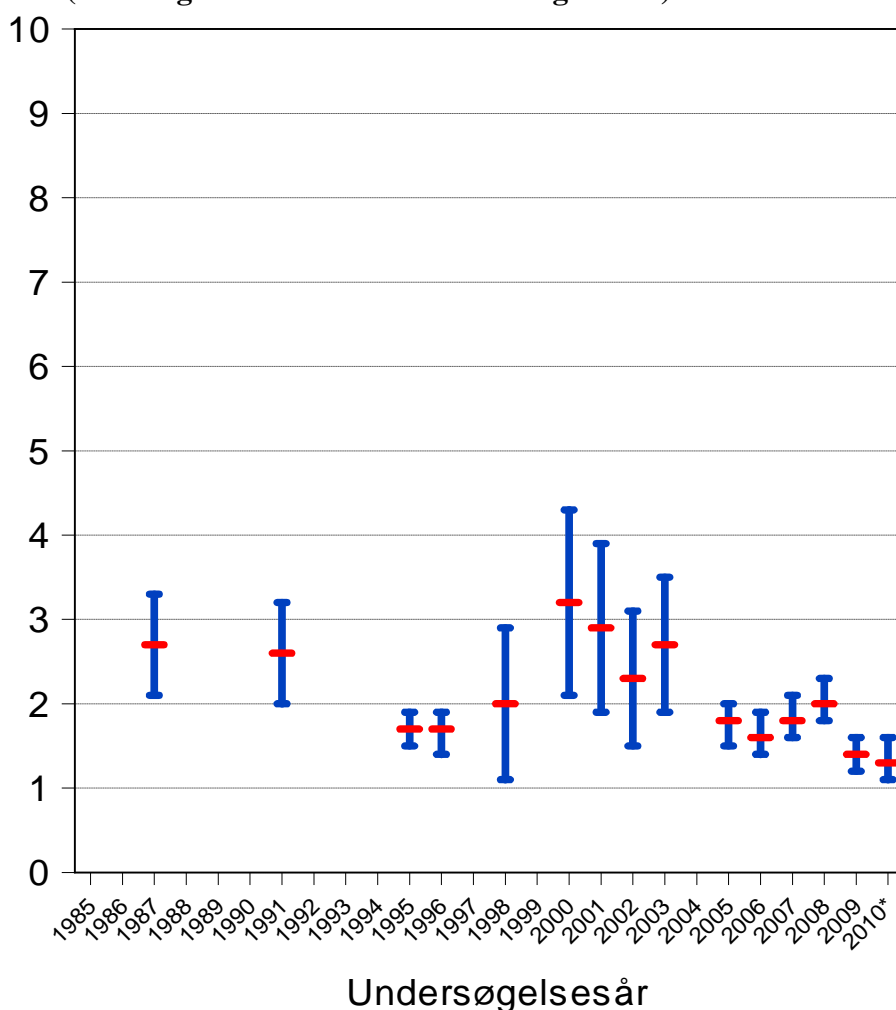
* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

Derimod er der fra den første voldsofferundersøgelse blev foretaget i 1971 og frem til 1986/87 sandsynligvis sket en stigning i den faktiske vold på tilsvarende måde, som vi har konstateret, at der skete en stigning i tyveri og hærværk. Der foreligger for denne periode tidsserier for tre forskellige sæt af voldsofferundersøgelser (Balvig & Højgård, 1988, s. 140). De er ikke indbyrdes sammenlignelige, og de kan som nævnt heller ikke sammenlignes med de undersøgelser, der er foretaget efter 1986, men de udviser alle en stigende tendens. Gallup foretog undersøgelser i 1971, 1974 og 1977 og fandt i disse tre undersøgelser følgende procenter for, hvor mange der havde været udsat for vold eller trusler om vold: 4, 7 og 6 pct. Observa foretog undersøgelser i 1979 og 1984 og fandt følgende procenter: 4 og 6 pct. AIM foretog undersøgelser i 1980, 1982, 1984 og 1986 og fandt: 5, 6, 8 og 11 pct. Af AIM's undersøgelser fremgår det endvidere, at det ikke kun er trusler og mildere voldsformer, der synes at have været stigende fra 1980 til 1986, men også mere alvorlige former for vold, eksempelvis vold der har krævet lægebehandling (Andersen, 1985b og 1987). Tre undersøgelser af udsathedet for "kriminell vold" inden for det seneste halve år forud for interviewtidspunktet udviste 0,6 pct. udsatte i 1980, 0,5 pct. i 1982 og 0,9 pct. i 1984 (Andersen, 1987).

For perioden efter 1986/87 foreligger der resultater fra to voldsofferundersøgelser, som er indbyrdes sammenlignelige, men ikke sammenlignelig med de undersøgelser, hvis resultater er præsenteret i figur 5.3 og 5.4. Den ene undersøgelse blev foretaget i 1991. Den viste, at 8 pct. havde været udsat for en eller flere former for fysiske overgreb det seneste år forud for interviewtidspunktet (Christensen & Koch-Nielsen, 1992). Den anden blev foretaget ni år senere i 2000. Her havde 5 pct.

været udsat for fysiske overgreb (Kjøller & Rasmussen, 2002). Forskellen er statistisk signifikant og tyder altså på, at der fra 1991 til 2000 er sket et fald i risikoen for at blive udsat for fysiske overgreb. Faldet er stærkest for mænd. En af de interessante forklaringer, som sammenstilling af udviklingen på basis af disse to undersøgelser med voldsofferundersøgelsen fra 2010* (og dens forgængere) peger på, er, at der kan være sket et reelt fald i risikoen for fysisk aggression samtidig med, at flere og flere af disse fysiske aggressioner opleves og defineres som vold. Denne mulige ”voldeliggørelse” af fysiske aggressioner er behandlet mere udførligt andetsteds (jf. bl.a. Balvig, 1997; 2000a; 2000b).

Figur 5.4. Procent der har været udsat for vold inden for det seneste år forud for interviewtidspunktet, 1987-2010* (med angivelse af 95%’s sikkerhedsgrænset).

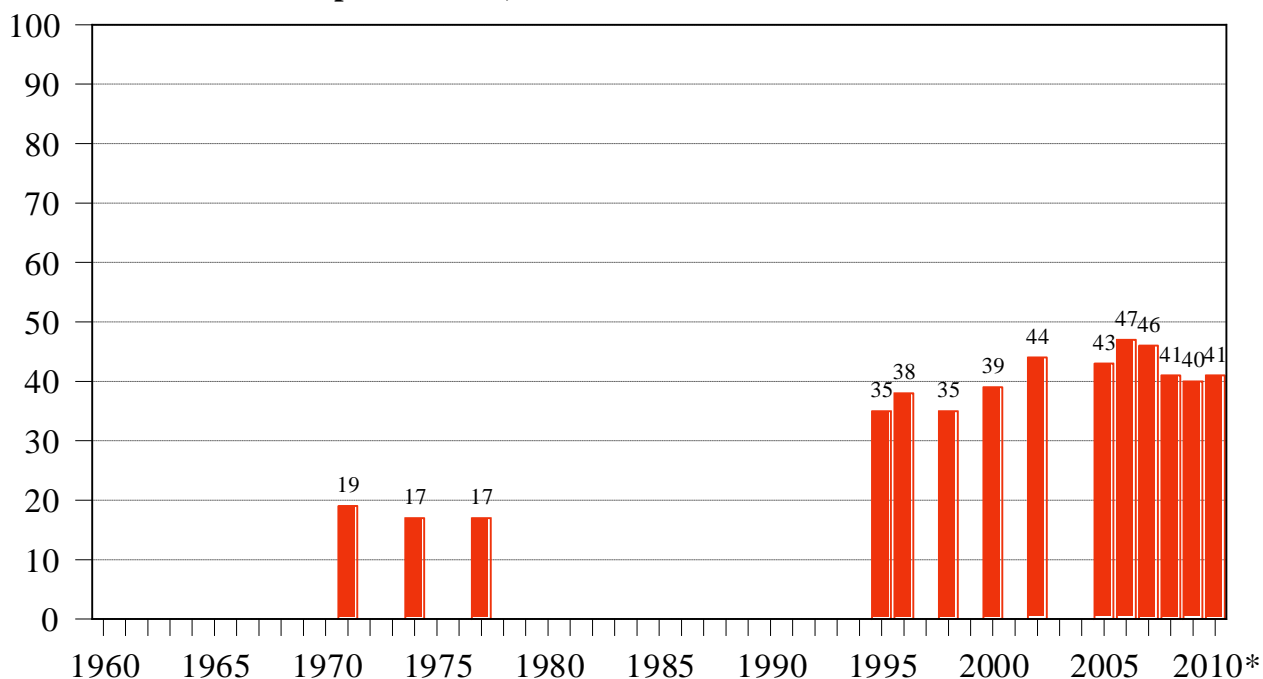

* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

Figur 5.4 viser et mere præcist billede af andelen udsat for vold i de undersøgelser, der er omfattet af figur 5.3, idet decimaler og stikprøveusikkerheder indgår her. Det kunne se ud som om, at volden har udviklet sig i bølger: Først en faldende tendens fra 1987/91 til 1995/96, så en stigning frem til årtusindeskiftet og så igen et fald. Selv om der er statistisk signifikante forskelle, er det dog vigtigt

at påpege, at de statistiske sikkerhedsgrænser ligger meget tæt på hinanden. I betragtning af, at undersøgelserne er gennemført af forskellige organisationer med forskellige udvælgelsesmetoder og afgrænsninger af, hvem der er interviewet, er det sikreste, der kan siges, at der i hvert fald ikke er sket en stigning i voldsudsatheden over perioden fra 1987 til 2008. Set over perioden fra 1995 til 2008 kan det sikkert siges, at der hverken er sket en stigning eller et fald i befolkningens risiko for at blive udsat for vold. Sammenlignet med alene 2008 er der i 2009/2010* en statistisk signifikant mindre andel af de 16-74-årige danskere, der har oplevet sig udsat for vold.

Figur 5.5. Procent af ofre for vold der har anmeldt det til politiet, eller hvor politiet har fået kundskab om forholdet på anden vis, 1960-2010*.

* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

En væsentlig forklaring på, at den politiregistrerede vold er steget til trods for, at befolkningens faktiske risiko ikke er det, er en øget anmeldelsestilbøjelighed. Af figur 5.5 fremgår, at der har været en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden for vold, fra 19 pct. af ofrene i 1971 til 40-47 pct. de seneste år. For en nærmere analyse af ændringerne i anmeldelsestilbøjeligheden for vold henvises til rapporten “Man anmelder da vold” (Balvig & Kyvsgaard, 2009). Som ved tyveri og hærværk forholder det sig tillige således, at disse procentforskelle på grund af forskelle i opgørelsesmetoden snarere underdriver end overdriver den reelle øgning, der er sket i befolkningens anmeldelsestilbøjelighed siden 1970erne. Den med 1971 direkte sammenlignelige anmeldelsesprocent er således nogle procentpoint højere. Det kunne godt se ud til, at anmeldelsestilbøjeligheden topper i de undersøgelser, der er foretaget i 2006/07 – idet man skal huske på, at det dækker undersøgelser

jævnt fordelt over disse år, hvor der i hver af dem er spurgt om de forudgående 12 måneder – hvorefter den falder noget i 2008-2010*-undersøgelserne.

5.1 Vold 1995-96 og 2005-09

I det følgende skal der ses nærmere på de direkte sammenlignelige undersøgelser fra henholdsvis 1995-96 og fra 2005-09 med henblik på at belyse mulige ændringer i voldens karakter m.v.

5.1.1 VOLDENS OMFANG OG UDVIKLING

Imellem undersøgelsesrunderne 1995-96 og 2005-09 er der ikke sket statistisk signifikante forandringer i antallet af *voldsofre*, og der er heller ikke noget, der tyder på, at der er sket signifikante ændringer i antallet af *voldshandlinger*, idet ”voldsofferrecidivet” er det samme i de to perioder, jf. tabel 5.1 og 5.2.

Tabel 5.1. Andel af 16-74-årige i Danmark udsat for vold og det estimerede antal ofre, 1995-96 og 2005-09.

	1995	1996	2005	2006	2007	2008	2009
Andel udsat for vold 95 %'s sikkerhedsgrænser	1,7 % (1,5 -1,9)	1,7 % (1,4-1,9)	1,8 % (1,5-2,0)	1,6 % (1,4-1,9)	1,8 % (1,6-2,1)	2,0 % (1,8-2,3)	1,4 % (1,2-1,6)
Antal ofre 95 %'s sikkerhedsgrænser	66.000 (57.000- 74.000)	60.000 (52.000- 69.000)	69.000 (60.000- 79.000)	65.000 (56.000- 74.000)	73.000 (64.000- 83.000)	82.000 (71.000- 92.000)	55.000 (46.000- 64.000)

Tabel 5.2. Antal gange 16-74-årige i Danmark har oplevet sig udsat for vold inden for det seneste år forud for interviewtidspunktet, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
0 gange	98,3 %	98,3 %
1 gang	1,2 %	1,2 %
2 gange	0,3 %	0,3 %
Mere end 2 gange	0,2 %	0,2 %
ALLE	100 %	100 %

I 1995-96 var det i gennemsnit 28 pct. af voldsofrene pr. år, der havde været udsat for vold mere end én gang i løbet af de seneste 12 måneder, mens det i 2005-09 var 30 pct. Voldsofrene havde i både 1995-96 og 2005-09 i gennemsnit været udsat for 2,3 voldshandlinger.

Det antal mennesker, der har været udsat for vold flere gange, er betydeligt større, end man skulle forvente ud fra tilfældighedens love. Der er således forhold – arbejde, livsstil, familiesituation eller hvad det nu er, der forklarer det – der i særlig grad disponerer for gentagne gange at blive udsat for vold. Der er tale om en ganske lille gruppe, men denne gruppe er af stor betydning for det samlede

voldsbillede: 0,2 pct. af befolkningen var i 2005-09 udsat for vold 3 eller flere gange i en 12 måneders periode. Det svarer til 13 pct. af voldsofrene, og denne lille gruppe er belastet med 52 pct. af samtlige voldsepisoder.

En tilsvarende tendens til, at personer, der har været udsat én gang for vold, har en stærkt forøget risiko for hurtigt igen at blive udsat for vold, blev konstateret allerede i de første voldsofferundersøgelser i Danmark (Wolf, 1972), og tilsvarende resultater er fundet i andre lande.

Forebyggelsesmæssigt betyder det blandt andet, at den strategi, der tilsigter at mindske befolkningens risiko for at blive udsat for vold, er anderledes end den strategi, der tilsigter at mindske antallet af voldsepisoder i samfundet. Ved den første strategi er det mest rationelt at sætte engangsofrene i fokus, fordi disse repræsenterer de fleste ofre. Ved den anden strategi er det derimod mest rationelt at sætte flergangsofrene i fokus, fordi disse lægger ryg til de fleste voldsepisoder. I denne strategi bliver det et centralt diskussionspunkt, hvordan man – det være sig politiet, ofrene selv, netværket omkring ofrene eller andre – kan udnytte den viden, der foreligger i en given voldssituation, til at forebygge at den involverede person bliver offer igen.

Det ligger også heri, at de beskrivelser mv., der kan komme ud af at fokusere på voldsofrene, kan tænkes at være forskellige fra de beskrivelser mv., der følger af at sætte voldsepisoderne i fokus. Eksempel: Hvis man forestillede sig, at hovedparten af engangsofrene havde været udsat for gadevold og hovedparten af flergangsofrene for privatvold, ville vi med ofrene (personerne) som fokus konkludere, at volden er gadevolds-domineret, mens vi med handlingerne (episoderne) i fokus ville konkludere, at volden er privatvolds-domineret.

Dette er vigtigt at gøre opmærksom på som baggrund for den følgende beskrivelse, der primært er offerorienteret: Det er en beskrivelse af forskellige karakteristika ved de voldsepisoder, som ofrene har været udsat for. Hvis ofrene har været udsat flere gange, drejer beskrivelsen sig om det sidst oplevede tilfælde. Der er udelukkende tale om opgørelser over fuldbyrdet vold, idet der først i de seneste undersøgelser er stillet tilsvarende uddybende spørgsmål vedrørende trusler om vold.

5.1.2 VOLDENS GROVHED OG ALVORLIGHED

Voldens alvorlighedsgrad er en kompliceret problemstilling med mange forskellige dimensioner. I offerundersøgelsen er der sat fokus på fire af dem: forekomsten af fysiske skader, anvendelse af våben, antal gerningspersoner og den oplevede alvorlighedsgrad.

Godt halvdelen af voldsofrene har fået synlige skader eller mærker som følge af den vold, de har været udsat for. Som tabel 5.3 viser, er der på dette område ingen væsentlig forskel mellem de to undersøgte perioder.

Tabel 5.3. Procentfordeling af voldsofrene med synlige skader, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
Synlige skader	56 %	52 %
Ikke synlige skader	44 %	48 %
I alt	100 %	100 %

I undersøgelserne fra 2005 til 2009 er der spurgt om skadernes art. Det viser sig, at størstedelen af skaderne – 53 pct. – angår blå mærker, buler, rifter, skrammer o.lign., mens de resterende skader er af mere alvorlig karakter. Knap halvdelen af de skadede ofre (44 pct.) i 2005-09 – svarende til at lidt over hver femte af alle voldsofre – blev lægebehandlet som følge af den eller de skader, de havde pådraget sig. Spørgsmålet om eventuel lægebehandling blev ikke stillet til ofre i undersøgelsen i 1995-96.

Tabel 5.4. Andel af voldstilfældene hvor der blev anvendt våben eller andre redskaber, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
Våben/redskaber	12 %	19 %
Ikke våben/redskaber	88 %	81 %
I alt	100 %	100 %

Ved de fleste voldsepisoder er der ikke anvendt nogen form for våben eller redskaber, men udviklingen er her gået i mere alvorlig retning, idet der i en stigende andel af voldsepisoderne er anvendt våben eller redskab. I 1995-96 drejede det sig således om 12 pct. af voldstilfældene, mens det i 2005-09 var 19 pct., jf. tabel 5.4. Denne forskel, der er statistisk signifikant, kan være med til at forklare, at der siden midten af 1990'erne er sket en større vækst i anmeldelser af alvorligere vold (§ 245) end af simpel vold (§ 244). Vold med anvendelse af våben eller redskab vil således som udgangspunkt blive klassificeret som alvorligere, uanset voldens konsekvenser.

Tabel 5.5. Andel af voldstilfældene hvor der blev anvendt forskellige former for våben eller andre redskaber, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
Skydevåben	0,5 %	1,6 %
Kniv	3,1 %	4,2 %
Slagvåben	3,3 %	5,0 %
Andet våben/redskab	5,2 %	8,0 %

Af tabel 5.5 fremgår det, at stigningen i brugen af våben/redskaber gør sig gældende for alle former for våben/redskaber. Der er dog generelt tale om så små tal, at væksten inden for de enkelte kategorier af våben ikke er statistisk signifikant.

Den tredje indikator for voldens alvorlighed er antal gerningspersoner. En tredjedel af voldsopfrene har i 1995-96 været konfronteret med to eller flere gerningspersoner, mens det i 2005-09 er fire ud af ti, jf. tabel 5.6. Denne forskel er statistisk signifikant. Der er en tendens til, at væksten i andelen af tilfælde med flere gerningspersoner især beror på flere tilfælde med tre eller flere gerningspersoner.

Tabel 5.6. Antal aktive gerningspersoner, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
1	67 %	61 %
2	14 %	14 %
3	8 %	9 %
4	3 %	6 %
5 eller flere	8 %	10 %
I alt	100 %	100 %

En fjerde indikator på voldens alvorlighedsgrad er, hvor alvorligt offeret har oplevet det, der skete. Dette spørgsmål er kun med i undersøgelserne fra 2005-09 og muliggør derfor ikke sammenligning over tid. Spørgsmålet lyder: “Alt taget i betragtning, hvor alvorlig var denne hændelse for dig, da du blev udsat for den?” 29 pct. tilkendegav, at det havde været “meget alvorligt”, 32 pct. “ret alvorligt” og 39 pct. “ikke særligt alvorligt”. Endnu et spørgsmål, der ligeledes kun har været med i undersøgelserne fra 2005-09, indikerer voldens alvorlighed, nemlig et spørgsmål om, hvorvidt voldshændelsen ses som “en kriminel handling”, “en forkert, men ikke kriminel handling”, eller som “bare noget der sker”. Svarfordelingen på dette spørgsmål var henholdsvis 58, 24 og 18 pct. En klar majoritet har således anset hændelsen for at være i strid med loven.

Opsummerende om udviklingen i voldens alvorlighedsgrad kan det konkluderes, at der ikke er tale om en vækst i omfanget af synlige skader efter volden, mens der er en statistisk signifikant vækst i andelen af voldstilfælde med flere gerningspersoner og en statistisk signifikant vækst i brugen af våben/redskaber. Volden ikke altså ikke steget, men der er tegn på, at den vold, der udøves, er blevet alvorligere.

5.1.3 VOLDENS DEMOGRAFI: KØN OG ALDER

Mænds voldsrisiko er mere end 50 pct. større end kvinders, 2,2 pct. over for 1,4 pct. i 2005-09 (jf. tidligere og tabel 5.7). Der er kun meget små og ikke signifikante forskelle mellem de to perioder.

Tabel 5.7. Andel 16-74-årige mænd og kvinder i Danmark, der har oplevet sig udsat for vold seneste år forud for interviewtidspunktet, 1995-96 og 2005-08.

	1995-96	2005-09
Mænd	2,2 %	2,2 %
Kvinder	1,2 %	1,4 %
Alle	1,7 %	1,8 %

Billedet er imidlertid et andet, hvis der fokuserer på voldshandlinger i stedet for på antal ofre, idet relativt flere af de kvindelige ofre har været udsat for vold flere gange. Mens kvinderne udgør godt en tredjedel af alle ofre, er det lidt under halvdelen af alle voldshandlinger i 2005-09, der er rettet mod kvinder.

Tabel 5.8. Kønsfordeling for ofre og gerningspersoner, 1995-96 og 2005-09.

Køn		1995-96	2005-09
OFFER	GERNINGSPERSON		
Mand	Mand	64 %	61 %
Mand	Kvinde	1 %	2 %
Kvinde	Mand	29 %	31 %
Kvinde	Kvinde	6 %	7 %
Alle		100 %	100 %

Anskues volden ud fra *gerningspersonens* køn, er kønsfordelingen langt mere skæv, jf. tabel 5.8. Det er i helt overvejende grad mænd, der optræder som gerningspersoner. Ofrene har i ni ud af ti tilfælde stået over for en mand. Denne fordeling er ganske ensartet i de to undersøgte perioder.

Tabel 5.9 viser det fra mange undersøgelser kendte billede, at risikoen for at blive udsat for vold er størst i de unge år og falder med alderen. Forskellen er statistisk signifikant. Samtidig kan der ses en tendens til, at lidt flere i alderskategorierne 20-24 år og 25-29 år blev udsat for vold i 2005-09 end i 1995-96.

Tabel 5.9. Procent i forskellige aldersklasser der har oplevet sig udsat for vold seneste år forud for interviewtidspunktet, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
16-19 år	5,0 %	4,9 %
20-24 år	4,5 %	5,6 %
25-29 år	1,8 %	3,1 %
30-49 år	1,3 %	1,4 %
50-74 år	0,6 %	0,6 %
Alle	1,7 %	1,8 %

Tabel 5.10 anskueliggør, at forskellen mellem mænds og kvinders udsathed for vold er størst i de unge år, hvorefter den aftager. For aldersgruppen på 50 år og derover er der ingen forskel mellem kønnene, mens der er mere end dobbelt så mange mænd som kvinder under 25 år, der udsættes for vold. Sådan forholdt det sig både i 1995-96 og i 2005-09.

Tabel 5.10. Procent mænd og kvinder i forskellige aldersklasser der har oplevet sig udsat for vold seneste år forud for interviewtidspunktet, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96		2005-09	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
16-19 år	7,2 %	3,0 %	6,7 %	2,9 %
20-24 år	6,8 %	2,2 %	7,6 %	3,5 %
25-29 år	2,0 %	1,6 %	3,4 %	2,8 %
30-49 år	1,5 %	1,1 %	1,7 %	1,2 %
50-74 år	0,6 %	0,5 %	0,6 %	0,6 %
Alle	2,2 %	1,2 %	2,2 %	1,4 %

5.1.4 VOLDENS ART

Vold kan opdeles på mange måder og efter mange forskellige kriterier: gadevold, værtshusvold, partnervold, ungdomsvold osv. I dette afsnit gives der et overblik over voldens art, og om der er sket ændringer fra 1995-96 til 2005-09.

Tabel 5.11. Offerets kendskab og relation til gerningspersonen, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
Helt ukendt	62 %	65 %
Nuv. ægtefælle/samlever	2 %	2 %
Tidl. ægtefælle/samlever	5 %	4 %
Barn/barnebarn	0,5 %	0,2 %
Anden familie	1 %	0,9 %
Tidl./nuv. ven/kammerat	4 %	4 %
Bekendt >24 timer	7 %	8 %
Bekendt <24 timer	3 %	0,6 %
Pers. i afhængighedsforhold	4 %	3 %
Anden "kendt"	11 %	12 %
Alle	100 %	100 %

En majoritet af ofre for vold kendte ikke på forhånd gerningspersonen. Det er sandsynligt, at det moderne samfund som sådan i langt højere grad er præget af "fjernhedsvold" (hvor offer og gerningsperson ikke kender hinanden) end det traditionelle samfund, men som tabel 5.11 viser, er situationen ret uændret i forhold til 1995-96. Der er kun sket én signifikant ændring, og denne angår

vold begået af en, som offeret har kendt i mindre end 24 timer. Vold begået i disse korttidsrelationer er mindsket fra 1995-96 til 2005-2009.

Det tager sig anderledes ud, når man ser på, hvor volden er foregået. En af de store “opdagelser” i voldsofferundersøgelsen 1995/96 var betydningen af vold, der skete i tilknytning til arbejde. Denne form for vold blev da betegnet som “den nye voldsproblematik” i erkendelse af, at tidligere voldsofferundersøgelser (Wolf, 1972; Andersen, 1985 og 1987; Christensen & Koch-Nielsen, 1992) havde tildelt arbejdsdimensionen en langt mere tilbagetrukket placering i det samlede voldsbillede.

Tabel 5.12. Gerningsstedet 1995-96 og 2005-09.

	1995-96	2005-09
Offentlig gade/vej	34 %	36 %
Offentligt transportmiddel	0,7 %	1 %
Andet offentligt sted	5 %	7 %
Værtshus, bodega mv.	24 %	14 %
Arbejde/uddannelsessted	15 %	21 %
Offerets bolig	10 %	10 %
Voldspersonens bolig	1 %	0,8 %
Anden privat bolig	4 %	6 %
Udlandet	3 %	2 %
Andet sted	2 %	2 %
Alle	99 %	100 %

Denne dramatiske beskrivelse af udviklingen frem til 1995-96 kan man gentage vedrørende udviklingen frem til 2005-09. Som det fremgår af tabel 5.12, var det i 2005-09 godt hver femte af dem, der havde været udsat for vold, der var blevet udsat for det på deres arbejds- eller uddannelsessted, mens det i 1995-96 var knap hver syvende. Til gengæld er værtshusvolden blevet sjældnere: Mens det i 1995-96 var 24 pct. af volden, der foregik på et værtshus m.v., var det i 2005-09 14 pct. Disse ændringer er statistisk signifikante.

5.1.5 HVORNÅR SKER VOLDEN?

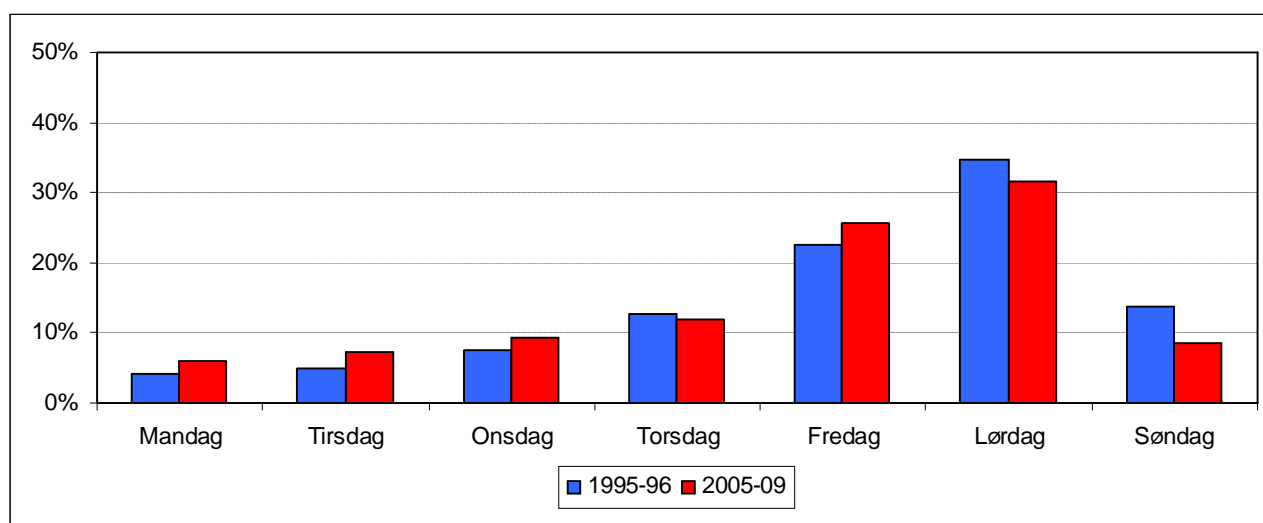
Selv om vold kan forekomme – og faktisk forekommer – på et hvilket som helst tidspunkt, findes der visse tidspunkter eller tidsperioder, den især er koncentreret til. Det er de tidspunkter og tidsperioder, hvor flest har fri fra arbejde, hvor forlystelseslivet (på værtshuse mv.) er mest intenst, og/eller hvor der drikkes mest alkohol.

Der er ingen måneder, der markerer sig som markant “farligst” eller “fredeligst”. Tidligere undersøgelser (Balvig m.fl., 1985b; Døllner, 1991; Balvig, 1997) viser en vis ophobning af vold i

december, dvs. i jule(frokost)måned. Dette mønster er ikke tydeligt i de aktuelle voldsofferundersøgelser.

Anderledes skævdelt er volden set over et *ugeforløb*, jf. figur 5.6. To tredjedele af den samlede vold er koncentreret til weekenden. Alene fredage og lørdage tegner sig for over halvdelen af volden. De fredeligste dage er mandage, tirsdage og onsdage. Der er – i overensstemmelse med de nævnte ændringer vedrørende gerningssted – sket nogle mindre ændringer i voldens fordeling over ugens dage fra 1995-96 til 2005-09, idet en lille smule mere af volden nu foregår i ugens første dage, og lidt mindre foregår lørdag og søndag.

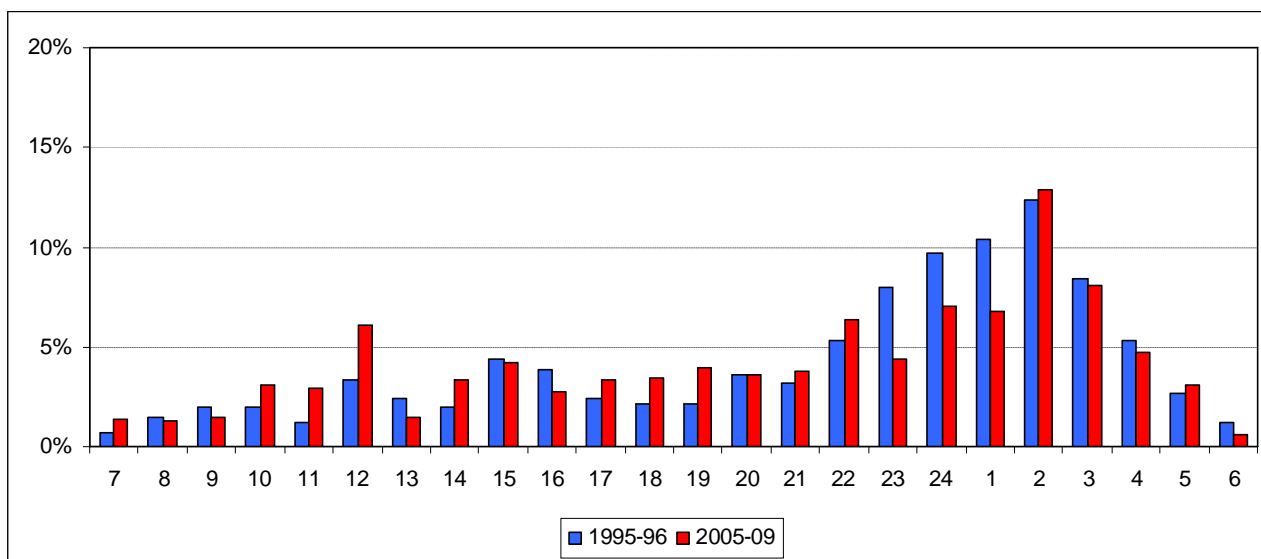
Figur 5.6. Volden fordelt efter ugedag, 1995-96 og 2005-09.

Også set over døgnet 24 timer er skævdelingen markant, jfr. figur 5.7. Den mest ufredelige fjerdedel af døgnet er mellem kl. 23.30 om aftenen og klokken 5.30 om morgenen, hvor næsten halvdelen af den samlede vold finder sted (47 pct. i 2005-09). Den meste fredelige er den efterfølgende fjerdedel mellem klokken 5.30 og 11.30, hvor en tiendedel af den samlede vold sker.

En relativ stor del af voldepisoderne – 31 pct. i 1995-96 og 28 pct. i 2005-09 – har fundet sted i de tre første timer efter midnat, mellem kl. 0:30 og 3:30. Set over et længere tidsrum er volden rykket længere ud på de små timer, hvilket utvivlsomt afspejler en trend i forlystelseslivet med hensyn til, hvornår man går ud og hjem. Tilbage i 1971 var det således 42 pct. af volden, der fandt sted mellem kl. 19 og 22 (Wolf, 1972). Samtidig betyder de seneste års ændringer i voldens karakter – mod mindre værtshusrelateret vold og mod mere arbejdsrelateret vold – dog, at der i 2005-09 var en lidt større andel af volden, der foregik i dagtimerne og de første aftenstimer, end tilfældet var i 1995-96.

Figur 5.7. Volden fordelt efter det tidspunkt på døgnet hvor den har fundet sted, 1995-96 og 2005-08.

5.1.6 ALKOHOL OG STOFFER

Der er en stærk sammenhæng mellem voldsudøvelse og alkoholindtagelse. Hvorvidt der er tale om en egentlig årsagssammenhæng, og i givet fald i hvilken grad, er et kompliceret spørgsmål, som det ligger uden for nærværende fremstillings rammer at gå ind på.

Tabel 5.13. Gerningspersoner og ofre påvirket af alkohol eller andet, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96		2005-09	
	Gerningsperson	Offer	Gerningsperson	Offer
Meget påvirket af alkohol	37 %	12 %	28 %	13 %
Påvirket af alkohol	22 %	31 %	20 %	26 %
Påvirket af andet	8 %	1 %	16 %	1 %
Ikke påvirket	33 %	55 %	37 %	60 %
Alle	100 %	99 %	101 %	100 %

Offerundersøgelsen bekræfter alkoholens fremtrædende rolle i voldssammenhæng. I 2005-09 har 48 pct. af ofrene angivet, at gerningspersonerne var påvirkede af alkohol, jf. tabel 5.13. I mere end hvert fjerde tilfælde (28 pct.) mener ofrene, at gerningspersonen var meget eller stærkt påvirket. Selv om vi ikke ved, hvor mange mennesker der på et givet tidspunkt er påvirket af alkohol, repræsenterer disse tal utvivlsomt en kraftig forhøjet hyppighed. Procentandelen af uoplyste og ved ikke-besvarelser, som ikke er inkluderet i tabel 5.13, er på dette spørgsmål relativt høj, 9 pct.. Der må naturligvis være en del voldshændelser, hvor det kan være svært at vide eller vurdere, om gerningspersonen var påvirket.

Bemærkelsesværdigt er det, at 16 pct. af gerningspersonerne i 2005-09 – i 1995-96 var det 8 pct. – angives at være påvirket af andet end alkohol, dvs. narkotika, medicin el.lign.

Voldsundersøgelsen understreger på den anden side også, at vold i hvert fald ikke udelukkende er et spørgsmål om alkohol (og/eller narkotika mv.): Mere end hver tredje gerningsperson (37 pct.) var, ifølge ofrene, hverken påvirket af alkohol eller andre stoffer (33 pct. i 1995-96).

Hovedparten af ofrene (60 pct.) angiver, at de ikke selv var påvirket af alkohol el.lign. Det er endvidere meget få ofre (1 pct.), der angiver at have været påvirket af andre stoffer end alkohol. Det mest bemærkelsesværdige er nok, at andelen af de, ifølge eget udsagn, alkoholpåvirkede ofre (39 pct.) ikke adskiller sig markant fra andelen af alkoholpåvirkede gerningspersoner (48 pct.).

I den første voldsofferundersøgelse, der blev foretaget i Danmark i 1971, tilkendegav op mod en tredjedel af ofrene, at de havde fået noget at drikke umiddelbart forud for voldsepisoden (Wolf, 1972). Det er altså noget færre end i 1995-96 og 2005-09. Der kan være sket ændringer i ofrenes villighed til at berette om deres alkoholforbrug, men ellers ser det altså ud til, at alkohol spiller en større rolle på i hvert fald på offersiden i voldssituationer nu til dags end tidligere.

Over tid – fra 1995-96 til 2005-09 – er der ikke sket markante ændringer i andelen af påvirkede gerningspersoner, men der er sket en forskydning i retning af, at relativt færre er påvirkede af alkohol og relativt flere af andre stoffer end alkohol. Desværre foreligger der ikke oplysninger om, hvilket eller hvilke stoffer det drejer sig om. Man kunne have den hypotese, at udviklingen kunne have sammenhæng med den større forekomst af vold i forbindelse med arbejdets udførelse, f.eks. dementes vold mod personale. Denne hypotese kan imidlertid ikke umiddelbart bekræftes. Det er således alene i voldssituationer, der ikke er relateret til udførelse af et arbejde, at der er en stigning i andel stofpåvirkede gerningspersoner.

I lidt mere end to tredjedele af alle voldssituationer i 2005-09 har der været tale om, at enten gerningspersonen, offeret eller begge parter var påvirkede af alkohol eller andre stoffer, jf. tabel 5.14. Denne andel er lidt mindre, end tilfældet var i 1995-96, men forskellen er ikke statistisk signifikant.

Tabel 5.14. Procentfordeling af gerningspersoner og ofre påvirket af alkohol eller andet stof end alkohol, 1995-96 og 2005-09.*

Påvirket		1995-96	2005-09
OFFER	GERNINGSPERSON		
Alkohol	Alkohol	36 %	28 %
Alkohol	Intet	6 %	4 %
Intet	Alkohol	22 %	20 %
Stoffer	Stoffer	0,5 %	0,9 %
Stoffer	Intet	0,8 %	0,2 %
Intet	Stoffer	7 %	8 %
Alkohol	Stoffer	1 %	7 %
Stoffer	Alkohol	0,3 %	0,1 %
Intet	Intet	27 %	32 %
Alle		100 %	100 %

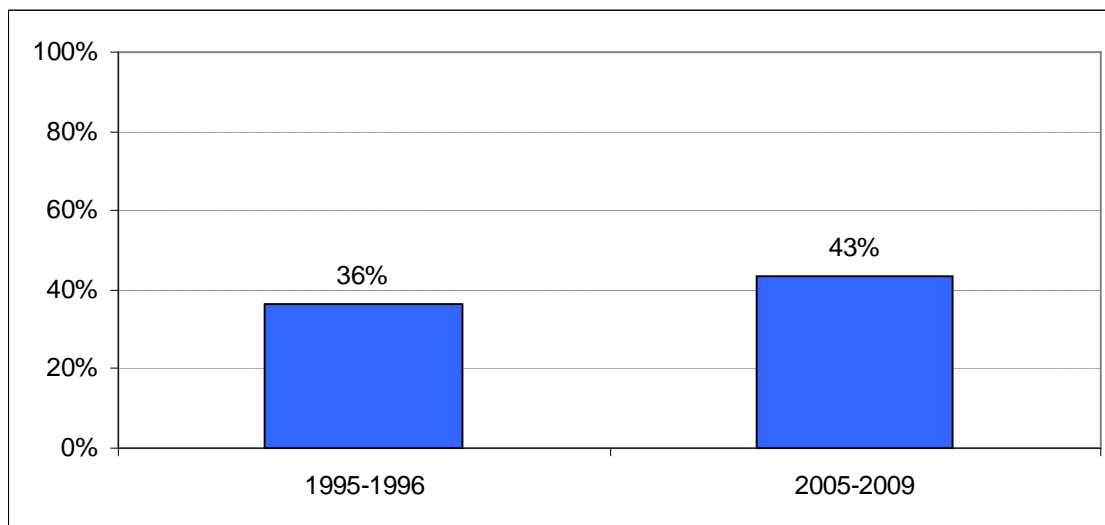
* Uoplyste o. lign. ved de to spørgsmål om ofres og gerningspersoners påvirkethed er ikke medtaget i opgørelsen.

Med hensyn til situationer, hvor både offeret og gerningspersonen er påvirket af alkohol, er der derimod sket en markant og signifikant mindskning fra 1995-96 til 2005-09. Dette beror i høj grad på, at der som nævnt er færre voldsepisoder i værtshusmiljøer.

5.1.7 NÆRMERE OM POLITIANMELDELSE AF VOLD

Anmeldelsestilbøjeligheden opgøres almindeligvis ved at undersøge, hvor mange af dem der anmeldte det til politiet, sidste gang de var udsat for vold. Metodens begrænsning er naturligvis, at vi ikke får oplysning om, hvorvidt de, der har været udsat flere gange, er lige tilbøjelige til at anmelde alle voldsepisoder til politiet. Eftersom der frem til 2008 foreligger oplysninger om de tre seneste voldstilfælde i undersøgelsen, kan dette undersøges, og en opgørelse herover viser en lidt mindre anmeldelsestilbøjelighed for alle tre seneste tilfælde end for alene seneste tilfælde. Samtidig viser der sig dog at være en helt ensartet udviklingstendens for disse to målinger. Eftersom det først og fremmest er udviklingstendensen, der er i fokus her, vil anmeldelsesprocenten i det følgende derfor alene angå andel anmeldte tilfælde af seneste voldsepisode. Det bemærkes, at anmeldelse inkluderer forhold, som offeret ikke selv har anmeldt, men hvor det er tilkendegivet, at politiet har fået kundskab om forholdet på anden vis (f.eks. ved at andre end offeret har anmeldt, eller at politiet selv har opdaget forholdet). Sammenligningen her vedrører alene 1995-96 sammenholdt med 2005-09. Som det er fremgået af det tidligere er totalt set sket en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden for vold fra 1995-96 til 2005-09, jf. figur 5.8.

Figur 5.8. Anmeldelsesprocenten opgjort på baggrund af seneste voldstilfælde, 1995-96 og 2005-09.

Af tabel 5.15 fremgår det, at anmeldelsestilbøjeligheden er steget såvel for vold, der har medført fysiske skader, som for den vold, hvor dette ikke er tilfældet. Væksten i anmeldelsestilbøjeligheden er størst og statistisk signifikant for den vold, der *ikke* har medført skader. Dette er et forventet resultat, idet en stigende anmeldelsestilbøjelighed typisk primært vil påvirke mørketallet for den del af volden, der er mindst alvorlig.

Tabel 5.15. Anmeldelsesprocent i forhold til om der har været synlige skader ved vold, 1995-96 og 2005-09.

	1995-96		2005-09	
	Skader	Ej skader	Skader	Ej skader
Anmeldte	43 %	28 %	47 %	39 %
Ikke-anmeldte	57 %	72 %	53 %	61 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %

Offerundersøgelserne fra 2005-09 inkluderer som nævnt dels et spørgsmål om, hvor alvorligt offeret opfatter voldsepisoden, og dels et spørgsmål om, hvorvidt voldsepisoden betragtes som en kriminel handling.

Tabel 5.16. Anmeldelsesprocent i forhold til om voldsepisoden anses for at være alvorlig eller ej, 2005-09.

	Ikke-anmeldt	Anmeldt	I alt
Meget alvorlig	43 %	57 %	100 %
Ret alvorlig	52 %	48 %	100 %
Ikke særlig alvorlig	71 %	29 %	100 %
I alt	57 %	43 %	100 %

Det ses af tabel 5.16, at der er en klar sammenhæng mellem vurderingen af voldshændelsen og tilbøjeligheden til at anmelde, idet 57 pct. af de voldsepisoder, der anses for meget alvorlige, er anmeldt til politiet mod 29 pct. af dem, der ikke anses for særlig alvorlige.

Som man kunne forvente, er der endvidere en meget nær sammenhæng mellem vurderingen af, om en handling opleves som "kriminell", og om den anmeldes, jf. tabel 5.17. 60 pct. af de episoder, der betragtes som kriminelle, er anmeldt til politiet mod omkring hver fjerde af de episoder, der anses som forkerte, men ikke kriminelle, og 16 pct. af de episoder, der opleves som noget, der bare sker.

Tabel 5.17. Anmeldelsesprocent i forhold til om voldsepisoden anses for at være en kriminel handling eller ej, 2005-09.

	Ikke-anmeldt	Anmeldt	I alt
En kriminel handling	40 %	60 %	100 %
En forkert, men ikke kriminel handling	77 %	23 %	100 %
Bare noget der sker	84 %	16 %	100 %
I alt	57 %	43 %	100 %

Politiet har i de fleste tilfælde fået fat i den formodede gerningsmand, idet det skete i 53 pct. af de anmeldte voldstilfælde i 1995-96 og i 61 pct. i 2005-2009.

5.2 VOLD 2005-2009

I de ovenstående analyser er resultaterne fra de fem seneste undersøgelsesår, 2005 til 2009, behandlet samlet med henblik på sammenligning med de tidligere undersøgelser. Det er imidlertid muligt, at der inden for denne femårige periode er sket forandringer i voldens karakter m.v., som er væsentlige at få belyst. Derfor er der gennemført analyser svarende til ovenstående, men alene for perioden 2005 til 2009. Her skal først og fremmest omtales de resultater, der peger på en statistisk signifikant forandring over årene, men også enkelte andre resultater fremhæves.

Tabel 5.18. Antal gange voldsofre har oplevet sig udsat for vold inden for en periode på 12 måneder, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
1 gang	66 %	65 %	75 %	72 %	72 %
2 gange	20 %	21 %	12 %	20 %	13 %
3 gange el. flere	14 %	14 %	13 %	9 %	16 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
<i>Gennemsnit</i>	2,3	3,2	1,7	2,1	2,2

Med hensyn risikoen for reviktimisering jf. tabel 5.18, er der fra 2005-06 til 2007-09 en tendens til vækst i andelen af voldsofre, der "kun" har været udsat for vold én gang i løbet af et år, men

forskellene er små og ikke statistisk signifikante. Den største andel ofre, der har været udsat 3 gange eller flere findes dog i 2009, og her er der tale om en signifikant ændring fra 2008 til 2009.

For voldsområdet er det problematisk at beregne antallet af handlinger, da antallet af ofre i undersøgelserne er lille, og da antallet af voldsepisoder, ofrene oplyser at have været udsat for, er overordentlig varierende og antagelig også – når det drejer sig om mange tilfælde af vold – noget usikre. Resultatet af sådanne beregninger kan derfor blive meget forskellige år for år, hvorfor de er undladt.

Tabel 5.19. Voldstilfælde fordelt efter om der har været anvendt våben eller redskab samt arten af våben/redskab, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Ikke anvendt våben	83 %	77 %	79 %	82 %	84 %
Skydevåben anvendt	2 %	1 %	2 %	1 %	1 %
Kniv anvendt	3 %	8 %	2 %	5 %	4 %
Slagvåben anvendt	4 %	5 %	5 %	7 %	4 %
Andre våben anvendt	8 %	6 %	12 %	6 %	8 %

Vedrørende voldens grovhed er der, for så vidt angår brug af våben, heller ikke sket markante ændringer i løbet af de fem år. Som det ses af tabel 5.19 varierer andelen af voldstilfælde, hvor der ikke er brugt våben eller redskab, mellem 77 og 84 pct., men uden en klar voksende eller faldende tendens. Der er derimod nogle forskydninger årene imellem med hensyn til arten af våben eller redskab, der er anvendt. Således er andelen af sager med anvendelse af kniv noget større i 2006 end i de andre år. I forhold til 2007 er der tale om en statistisk signifikant forskel og ligeledes mellem 2007 og 2008 og mellem 2005 og 2006. Der kan dog ikke spores nogen egentlig tendens i forskellene, men blot variationer mellem årene.

Tabel 5.20. Alvoren af de skader ofret er blevet påført i forbindelse med vold, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Ingen skader	49 %	45 %	44 %	51 %	52 %
Mindre alvorlige skader	32 %	31 %	31 %	24 %	23 %
Mere alvorlige skader	19 %	24 %	25 %	25 %	26 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	101 %

En anden indikator på voldens grovhed – andel voldsepisoder der har ført til synlige skader eller mærker – peger heller ikke på tydelige forandringer eller tendenser. Andelen af sager med skader varierer mellem 49 og 56 pct., med 2007 som året med flest skader og 2008 og 2009 som årene med færrest, jf. tabel 5.20.

Derimod synes de skader, ofrene har pådraget sig, at være blevet af mere alvorlig karakter i løbet af de fem år. Mindre alvorlige skader omfatter blå mærker, buler, hævelser, rifter o. lign., mens mere alvorlige skader omfatter åbne sår, flækket læbe, næseblod, skader på hals og hoved m.v. I 2005 var det 38 pct. af skaderne, som var af mere alvorlig karakter, mens det i 2009 var 53 pct. Denne stigning er statistisk signifikant.

Den tredje indikator på grovheden – andel voldstilfælde med mere end én gerningsperson – tyder også på, at volden i løbet af en del af perioden er blevet grovere, idet denne andel er vokset fra 32 til 44 pct. frem til 2008, jf. tabel 5.21. Denne ændring er statistisk signifikant. Fra 2008 til 2009 faldt andelen dog til 35 pct.

Tabel 5.21. Antal gerningspersoner ved vold, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009
1	68 %	60 %	57 %	56 %	65 %
2 – 4	24 %	29 %	30 %	36 %	23 %
5 el. flere	8 %	12 %	13 %	8 %	12 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Også med hensyn til den fjerde grovheds- eller alvorlighedsindikator ses nogle forandringer. Andelen, der i 2005-09 har været udsat for vold, og som har oplevet hændelsen som 'meget alvorlig', er nogenlunde den samme frem til 2008, hvorefter andelen steg signifikant i 2009, jf. tabel 5.22. Ligeledes var der en større andel, der oplevede volden som 'ret alvorlig' i 2008 i forhold til tidligere år. Ændringen er statistisk signifikant i forhold til 2005 og 2006.

Tabel 5.22. Hvor alvorlig oplevede offeret voldshændelsen, da han/hun blev udsat for den?, 2005-09.

	2005	2006	2007	2008	2009
Meget alvorlig	30 %	26 %	25 %	27 %	42 %
Ret alvorlig	27 %	30 %	33 %	40 %	23 %
Ikke særlig alvorlig	44 %	43 %	42 %	33 %	35 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Med hensyn til voldens demografi er der ikke sket større eller signifikante ændringer i perioden 2005-2009. Køns- og aldersfordelingen blandt ofrene er således ret uforandret gennem årene.

Der er derimod mindre ændringer i gerningsstedets art, idet der i 2009 er begået mindre vold på arbejdsplads eller uddannelsessted i forhold til tidligere. Ændringen er statistisk signifikant i forhold til 2005 og 2006.

5.3 ÅRSAGER TIL VOLD 2008-09

Fra og med 2008 inkluderer offerundersøgelsen tre nye spørgsmål vedrørende årsagen til vold. Spørgsmålene bygger på offerets opfattelse af, hvad den oplevede vold skyldtes.

Et af de nye spørgsmål angår offerets opfattelse af hovedårsagen til, at vedkommende blev udsat for vold. Cirka hver fjerde offer i 2008-2009 mener, at den væsentligste årsag er, at “gerningspersonen var psykisk syg eller ude af kontrol”, jf. tabel 5.23. En forholdsvis stor del – 41 pct. – af dem, der angiver denne årsag til volden, har været udsat for vold på deres arbejdsplads eller uddannelsessted, mens en femtedel har været udsat for volden på offentlig gade/vej og en ottendedel har været udsat for volden på værtshus, café mv.

Tabel 5.23. Offerets opfattelse af årsagen (den væsentligste) til den vold, vedkommende har været udsat for, 2008-2009, pct.

	Andel
Uenighed, skænderi der udviklede sig	20 %
Hævn, vrede over noget jeg havde gjort eller ikke ville gøre	8 %
Misundelse	2 %
Jalousi	6 %
Røveri (ville have noget jeg havde)	5 %
Seksuelt motiveret	3 %
Regulært overfald der ikke havde noget med mig at gøre	8 %
Skulle vise sig	6 %
Den eller de følte nok, det var mig der startede	1 %
Den eller de følte nok, jeg havde været provokerende	4 %
Gerningspersonen var psykisk syg eller ude af kontrol	22 %
Andet	15 %
Ved ikke	2 %
I alt	100 %

En anden væsentlig årsag angives at være uenighed eller skænderi, der udviklede sig til vold, idet hvert femte offer oplyser, at det var årsagen. I denne gruppe er det en tredjedel, der har været udsat for volden på offentlig gade/vej, og en fjerdedel, som har været udsat for vold på værtshus eller tilsvarende sted.

I øvrigt angives en lang række forskellige årsager til volden. Det kan nævnes, at stort set alle de tilfælde, hvor offeret angiver, at det drejede sig om et “regulært overfald, der ikke havde noget med mig at gøre”, er forgået på et offentligt tilgængeligt sted, såsom værtshus eller gade.

Mænd og kvinder angiver lidt forskellige grunde til, at de er blevet udsat for vold. De kvindelige ofre svarer således hyppigere end de mandlige, at det skyldes jalousi. At volden er “seksuelt motiveret”, nævnes alene af kvindelige ofre. Det er derimod hovedsagligt mandlige ofre, der angiver, at volden skyldtes, at gerningsmanden sikkert følte, at vedkommende havde været provokerende eller havde startet volden. Det er også relativt hyppigt, at de mandlige ofre svarer, at volden beroede på, at gerningsmanden skulle vise sig, eller at den var et resultat af et regulært overfald. Disse forskelle er alle statistisk signifikante.

Der er også i voldofferundersøgelsen i 2008 og 2009 belyst, i hvilket omfang volden kan betegnes som en hadforbrydelse (“hate crime”), dvs. en forbrydelse, der er motiveret i had over for den gruppe, som offeret tilhører eller antages at tilhøre. Der er således spurgt om, i hvilket omfang volden – efter offerets opfattelse – er motiveret af enten racisme eller offerets (formodede) seksuelle orientering (i det følgende: homo- eller transfobi).

Tabel 5.24. Andel af ofrene, som mener, at volden skyldtes racisme eller homo- eller transfobi, 2008-2009.

	Racisme	Homo- eller transfobi mv.
Ja, helt sikkert	5 %	3 %
Ja, måske	4 %	1 %
Nej	91 %	96 %
I alt	100 %	100 %

Som det fremgår af tabel 5.24, er det lidt under hvert tiende offer, som mener, at de kan have været udsat for vold på grund af racisme, mens 4 pct. mener, at årsagen til volden kan have været homo- eller transfobi. Omregnet til hele befolkningen betyder det, at cirka 16.000 personer har været udsat for hadforbrydelser i 2008-2009.

Det er oftere de kvindelige end de mandlige ofre, der oplever, de har været udsat for en hadforbrydelse, der bundede i homo- eller transfobi. Forskellen er statistisk signifikant. Der er til gengæld ikke nogen nævneværdig forskel mellem kønnene med hensyn til, hvor hyppigt de angiver racisme som årsag til volden. Anmeldelsesprocenten blandt ofre for hadforbrydelser er af nogenlunde samme størrelsesorden som for de øvrige ofre (46 mod 40 pct.). Også svenske offerundersøgelser påviser, at anmeldelsestilbøjeligheden ikke er mindre for hadforbrydelser end for andre forbrydelser (Brå 2009).

5.4 Vold, livsstil, socioøkonomiske forhold, geografi m.v.

Risikoen for at blive udsat for vold er i høj grad forbundet med omfanget af udeliv kontra hjemmeliv samt omfanget selskabelighed. De personer, der går ud de fleste aftener, har den største

risiko – på 3,5 pct. – for at blive udsat for vold, jf. tabel 5.25. Forskellen er statistisk signifikant i forhold til dem, der højest går ud to aftener om ugen.

Tabel 5.25. Udsathed for vold fordelt efter, hvor ofte personen går ud, dvs. ikke er hjemme om aftenen, 2009.

	Udsat for vold	Ikke udsat for vold	I alt
De fleste aftener i ugens løb	3,5 %	96,5 %	100 %
3-4 aftener om ugen	2,6 %	97,4 %	100 %
1-2 aftener om ugen	1,0 %	99,0 %	100 %
Ikke hver uge	0,6 %	99,4 %	100 %
Alle	1,3 %	98,7 %	100 %

Tilsvarende fremgår af tabel 5.26, at risikoen for at blive udsat for vold er størst for dem, der fester flere gange om ugen, og at den mindsker med omfanget af festligheder. Gruppen, der fester mest, er i signifikant højere grad end de øvrige udsat for vold.

Tabel 5.26. Udsathed for vold fordelt efter, hvor ofte personen mødes med andre mennesker for at feste eller more sig, 2009, pct.

	Udsat for vold	Ikke udsat for vold	I alt
Typisk flere gange om ugen	2,6 %	97,4 %	100 %
Typisk en gang om ugen	1,0 %	99,0 %	100 %
1-3 gange om måneden	1,0 %	99,0 %	100 %
Nogle gange i løbet af et halvt år	1,3 %	98,7 %	100 %
Sjældnere	0,7 %	99,3 %	100 %
Stort set aldrig	0,6 %	99,4 %	100 %
Alle	1,3 %	98,7 %	100 %

Disse sammenhænge mellem risikoen for vold og omfanget af udeliv/festdeltagelse skal både ses i relation til, at det især er blandt unge, hvor voldsrisikoen er stor, at udeliv og festdeltagelse forekommer, og i relation til, at en livsstil, der er præget af hyppig færden i byen og på fremmede steder eller i fremmede miljøer er forbundet med en forhøjet risiko for kriminalitet. Som det ses af tabel 5.27, er dette dog kun gældende for de yngre aldersklasser, hvor forskellen i voldsrisikoen er statistisk signifikant mellem dem, der hyppigst går ud, og dem, der gør det sjældnere.

Tabel 5.27. Andel voldsofre i forskellige aldersklasser fordelt efter hvor ofte de går ud om aftenen i løbet af ugen, 2009, pct.

	16-24 år	25-39 år	40-74 år
Mere end 3-4 gange om ugen	4,9 %	3,8 %	0,6 %
Højest 2 gange om ugen	1,9 %	1,1 %	0,6 %
Alle	3,5 %	1,8 %	0,6 %

Et tilsvarende mønster ses med hensyn til hyppigheden af festdeltagelse i de forskellige aldersgrupper.

Med hensyn til personens civilstand har denne også en vis sammenhæng med, hvorvidt personen udsættes for vold eller ej. Det er blandt de ugifte, at udsathed for vold er størst, idet denne andel er på 2,6 pct., jf. nedenstående tabel 5.28, hvilket er signifikant større end andelene i de andre kategorier. Noget af tendensen kan forklares med personens alder, idet der findes mange unge blandt de ugifte, men det gælder dog ikke hele tendensen.

Tabel 5.28. Udsathed for vold fordelt efter personens civilstand, 2009.

	Udsat for vold	Ikke udsat for vold	I alt
Enke/enkemand	0 %	100 %	100 %
Skilt	1,3 %	98,7 %	100 %
Gift/separeret	0,5 %	99,5 %	100 %
Ugift	2,6 %	97,4 %	100 %
Alle	1,3 %	98,7 %	100 %

En persons årlige indkomst er også i et vist omfang relateret til risikoen for at blive udsat for vold. Personer med en indkomst på under 100.000 kr. har i forhold til personer med en højere indkomst signifikant større risiko for at blive udsat for vold. I 2009 blev 2,9 pct. i denne indkomstgruppe udsat for vold, jf. tabel 5.29. Forskellen i risiko for at blive udsat for vold mellem de andre indkomstgrupper er mindre og ikke signifikante. Også her må man tage aldersfaktoren i betragtning, når sammenhængen skal fortolkes.

Tabel 5.29. Udsathed for vold fordelt efter personens årlige bruttoindkomst, 2009.

	Udsat for vold	Ikke udsat for vold	I alt
0-99.999 kr.	2,9 %	97,1 %	100 %
100.000-239.999 kr.	1,2 %	98,8 %	100 %
240.000-324.999 kr.	0,9 %	99,1 %	100 %
325.000-549.999 kr.	1,4 %	98,6 %	100 %
550.000 kr. eller mere	1,0 %	99,0 %	100 %
Alle	1,3 %	98,7 %	100 %

Andelen af voldsofre er forholdsvis høj for personer ude af erhverv og for studerende/skoleelever, henholdsvis 4,1 og 3,2 pct., jf. tabel 5.30. De laveste andele af voldsofre findes blandt ufaglærte arbejdere og blandt arbejdsløse/personer uden for arbejdsmarkedet, henholdsvis 0,5 og 0,7 pct. Forskellen mellem de to højeste andele og de to laveste er signifikante, og også andelen af voldsofre blandt selvstændige/medhjælpende ægtefælle er signifikant lavere end de to højeste andele.

Tabel 5.30. Udsathed for vold fordelt efter offerets hovedbeskæftigelse, 2009.

	Udsat for vold	Ikke udsat for vold	I alt
Studerende/skoleelev	3,2 %	96,8 %	100 %
Arbejdsløs/uden for arbejdsmarkedet (inkl. pension og efterløn)	0,7 %	99,3 %	100 %
Ude af erhverv i øvrigt	4,1 %	95,9 %	100 %
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	1,0 %	99,0 %	100 %
Arbejder, faglært	1,8 %	98,2 %	100 %
Arbejder, ufaglært	0,5 %	99,5 %	100 %
Funktionær/tjenestemand	1,8 %	98,2 %	100 %
Lærling/elev	1,0 %	99,0 %	100 %
Alle	98,7 %	1,3 %	100 %

Risikoen for at blive udsat for vold er størst i Region Sjælland, hvor 1,8 pct. af indbyggerne i 2009 blev udsat for vold. Mindst er den i Region Midtjylland, hvor 0,9 pct. har været udsat for vold. Forskellen mellem disse to andele er statistisk signifikant, mens de øvrige forskelle er insignifikante.

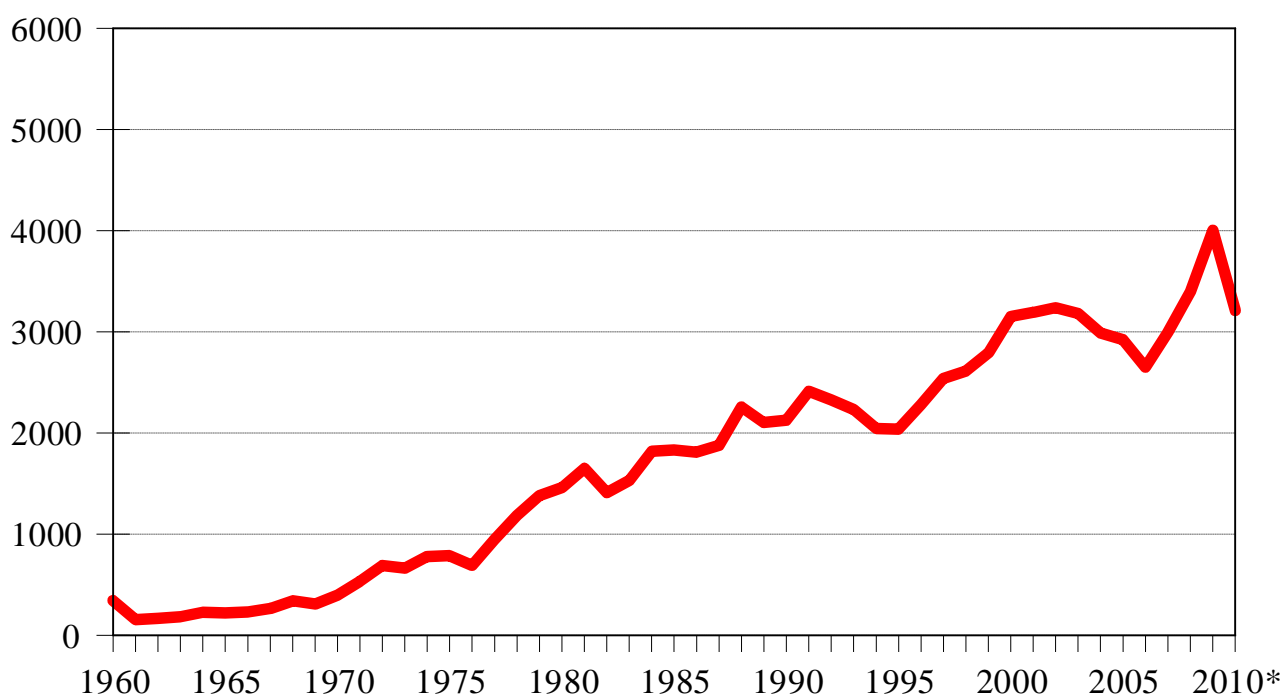
Tabel 5.31. Udsathed for vold fordelt efter hvilken region offeret bor i, 2009.

	Udsat for vold	Ikke udsat for vold	I alt
Region Hovedstaden	1,5 %	98,5 %	100 %
Region Sjælland	1,8 %	98,2 %	100 %
Region Syddanmark	1,2 %	98,8 %	100 %
Region Midtjylland	0,9 %	99,1 %	100 %
Region Nordjylland	1,5 %	98,5 %	100 %
Alle	1,3 %	98,7 %	100 %

6. RØVERI

Figur 5.1 viser udviklingen i de politianmeldte røverier i Danmark gennem et halvt århundrede, fra 1960 til 2009, samt delvis 2010. Indtil midt i 1990'erne er tendenserne de samme som for politianmeldte tyverier, dvs. først stigning og så stagnation. Den senere udvikling er derimod ganske anderledes end for tyverierne vedkommende. Fra midt i 1990-erne frem til de første år af det nye årtusinde sker der en kraftig stigning, de følgende fem år falder anmeldelsestallet igen, for så på ny at stige. Det allerseneste år kan der igen registreres en faldende tendens.

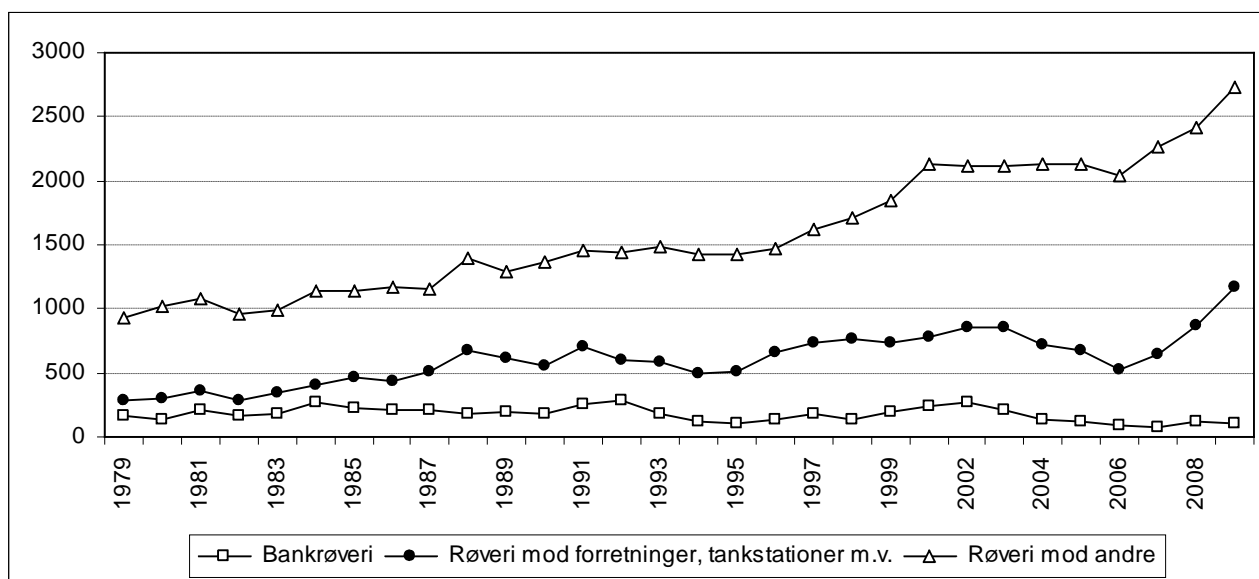
Figur 6.1. Anmeldte røverier, 1960-2010*

* 2010 er estimeret på basis af første halvår 2009 sammenholdt med første halvår 2010.

Politiet registrerer anmeldte røverier efter gerningsstedets karakter: Bankrøveri, røveri mod forretninger, røveri mod offentlige kontorer, røveri mod tankstationer, røveri mod værditransporter og kassetterøveri. I løbet af 2008 begyndte røverier mod nogen i eget hjem at blive registreret selvstændigt. Forinden henhørte de under opsamlingskategorien, 'røveri mod andre'. Røverier i denne kategori omtales hyppigt som 'gaderøverier', da det, som også påvist i en undersøgelse af de registrerede røverier, i vidt omfang drejer sig om røverier, der foregår på gaden og andre offentligt tilgængelige steder (Kyvsgaard, 2008). 'Røveri mod andre' har gennem mange år været den største kategori af røverier og har siden i hvert fald 1979 udgjort noget over halvdelen af samtlige anmeldte røverier, jf. figur 6.2.

Figur 6.2. Anmeldte røverier fordelt efter art, 1979-2009.¹

Samlet set er antallet af anmeldte røverier steget med 190 pct. fra 1979 til 2009, mens røveri mod andre er steget med 196 pct. Stigningen i antallet af anmeldte røverier 'mod andre' har især været stor i sidste halvdel af 1990'erne samt i de allerseneste år.

Denne samlede vækst i antallet af anmeldte røverier er ikke et unikt dansk fænomen, men noget der er set i en lang række europæiske lande (Westfelt, 2001), og sammenlignet med andre europæiske lande har udviklingen i Danmark ikke været speciel kraftig (Westfelt, 2001; European Sourcebook, 2006). Hvad udviklingen beror på er lidt usikkert, men inklusionen af spørgsmål om røveri i offerundersøgelsen vil på længere sigt kunne være med til at belyse, hvorvidt væksten i de registrerede røverier beror på ændringer i anmeldelsestilbøjeligheden, ligesom der herigennem kan opnås nærmere information om udbyttet af røverierne, ofrenes alder m.v.

Tabel 6.1. Andel og antal ofre for røveri, 2008-2009.

	2008	2009
Andel udsat for røveri	0,8 %	1,0 %
95 %'s sikkerhedsgrenser	(0,7-1,0)	(0,9-1,2)
Antal ofre	32.900	42.200
95 %'s sikkerhedsgrenser	(26.300-39.400)	(34.800-49.500)

¹ Statistiske oplysninger for perioden 1979-1989 stammer fra politiets årsrapporter, mens de øvrige stammer fra Danmarks Statistik. Kategorien 'røveri mod forretninger, tankstationer m.v.' omfatter også røverier mod offentlige kontorer. I løbet af perioden er der dannet særlige kategorier for røveri mod værditransporter og kassetterøverier. Disse små kategorier er lagt sammen med 'røveri mod andre'.

I 2009 oplyste 1,0 pct. af de adspurgte, at de havde været udsat for røveri inden for det seneste år. Det svarer til 119 personer i undersøgelsesmateriale. For at modvirke den usikkerhed, der er forbundet med at arbejde med så lille et materiale, bygger det følgende afsnit på oplysninger for både 2008 og 2009. Det er samtidig undersøgt, om der er sket signifikante ændringer fra 2008 til 2009, og disse vil i givet fald blive omtalt. Som det kan ses af tabel 6.1 er forskellen mellem andel udsat for røveri i 2008 og 2009 ikke statistisk signifikant (de anførte sikkerhedsgrænser overlapper hinanden).

Af dem, der i 2008-09 oplyser at være blevet udsat for røveri, har de fleste – 81 pct. – fået frarøvet noget, mens de resterende var udsat for forsøg på røveri. I gennemsnit har ofrene været udsat for 1,4 røverier inden for det seneste år.

Tabel 6.2. Antal gange udsat for røveri inden for det seneste år, 2008-09.

	2008-09
0 gange	99,1 %
1 gang	0,8 %
2 gange	0,1 %
Mere end 2 gange	0 %
Alle	100 %

Sammenlignet med de øvrige lovovertrædelser, som offerundersøgelsen omfatter, er reviktimiseringshyppigheden relativ lav for røverier. Langt de fleste røveriofre har været udsat for røveri én gang, nemlig 87 pct., mens 10 pct. har været udsat for det 2 gange og de resterende 3 pct. 3 eller flere gange. Dette er forventet, da røveri er en forholdsvis sjælden forbrydelse. Samlet set svarer det rapporterede antal røverier til gennemsnitligt 37.600 på årsbasis i årene 2008-09. Det er omkring 10 gange så mange som politiet har registreret som anmeldt, hvilket ikke alene kan forklares ved manglende anmeldelser (mørketallet). Noget af forskellen kan herudover sikkert tilskrives den såkaldte “husstandseffekt”, dvs. flere ofre der har oplevet sig som udsat for det samme røveri (f.eks. i en butik). Sandsynligvis har befolkningen også ofte en bredere opfattelse af, hvad røveri er, sammenlignet med den juridiske afgrænsning, specielt vedrørende de såkaldte “tasketyverier”/“taskerøverier”. Yderligere et muligt bud på forskellen er, at meget alvorlige røverier kan være blevet “fremadteleskoperede”, dvs. de er sket for mere end 1 år siden, men er blevet husket, som om det var mindre end 1 år siden.

6.1 Røveriernes demografi

Andelen af mænd og kvinder, der har været udsat for røveri inden for de seneste 12 måneder, er lige store, jf. tabel 6.3. Det ses videre af tabellen, at det hovedsagligt er de helt unge, aldersgruppen 16-19 år, der er udsat for røveri, og at der er en faldende risiko for at blive udsat for røveri med stigende alder. Tendensen er dog ikke statistisk signifikant.

Tabel 6.3. Offerrapporterede røverier fordelt efter køn og alder på offeret, 2008-09.

	Mænd	Kvinder	I alt
16-19 år	2,6 %	1,4 %	2,0 %
20-24 år	1,5 %	1,7 %	1,6 %
25-29 år	1,5 %	0,6 %	1,1 %
30-49 år	0,7 %	0,8 %	0,7 %
50-74 år	0,6 %	0,9 %	0,8 %
Alle	0,9 %	0,9 %	0,9 %

Tabel 6.3. tyder også på, at unge mænd oftere har været udsat for røveri end unge kvinder, men det drejer sig om meget små tal, og disse forskelle mellem kønnene er heller ikke statistisk signifikante.

Tabel 6.4. Offerrapporterede røverier fordelt efter antal aktive gerningspersoner, 2008-09.

	Andel
1 person	47 %
2 personer	28 %
3 personer	13 %
4 personer	6 %
5 personer el. flere	5 %
I alt	100 %

Af tabel 6.4 fremgår det, at 47 pct. af røverierne er udført af én person, mens det i ligeledes 47 pct. af tilfældene drejede sig om to til fire personer, som begik røveriet. I de resterende 5 pct. af røverierne var der fem eller flere personer om at begå det.

Mere end halvdelen af gerningspersonerne var ifølge ofrene under 25 år, jf. tabel 6.5, og kun få gerningspersoner er vurderet til at være 40 år eller derover. I de tilfælde, hvor der har været flere gerningspersoner, er der spurgt om alderen på den mest aktive gerningsperson.

Tabel 6.5. Offerrapporterede røverier fordelt efter alder på den mest aktive gerningspersons, 2008-09.*

	Andel
Under 15 år	6 %
15-24 år	42 %
25-39 år	43 %
40-64 år	10 %
I alt	100 %

*Andelen af 'Ved ikke' og ikke besvarede er forholdsvis stor for spørgsmålet om gerningspersonens alder, 31 pct. Disse uoplyste er ikke medtaget i tabellen.

I tabel 6.6 er relationen mellem ofrenes og gerningspersonernes køn belyst. Det fremgår heraf, at det i langt overvejende grad var mænd, som var gerningspersoner, idet de står for ni ud af ti af røverierne. Oftest er ofrene for mændenes røverier en anden mand, mens kvinder hyppigere begår røveri mod andre kvinder frem for mod mænd. Tallene er dog små, og forskellene er ikke signifikante.

Tabel 6.6. Offerrapporterede røverier fordelt efter ofres og gerningspersoners køn, 2008-09.*

Køn		Andel
OFFER	GERNINGSPERSON	
Mand	Mand	49 %
Mand	Kvinde	2 %
Kvinde	Mand	41 %
Kvinde	Kvinde	8 %
Alle		100 %

* Andel 'Ved ikke' og ikke besvarede er ganske høj for spørgsmålet om gerningspersonens køn, 29 pct.

6.2 Karakteristika ved røverierne

Langt den største del af ofrene kendte ikke på forhånd den eller dem, der begik røveriet jf. tabel 6.7. Mindre end hvert tiende offer kendte gerningspersonen af navn, udseende eller på anden vis. Det er især bemærkelsesværdigt, at røveriet yderst sjældent er begået af en nær bekendt, også selv om denne ikke længere er en del af bekendtskabskredsen.

Tabel 6.7. Offerrapporterede røverier fordelt efter offerets kendskab og relation til gerningspersonen, 2008-09.

	Andel
Ukendt	91 %
En man kun kender af navn/udseende	3 %
En fjernere bekendt, som man har haft lidt kontakt med	3 %
En nær bekendt ((tidligere) ven/kammerat, klassekammerat)	1 %
Anden kendt person	2 %
I alt	100 %

Dette er især bemærkelsesværdigt set i forhold til, at en stor del af røverierne er begået i en privat bolig (egen eller anden privat bolig) jf. tabel 6.8 og 6.9. Svarkategorierne til spørgsmålet angående gerningsstedets karakter fik en ny opdeling fra juli 2009, og heraf kan det ses, at 27 pct. af de røverier, der indgår i 2009-undersøgelsen, er begået i offerets egen bolig. Det kan tyde på, at gerningspersonen i forbindelse med en del af disse røverier uberettiget har skaffet sig adgang til det

private område. Det kan på denne baggrund overraske, at disse røverier ikke opleves som alvorligere end andre, jf. længere fremme.

Tabel 6.8. Offerrapporterede røverier fordelt efter gerningsstedets karakter, 2008-Juni 2009.

	2008	Januar - Juni 2009
I eller i tilknytning til offentlige transportmidler	7 %	9 %
Udendørs på øde steder (park, skov, stier, gangtunneler osv.)	4 %	5 %
Udendørs på andre offentlige tilgængelige områder	32 %	33 %
Indendørs på offentligt tilgængeligt sted (værtshus, butikker osv.)	23 %	7 %
Privat bolig	25 %	38 %
Udlandet	6 %	0 %
Andet sted	2 %	7 %
I alt	99 %	99 %

Ved siden af røverier i private hjem er der i 2008 23 pct. af røverierne, som også er begået indendørs, men på offentligt tilgængelige steder. Andelen af disse røverier faldt dog signifikant i 2009 til 7 pct. i første halvår og 6 pct. i andet halvår. En del af disse røverier kan frem til andet halvår af 2009, hvor svarkategorierne ændres, tænkes at angå en anden kategori af røverier end 'røveri mod andre', jf. det tidligere, idet der også her vil være inkluderet røverier mod forretninger, tankstationer el.lign. steder. Med de nye svarkategorier indføres også kategorien 'på din arbejdsplads', og det kan herfra ses, at andelen af røverier, der foregår på offerets arbejdsplads, ikke er høj – 3 pct.

Tabel 6.9. Offerrapporterede røverier fordelt efter gerningsstedets karakter, Juli-December 2009.

	Juli - December 2009
I eller i tilknytning til offentlige transportmidler	12 %
Udendørs på øde steder (park, skov, stier, gangtunneler osv.)	2 %
Udendørs på andre offentlige tilgængelige områder	32 %
Indendørs på offentligt tilgængeligt sted (værtshus, butikker osv.)	6 %
På din arbejdsplads (røveri rettet mod arbejdspladsen og ikke personen)	3 %
I din bolig	27 %
I anden privat bolig	3 %
Udlandet	10 %
Andet sted	5 %
I alt	100 %

I øvrigt fremgår det af tabel 6.8 og 6.9, at de fleste øvrige røverier er foregået udendørs på offentlige tilgængelige steder, men dog forholdsvis sjældent på meget øde steder. Mindre andele af røverierne blev begået i forbindelse med offentlige transportmidler eller i udlandet.

Tabel 6.10. Offerrapporterede røverier fordelt efter antal tilstedeværende i gerningsøjeblikket og antal ofre, 2008-09.

	Andel	<i>Heraf andel hvor alle blev udsat for røveri</i>	<i>Heraf andel hvor kun offer blev udsat for røveri</i>
Offeret var alene	58 %	-	-
Sammen med 1-2 personer	28 %	31 %	67 %
Sammen med 3 pers. el. flere	14 %	23 %	58 %
I alt	100 %	28 %	64 %

Ved 58 pct. af røverierne har offeret været alene, jf. tabel 6.10, og ved de fleste af de øvrige røverier sammen med 1-2 andre. I hovedparten af sagerne, hvor offeret har været sammen med andre, er det kun respondenterne, der blev udsat for røveri. Det er forholdsvis sjældent, at alle dem, offeret var sammen med på gerningstidspunktet, er blevet berøvet.

6.3 Røveri som hadforbrydelse

Ligesom tilfældet er for voldsforbrydelser er der også for røverier spurgt, om de mener at være motiveret af racisme eller homo-/transfobi. Tabel 6.11 viser, hvor stor en andel af ofrene der mener, dette har været tilfældet.

Tabel 6.11. Offerrapporterede røverier fordelt efter om røveriet menes at være motiveret af racisme eller homo-/transfobi, 2008-09.

	Racisme	Homo- og transfobi
Ja, helt sikkert	1,4 %	0,0 %
Ja, måske	3,8 %	3,2 %
Nej	94,8 %	96,8 %
I alt	100 %	100 %

Det er ca. 5 pct. af røverierne, der er oplevet som motiveret af racisme, mens 3 pct. er oplevet som motiveret af homofobi mv.

Der er ikke nævneværdige forskelle mellem mænd og kvinder med hensyn til deres oplevelse af racisme som årsag til røveriet. Derimod er der lidt flere af de kvindelige ofre (4,6 pct.) end af de mandlige (1,9 pct.), der mener, at homofobi eller transfobi måske har været årsag til røveriet.

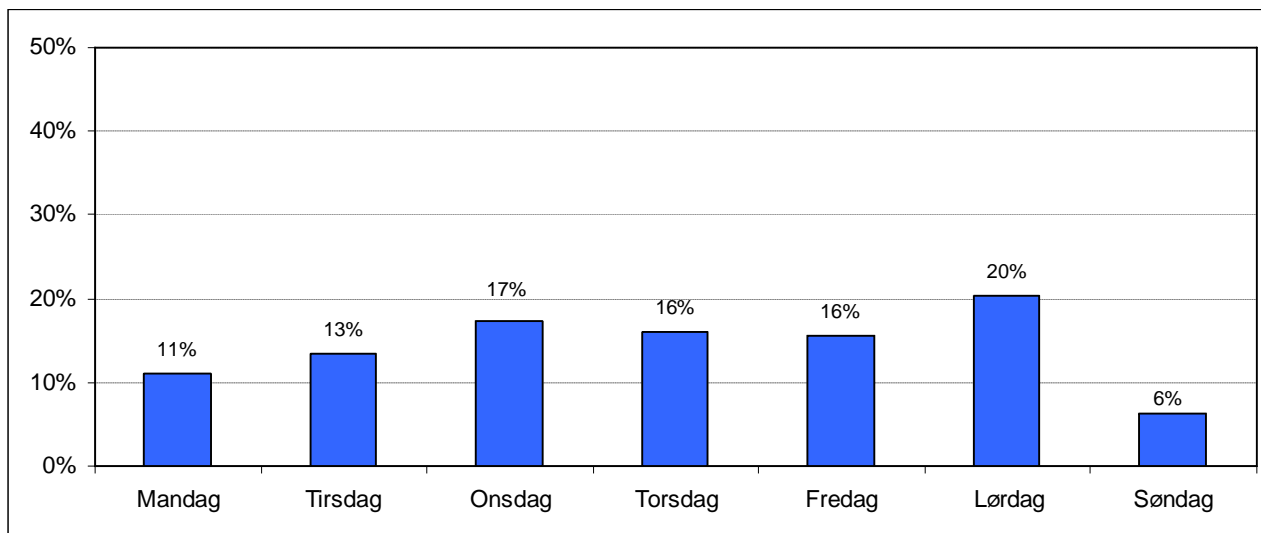
Der er en tendens til, at færre af dem, der ser røveriet som en hadforbrydelse, har anmeldt hændelsen til politiet. Andelen af ofre for hadforbrydelser, som anmelder røverierne, er 43 pct. mod 72 pct. af alle røveriofre. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

6.4 Hvornår sker røverierne

Der er ingen måned på året, der markerer sig som markant 'farlig' eller som markant 'fredelig' med hensyn til at blive udsat for røveri.

I en undersøgelse af registrerede røverier mod andre ses en tydelig tendens til, at røverier hober sig op fredag og lørdag (Kyvsgaard, 2008). Også de offerrapporterede røverier er skævt fordelt i ugens løb, men uden det samme klare mønster, jf. figur 6.3. Søndag og mandag er de dage, hvor der er begået færrest røverier, mens over halvdelen af røverierne finder sted torsdag til lørdag.²

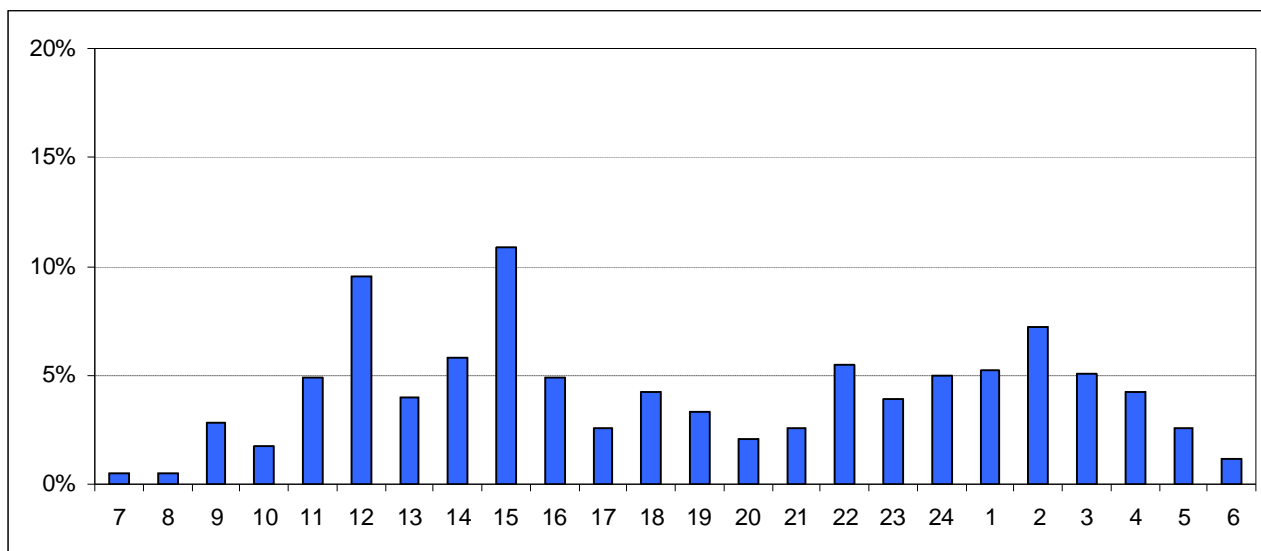
Figur 6.3. Offerrapporterede røverier fordelt efter ugedag, 2008-09.

Figur 6.4 viser, at der ligeledes er en skæv fordeling af røverierne med hensyn til det tidspunkt på døgnet, hvor de er begået. Særligt mange røverier er begået omkring klokken 12 og klokken 15. Det kan dog ikke udelukkes, at det hænger sammen med vanskeligheder ved at huske det nøjagtige klokkeslæt for røveriet, hvorfor 'midt på dagen' kan blive til klokken 12 og 'om eftermiddagen' til kl. 15. Figuren viser også, svarende til de registrerede røverier, at relativt mange røverier bliver begået i de senere aftenstimer og om natten. Den mest fredelige fjerdedel af døgnet er mellem 4.30 og 10.30, hvor 9 pct. af røverierne fandt sted.

² I 26 pct. af tilfældene husker offeret ikke, hvilken ugedag hændelsen er sket.

Figur 6.4. Offerrapporterede røverier fordelt efter gerningstidspunkt på døgnet, 2008-09.

6.5 Røveriernes grovhed og alvorlighed

I langt de fleste røverisager er ofret alene blevet truet, idet kun 6 pct. af røveriofrene angiver, at de er blevet slået eller sparket i forbindelse med røveriet, jf. tabel 6.12. De, der er blevet slået og sparket, er spurgt, om dette har medført synlige skader eller mærker, hvilket langt de fleste oplyser, at det har. I hovedparten af tilfældene drejer skaderne sig dog alene om blå mærker. Videre har ca. hvert tredje af de ofre, der er blevet slået, søgt læge som følge af de skader, røveriet har forårsaget.

Tabel 6.12. Offerrapporterede røverier fordelt efter vold, skader og lægebehandling blandt ofrene, 2008-09.

	Ja	Nej	I alt
Slået eller sparket	6 %	94 %	100 %
Synlige skader eller mærker	5 %	95 %	100 %
Lægebehandling af skader eller mærker	2 %	98 %	100 %

Der er også spurgt, om der er forekommet våben eller redskab i forbindelse med røveriet, og i omkring hver femte røveriepisode er dette tilfældet i perioden 2008-09, jf. tabel 6.13, hvilket stort set svarer til forholdene for voldsepisoderne.

Tabel 6.13. Offerrapporterede røverier fordelt efter anvendelse af våben, 2008-09.

	2008	Januar-juni 2009	Juli-december 2009	2008-09
Ja, anvendt*	11 %	13 %	0 %	8 %
Ja, truet med	10 %	8 %	15 %	11 %
Nej	79 %	80 %	85 %	81 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %

*Ændring i spørgsmålsformulering pr. 1. juli 2009.

Mens der for voldsspørgsmålene alene er spurgt om anvendelse af våben, er der her videre spurgt om, hvorvidt våbenet reelt er brugt, eller om der alene er truet med det. Svarene på dette spørgsmål i 2008 kunne således tyde på, at det kunne misforstås, da godt halvdelen af dem, der sagde, at gerningspersonen havde haft et våben, angav, at dette våben havde været anvendt. Det er en meget større andel end forventet. Videre viste det sig, at kun for hvert femte af de tilfælde, hvor der ifølge offeret var anvendt våben, betragtede offeret episoden som meget alvorlig. Dette har ført til en ændring af spørgsmålsformuleringen fra og med juli 2009. Det præciseres nu, at der med "våbenanvendelse" menes, at våbnet eller redskabet benyttes direkte mod offeret, altså ikke blot til at true med. Som det fremgår af tabel 6.13 er der efter denne ændring ingen, der angiver, at de har været udsat for, at der blev anvendt våben ved røveri.

Tabel 6.14. Offerrapporterede røverier fordelt efter arten af våben, 2008-09.

	Ja, anvendt*	Ja, truet med	I alt
Skydevåben	0,9 %	1,9 %	2,8 %
Kniv	2,3 %	4,7 %	7,0 %
Slagvåben	1,9 %	1,4 %	3,3 %
Andre våben	0,9 %	1,4 %	2,3 %

*Ændring i spørgsmålsformulering pr. 1. juli 2009

Som tabel 6.14 viser, er det oftest kniv, der er forekommet i de røveriepisoder, hvor der er anvendt eller truet med våben eller redskab. Dette er sket ved 7,0 pct. af røverierne, mens der i 3,3 pct. af sagerne har været slagvåben til stede og i 2,8 pct. skydevåben. I 2,3 pct. af røverierne er der anvendt anden form for våben.

På trods af, at der indgår våben eller redskab i ca. hvert femte røveri, er det alligevel kun omkring hvert tyvende offer – 6 pct. – der har følt sig i livsfare under røveriet. I de tilfælde, hvor offeret har følt sig i livsfare, er der dog blevet anvendt eller truet med våben i henholdsvis tre ud af ti røverier og i halvdelen af røverierne.

Lidt mere end hvert fjerde offer – 27 pct. – vurderer røveriet som meget alvorlig, jf. tabel 6.15. Næsten lige så mange mener, at det var en 'ret alvorlig' hændelse, mens næsten halvdelen – 47 pct. – ikke synes, at det skete har været særligt alvorligt.

Tabel 6.15. Offerrapporterede røverier fordelt efter offerets vurdering af hændelsens alvorlighed, 2008-09.

	Andel
Meget alvorlig	27 %
Ret alvorlige	26 %
Ikke særlig alvorlig	47 %
I alt	100 %

Selv om relativt mange af ofrene ikke synes, at røveriet har været så alvorligt, så er det dog 86 pct., som har betragter det, de har været udsat for, som en kriminel hændelse, jf. tabel 6.16. Kun ganske få personer ser røverihændelsen som enten en forkert, men ikke kriminel handling, eller som 'bare noget, der sker'.

Tabel 6.16. Offerrapporterede røverier fordelt efter offerets vurdering af hændelsen som kriminel eller ej, 2008-09.

	Andel
En kriminel handling	86 %
En forkert, men ikke kriminel handling	3 %
Bare noget der sker	11 %
I alt	100 %

Måske lidt overraskende viser undersøgelsen, at kun ganske få af ofrene synes, at røveriepisoden har påvirket dem og deres liv på markant vis, jf. tabel 6.17. Sammenlagt mener 12 pct. af ofrene, at det har påvirket dem i meget eller temmelig høj grad. Ligeledes mener 12 pct., at det har påvirket dem 'en del', og godt hver femte mener, at det har påvirket dem 'i ringe grad'. Mere end halvdelen oplyser, at det slet ikke har påvirket dem. Selv om røveri almindeligvis betragtes som en meget alvorlig forbrydelse, synes det således ikke at være den mest udbredte opfattelse blandt ofrene.

Tabel 6.17. Offerrapporterede røverier fordelt efter offerets vurdering af, i hvilket omfang hændelsen har påvirket dem og deres liv, 2008-09.

	Andel
Påvirket i meget høj grad	6 %
Påvirket i temmelig høj grad	6 %
Påvirket en del	12 %
Påvirket i ringe grad	21 %
Slet ikke påvirket	54 %
I alt	100 %

6.6 Alkohol og stoffer

Ofrene angiver, at knap hver sjette gerningsperson efter deres oplevelse har været påvirket af alkohol eller andre stoffer, jf. tabel 6.18, og 3 pct. af gerningspersonerne menes at have være *meget* akoholpåvirkede. Også omkring hvert sjette offer har ifølge ofrenes egne udsagn været påvirkede, da røveriet skete, dog kun ganske få – 1 pct. – af andet end alkohol.

Tabel 6.18. Offerrapporterede røverier fordelt efter gerningspersoners og ofres påvirkning af alkohol eller andet, 2008-09.

	Gerningsperson	Offer
Meget påvirket af alkohol	3 %	3 %
Påvirket af alkohol	5 %	12 %
Påvirket af andet	8 %	1 %
Ikke påvirket	83 %	84 %
I alt	100 %	100 %

Når ofrenes og gerningspersonernes tilstand i forbindelse med røveriet sammenholdes, jf. tabel 6.19, ses det, at i mere end syv ud af ti røverier har hverken gerningsmanden eller offeret været påvirket, mens begge parter har været det i 7 pct. af røverierne.

Tabel 6.19. Offerrapporterede røverier fordelt efter forholdet mellem ofres og gerningspersoners påvirkning af alkohol eller andet, 2008-09.*

		Gerningsperson			I alt
		Påvirket af alkohol	Påvirket af andet	Ikke påvirket	
Offer	Påvirket af alkohol	4 %	2 %	9 %	15 %
	Påvirket af andet	0 %	1 %	1 %	1 %
	Ikke påvirket	4 %	6 %	73 %	83 %
I alt		8 %	9 %	83 %	100 %

* En del respondenter har svaret 'ved ikke' eller har nægtet at svare på spørgsmålet om gerningspersonens påvirkethed, hvorfor fordelingen af ofre i forhold til påvirkethed ikke helt svarer til det, der fremgår af tabel 6.15 ovenfor.

6.7 Udbytte

Tabel 6.20. Offerrapporterede røverier fordelt efter art af genstande, som ofrene blev frataget, 2008-09.

	Ja	Nej	I alt
Penge/pung/tegnebog	41 %	59 %	100 %
Dankort/andet kreditkort	10 %	90 %	100 %
Taske	13 %	87 %	100 %
Mobiltelefon	10 %	90 %	100 %
IPods eller andet elektronisk udstyr	11 %	89 %	100 %
Tøj/sko	6 %	94 %	100 %
Smykker/ure/briller	10 %	90 %	100 %
Cykel/knallert/andet transportmiddel	6 %	94 %	100 %
Andet	4 %	96 %	100 %

Det mest almindelige mål for røveriet er rede penge, jf. tabel 6.20. 41 pct. af ofrene angiver således, at de har fået frastjålet penge, pung eller tegnebog. I hver tiende tilfælde er offeret frarøvet Dankort eller andet kreditkort. Tilsvarende andele har fået frarøvet taske, mobiltelefon, Ipods m.v. eller smykker. Kun i få tilfælde er der stjålet tøj, sko eller transportmidler i form af cykel, knallert mv. Kategorien 'andet' dækker bl.a. genstande som haveredskaber, fliser, golfkølle, rideudstyr og biludstyr.

I 45 pct. af de røveriepisoder, hvor offeret har fået frataget noget, vurderer offeret det frarøvede til at have en værdi på mindst 2.000 kr., jf. tabel 6.21., mens der i knap hver fjerde episode er frarøvet for under 1.000 kr. Gennemgående ligger estimeringen af det frarøvedes værdi højere i offerundersøgelsen end i undersøgelsen af de politiregistrerede røverier (Kvsgaard, 2008).

Tabel 6.21. Offerrapporterede røverier fordelt efter værdien af det frarøvede, 2008-09.

	Andel
0-499 kr.	12 %
500-999 kr.	12 %
1.000-1.999 kr.	10 %
2.000-4.999 kr.	35 %
5.000-9.999 kr.	10 %
10.000 kr. og derover	20 %
I alt	100 %

6.8 Røveri, livsstil, socioøkonomiske forhold, geografi m.v.

Det kommende vil kun omhandle 2009, da det som nævnt er fra og med 2009, undersøgelsen inkluderer spørgsmål om livsstil, indkomst, besiddelser af goder mv.

Tabel 6.22. Udsathed for røveri fordelt efter hvor ofte offeret tilbringer aftenen udenfor hjemmet, 2009.

	Udsat for røveri	Ikke udsat for røveri	I alt
De fleste aftener i ugens løb	1,6 %	98,4 %	100 %
3-4 aftener om ugen	1,4 %	98,6 %	100 %
1-2 aftener om ugen	1,2 %	98,8 %	100 %
Ikke hver uge	0,9 %	99,1 %	100 %
Alle*	1,1 %	98,9 %	100 %

Som det er tilfældet med tyveri og hærværk, er der en tendens til sammenhæng mellem, hvor ofte man går ud om aftenen, og hvor ofte man mødes med andre for at feste eller more sig og udsathed for røveri, jf. tabel 6.22 og 6.23. Tendensen vedrørende, hvor ofte man går ud om aftenen, er dog

noget svagere og noget mindre konsistent ved røveri end ved de andre kriminalitetsformer. På grund af det beskedne talgrundlag er tendenser endvidere behæftet med stor statistisk usikkerhed.

Tabel 6.23. Udsathed for røveri fordelt efter hvor ofte personen mødes med andre mennesker for at feste eller more sig.

	Udsat for røveri	Ikke udsat for røveri	Total
Typisk flere gange om ugen	1,8 %	98,2 %	100 %
Typisk én gang om ugen	1,1 %	98,9 %	100 %
1-3 gange om måneden	0,9 %	99,1 %	100 %
Nogle gange i løbet af et halvt år	0,5 %	99,5 %	100 %
Sjældnere	0,9 %	99,1 %	100 %
Stort set aldrig	1,5 %	98,5 %	100 %
Alle	1,1 %	98,9 %	100 %

Ser man på røverierne i forhold til offerets civilstand, fremgår det, at enker/enkemænd har den største udsathed for røveri, (2,3 pct.), jf. tabel 6.24. Den næststørste udsathed forekommer blandt ugifte, hvor 1,7 pct. har været udsat for røveri. Disse andele er begge signifikant større end andelen for skilte og gifte (+ separerede) personer. Man kunne måske forestille sig, ligesom tilfældet var for tyveri og til dels for vold, at tendenserne vedrørende civilstand kunne forklares med og var baseret på offerets alder. Det er dog ikke tilfældet, idet andelen af ugifte udsat for røveri angår en nogenlunde ligelig fordeling af personer i alle aldersgrupper, og andelen af enker og enkemænd, der placerer sig i aldersgruppen 50-74 år, udgør de personer i denne aldersgruppe, som udsættes mest for røveri.

Tabel 6.24. Udsathed for røveri fordelt efter offerets civilstand, 2009.

	Udsat for røveri	Ikke udsat for røveri	Total
Enke/enkemand	2,3 %	97,7 %	100 %
Skilt	0,9 %	99,1 %	100 %
Gift/separeret	0,7 %	99,3 %	100 %
Ugift	1,7 %	98,3 %	100 %
Alle	1,1 %	98,9 %	100 %

Der er ikke nogen tydelig sammenhæng mellem personlig bruttoindkomst og risikoen for at blive udsat for røveri jf. tabel 6.25. Andelen af røveriofre indenfor de forskellige indkomstgrupper svinger mellem 0,9-1,8 pct. Sådan forholder det sig også med sammenhængen mellem hovedbeskæftigelse og udsathed for røveri. Andelen af røveriofre er størst blandt studerende, hvor der er 2,0 pct. ofre, og lavest blandt ufaglærte arbejdere, hvor der er 0,5 pct. ofre. Ingen af forskellene er statistisk signifikante.

Tabel 6.25. Udsathed for røveri fordelt efter offerets bruttoindkomst, 2009

	Udsat for røveri	Ikke udsat for røveri	I alt
0-99.999 kr.	1,4 %	98,6 %	100 %
100.000-239.999 kr.	0,9 %	99,1 %	100 %
240.000-324.999 kr.	0,9 %	99,1 %	100 %
325.000-549.999 kr.	1,2 %	98,8 %	100 %
550.000 kr. eller mere	1,8 %	98,2 %	100 %
Alle	1,1 %	98,9 %	100 %

Tabel 6.26 viser, at risikoen for røveri øger, når man er i besiddelse af forskellige former for forbrugsgoder, men den varierer ikke med hensyn til, hvilke konkrete forbrugsgoder der er tale om. Ikke en eneste af de personer, der ikke ejer bil, cykel, sommerhus eller andre af de i tabellen nævnte forbrugsgoder, har været udsat for røveri.

Tabel 6.26. Udsathed for røveri fordelt efter besiddelse eller rådighed over forskellige goder, 2009.

	Udsat for røveri	Ikke udsat for røveri	I alt
Bil	0,9 %	99,1 %	100 %
Cykelejere	1,2 %	98,8 %	100 %
Scooter/knallert	1,9 %	98,1 %	100 %
Skib/båd	0,9 %	99,1 %	100 %
Sommerhus	1,4 %	98,6 %	100 %
Ubeboet rum (loft, kælder mm.)	1,1 %	98,9 %	100 %
Butik/virksomhed	1,3 %	98,7 %	100 %
Ingen af de nævnte goder	0 %	100 %	100 %
Alle	1,1 %	98,9 %	100 %

Personer, der bor i Region Hovedstaden, har den største risiko – 1,7 pct.– for at blive udsat for røveri. Denne andel er signifikant større end risikoen i Region Syddanmark, Midtjylland og Nordjylland. I Region Nordjylland findes den laveste risiko, 0,4 pct.

Tabel 6.27. Udsathed for røveri fordelt efter hvilken region offeret bor i, 2009.

	Udsat for røveri	Ikke udsat for røveri	Total
Region Hovedstaden	1,7 %	98,3 %	100 %
Region Sjælland	1,5 %	98,5 %	100 %
Region Syddanmark	0,6 %	99,4 %	100 %
Region Midtjylland	0,9 %	99,1 %	100 %
Region Nordjylland	0,4 %	99,6 %	100 %
Alle	1,1 %	98,9 %	100 %

6.9 Ofrenes reaktion på røverierne

Langt de fleste røverier anmeldes til politiet. Det er således 73 pct. af de offerrapporterede røverier, hvor enten offeret selv eller en anden har anmeldt forholdet til politiet.

Tabel 6.28. Offerrapporterede røverier fordelt efter anmeldelse og vurdering af hændelsens alvorlighed, 2008-09.

	Ikke anmeldt	Anmeldt
Meget alvorlig	22 %	78 %
Ret alvorlig	24 %	76 %
Ikke særlig alvorlig	34 %	66 %
I alt	27 %	73 %

Overraskende nok er der ikke nogen tydelig sammenhæng mellem anmeldelsestilbøjeligheden og hvor alvorligt, offeret har anset røverihændelsen som værende, jf. tabel 6.28. Anmeldelsesprocenten er således stort set den samme, uanset om offerets har oplevet røveriet som meget alvorligt eller ret alvorligt. Endvidere er anmeldelsesprocenten for dem, der ser hændelsen som 'ikke særlig alvorlig', kun lidt mindre end for de øvrige. Ingen af disse forskelle er statistisk signifikante.

Sammenhæng mellem anmeldelsestilbøjeligheden og oplevelsen af røveriets betydning for ofrene, jf. tabel 6.29, viser en tydelig, men dog heller ikke her statistisk signifikant tendens. Det er færre af dem, der ikke synes, episoden har påvirket dem, der anmelder sagen til politiet, i forhold til dem, der synes, at den i en eller anden grad har påvirket dem.

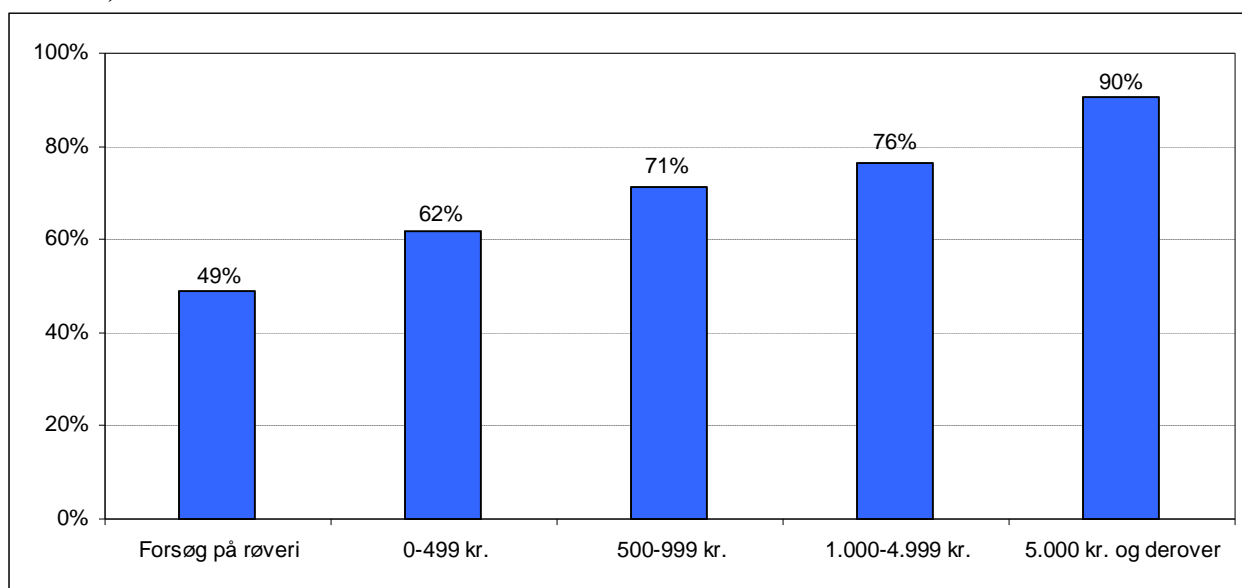
Tabel 6.29. Offerrapporterede røverier fordelt efter anmeldelse og offerets vurdering af om det har påvirket dem og deres liv, 2008-09, pct.

	Ikke anmeldt	Anmeldt	I alt
I meget høj/høj grad	19 %	81 %	100 %
I nogen/lille grad	22 %	78 %	100 %
Slet ikke	34 %	66 %	100 %
I alt *	28 %	72 %	100 %

* Andelen af i alt anmeldte røverier er her lidt mindre end tallet for anmeldelsestilbøjeligheden ovenfor, idet der pga. 'ved ikke'-besvarelser indgår færre respondenter i denne opgørelse.

Anmeldelsestilbøjeligheden har en klar og stærk sammenhæng med det økonomiske tab ved røveriet, jf. figur 6.5. De, der alene har været udsat for forsøg på røveri, er således klart mindre tilbøjelige til at anmelde røveriet til politiet end dem, der har lidt et økonomisk tab. Derudover viser figuren en tydelig tendens til stigende anmeldelsestilbøjelighed med øget økonomisk tab.

Figur 6.5. Andelen af røveriofre der har anmeldt røveriet til politiet i forhold til udbyttet af røveriet, 2008-09.

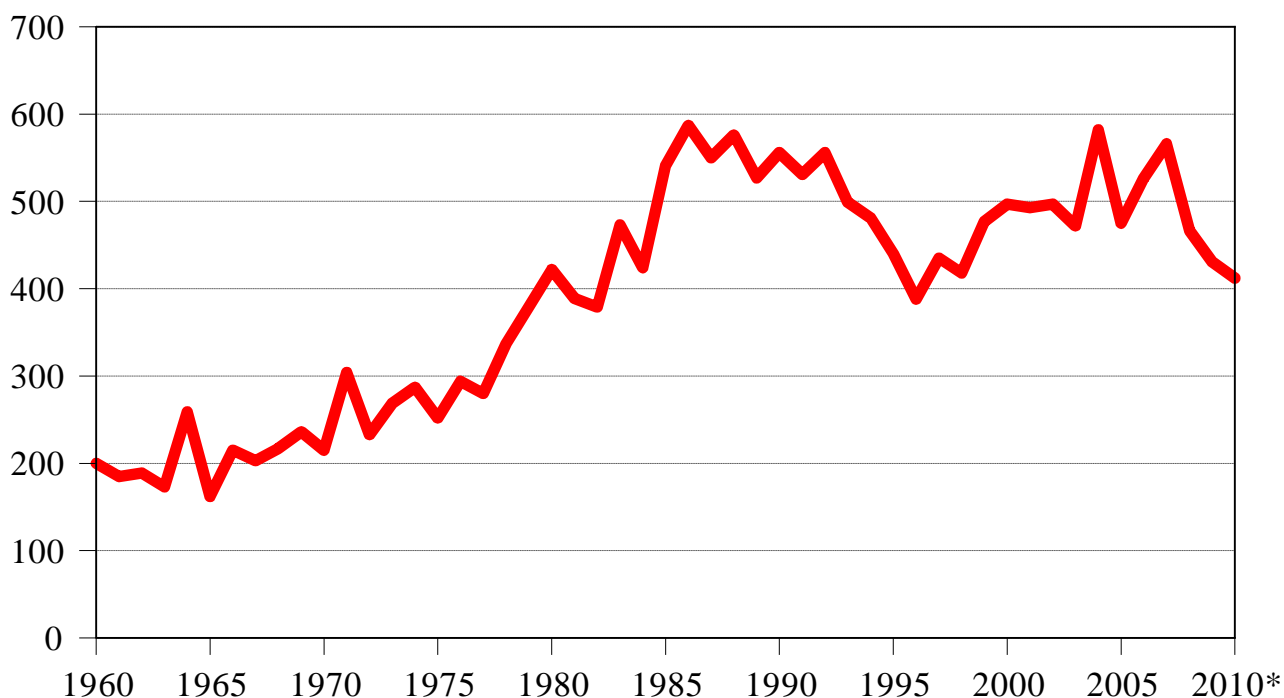

Politiet har ifølge ofrene kun opklaret ganske få af de sager, der er anmeldt. Ifølge ofrene drejer det sig om 15 pct. Denne procentandel er betydeligt lavere end den, kriminalstatistikken oplyser om. Denne diskrepans kan enten bero på, at ofrene ikke altid har kendskab til sagens videre forløb, eller at sigtelsesprocenten for røveri varierer betydeligt med røveriets karakter, således at røverier mod private, som er den form, der primært oplyses om gennem en offerundersøgelse, relativt sjældent fører til en sigtelse. Noget af forskellen kan også tænkes at bero på, at ofrene ved "opklaring" forstår domfældelse og/eller, at de fik det frarøvede tilbage.

7. TVANGSSAMLEJE

Af figur 7.1 ses udviklingen i politianmeldte voldtægter fra 1960 til 2010*. Det fremgår af figuren, at det årlige antal politianmeldte voldtægter i de sidste 20-30 år har ligget mellem 400 og 600 tilfælde. Udviklingen i voldtægter i Danmark er særskilt behandlet og belyst andetsteds (Balvig m.fl., 2009).

Figur 7.1. Politianmeldte voldtægter, 1960-2010*

* 2010 er estimeret på basis af første halvår 2009 sammenholdt med første halvår 2010.

Offerundersøgelsen omfatter fra og med 2008 spørgsmål til de adspurgte kvinder om udsathed for tvangssamleje. Spørgsmålet lyder: “Kan du fortælle mig, om du inden for de seneste fem år har været udsat for, at en mand ved brug af vold eller trusler om vold har forsøgt at tvinge dig til eller rent faktisk har tvunget dig til samleje?” Her er valgt at anvende termen ‘tvangssamleje’ om det, kvinderne angiver at have været udsat for, idet det er usikkert, i hvilket omfang der er tale om voldtægt i juridisk forstand.

Et spørgsmål om tvangssamleje er også indgået i tidligere danske offerundersøgelser, men da spørgsmålene i disse undersøgelser samt undersøgelseskonteksten ikke uden videre er sammenlignelige, vil der kun i begrænset omfang blive sammenlignet med tidligere undersøgelser. Der henvises i øvrigt til omtalen heraf i rapporten “Vold og overgreb mod kvinder” (Balvig & Kyvsgaard, 2006c), som er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside.

På spørgsmålet om tvangssamleje inden for de seneste fem år svarer 0,9 pct. af kvinderne i 2008-2009 bekræftende. I alt er det cirka 17.600 kvinder, der i løbet af 2008 og 2009 tilkendegiver, at de inden for de seneste fem år har været udsat for tvangssamleje eller forsøg herpå (med 95 pct.'s sikkerhedsgrænser drejer det sig om mellem 12.800 og 22.500 kvinder). I undersøgelsesmaterialet drejer det sig ikke om mere end 100 respondenter, hvilket indebærer, at konklusionerne i det følgende er behæftet med betydelig usikkerhed.

For cirka halvdelen – 51 pct. – af de kvinder, der angiver, at de har været udsat for tvangssamleje, drejer det sig alene om forsøg, mens det i de resterende tilfælde er tale om fuldbyrdet tvangssamleje. Andelen af kvinder, der er blevet udsat for forsøg på eller fuldbyrdet tvangssamleje inden for det *seneste år* forud for interviewet, er på 0,13 pct., svarende til cirka 2.600 kvinder om året (med 95 pct.'s sikkerhedsgrænser ligger antallet mellem 1.400 og 4.000 kvinder). Det skal bemærkes, at når andelen af kvinder, der angiver at have været udsat for tvangssamleje eller forsøg herpå inden for de seneste fem år, er mere end fem gange så stor som den andel, der angiver at have været det inden for alene det seneste år, kan dette bero på, at kvinderne så at sige 'husker' for meget (fremadteleskopering), når der spørges til en så lang periode, og at nogle af de hændelser, der oplyses om, reelt kan have fundet sted for mere end fem år siden.

Da det er meget få, der har været udsat for tvangssamleje eller forsøg herpå inden for alene det seneste år, angår de følgende analyser alle, der har været udsat herfor inden for den seneste 5-årige periode. Begrebet 'tvangssamleje' dækker i det følgende både fuldbyrdet tvangssamleje og forsøg herpå.

Størstedelen af ofrene – 72 pct. – er blevet udsat for tvangssamleje én gang i løbet af en fem års periode, mens 15 pct. er blevet udsat 2-3 gange og 13 pct. fire eller flere gange.

7.1 Ofre og gerningsmænd

Ofrene for tvangssamleje er relativt unge, idet mere end en femtedel var under 18 år på gerningstidspunktet, og over halvdelen var under 25 år. De yngste ofre var 14 år, mens den ældste var 63 år. Generelt var få af ofrene over 50 år. Gennemsnitsalderen for ofrene på gerningstidspunktet var 28 år.

Forholdet mellem ofrenes og gerningsmandens alder fremgår af tabel 7.1. Der er en tydelig sammenhæng, idet de yngre gerningsmænd primært har tvunget eller forsøgt at tvinge yngre kvinder til samleje, mens det for ældre gerningsmænd typisk drejer sig om mere modne kvinder.

Tabel 7.1. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter offerets og gerningsmandens alder, 2008-2009.

Offerets alder	Gerningsmandens alder			I alt
	15-24 år	25-39 år	Over 39 år	
Indtil 24 år	30 %	21 %	1 %	53 %
25-39 år	2 %	21 %	5 %	28 %
40 år og derover	2 %	3 %	13 %	19 %
I alt	35 %	46 %	19 %	100 %

I 39 pct. af tilfældene kendte ofrene ikke gerningsmanden, jf. tabel 7.2. I de fleste af de øvrige tilfælde – fire ud af ti – har gerningsmanden været en nuværende eller tidligere partner, og i disse tilfælde er langt de fleste tvangssamlejer begået under samlivet. Det er bemærkelsesværdigt at kun en relativt lille del af tvangssamlejerne har karakter af at være såkaldte kontakttvangssamlejer.

Tabel 7.2. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter offerets kendskab og relation til gerningsmanden, 2008-2009.

	Andel
Ukendt	39 %
Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	15 %
En tidligere ægtefælle/samlever/kæreste. Tvangssamleje begået inden forholdets ophør	18 %
En tidligere ægtefælle/samlever/kæreste. Tvangssamleje begået efter forholdets ophør	7 %
Andet familiemedlem	1 %
En (tidligere) ven/kammerat	4 %
Bekendt > 24 timer	13 %
Bekendt < 24 timer	0 %
Anden person	4 %
I alt	101 %

I undersøgelsen er der også spurgt, om samme gerningsmand tidligere har truet kvinden med eller faktisk gennemført tvangssamleje. Det er sket for 35 pct. af ofrene, og det er – som det kan forventes – først og fremmest tilfældet for dem, hvor gerningsmanden er en partner.

7.2 Gerningssted og -tidspunkt

Fire ud af ti (41 pct.) af tvangssamlejerne er foregået i ofrets bolig, herunder fælles bolig, jf. tabel 7.3, mens yderligere lidt over hver syvende er foregået i gerningsmandens bolig. Yderligere har enkelte tvangssamlejer foregået i anden privat bolig, hvilket indebærer, at sammenlagt er næsten to tredjedele af tvangssamlejerne foregået i en privat bolig. Lidt over en femtedel er foregået udendørs på offentligt tilgængelige steder som gader og parker.

Tabel 7.3. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter gerningsstedets art, 2008-2009.

	Andel
Egen bolig	41 %
Gerningsmandens bolig	14 %
Anden privat bolig	10 %
På arbejdsplads/skole/uddannelsesinstitution	4 %
På værtshus, cafe bodega m.m.	2 %
Offentligt tilgængeligt sted såsom gade, park mv.	22 %
Andet offentligt tilgængeligt sted	3 %
Udlandet	3 %
Andet	2 %
I alt	101 %

Hvert fjerde tvangssamleje er foregået i forbindelse med en privatfest eller en tur i byen.

Tabel 7.4. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter andel ofre og gerningsmænd påvirket af alkohol eller andet, 2008-2009.

Offer påvirket	Gerningsmand påvirket			
	Ja, påvirket af alkohol og evt. andet	Nej, ikke påvirket	Ved ikke/ikke besvaret	I alt
Ja, påvirket af alkohol og/eller andet	19 %	8 %	8 %	35 %
Nej, ikke påvirket	21 %	35 %	3 %	58 %
Ved ikke/ikke besvaret	-	-	7 %	7 %
I alt	40 %	43 %	18 %	100 %

Tabel 7.4 viser andelen af henholdsvis ofre og gerningsmænd, der var påvirkede i gerningsøjeblikket. Dette er baseret på ofrenes opfattelse, og ifølge dem var gerningsmændene hyppigere påvirkede end ofrene selv. Der er dog en del tilfælde – andel ‘ved ikke/ikke besvaret’ – hvor offeret ikke har en klar opfattelse af, om gerningsmanden har været påvirket eller ej, og også enkelte tilfælde, hvor offer ikke ved eller ikke har svaret på, om hun selv var påvirket. I øvrigt ses af tabellen, at den hyppigste situation er den, hvor hverken offer eller gerningsmand var påvirket.

Tidsmæssigt er tre fjerdedele af tvangssamlejerne foregået torsdag til lørdag, og 58 pct. af dem er foregået inden for den tredjedel af døgnet, der går fra kl. 21 til kl. 5 om morgenen.

7.3 Tvangssamleje, livsstil, socioøkonomiske forhold, geografi m.v.

I det følgende afsnit ses på, hvilke baggrundsforhold så som gå-ud-aktivitet, indkomst, civilstand mv., der kan have sammenhæng med kvinders risiko for at blive udsat for tvangssamleje.

Spørgsmålene angående baggrundsforholdene indgår kun i undersøgelserne fra 2009, og det følgende tager derfor udgangspunkt i dette år.

Tvangssamleje går i særlig grad ud over de kvinder, der hyppigt er ude om aftenen, jf. tabel 7.5. Risikoen for at blive udsat for tvangssamlejer er signifikant mindre for dem, der går i byen højst 1-2 aftener om ugen, i forhold til dem, der gør det oftere. Dette må ses i sammenhæng med såvel ofrenes aldersfordeling som hændelsernes fordeling i løbet af døgnet.

Tabel 7.5. Risikoen for at blive udsat for tvangssamlejer fordelt efter, hvor ofte personen går ud om aftenen, dvs. ikke er hjemme, 2009, pct.

	Udsat for tvangssamleje	Ikke udsat for tvangssamleje	I alt
De fleste aftener i ugens løb	2,6 %	97,4 %	100 %
3-4 aftener om ugen	2,0 %	98,0 %	100 %
1-2 aftener om ugen	0,8 %	99,2 %	100 %
Ikke hver uge	0,8 %	99,2 %	100 %
I alt	1,1 %	98,9 %	100 %

Tilsvarende er der en tendens til, at jo oftere personen mødes med andre mennesker for at feste eller more sig, desto større er risikoen for at blive udsat for tvangssamlejer. Her er dog ikke tale om en statistisk signifikant forskel.

Af tabel 7.6 fremgår det, at den største andel af ofre for tvangssamleje i forhold til civilstand findes blandt ugifte og skilte, idet det for disse grupper drejer sig om henholdsvis 2,4 og 1,5 pct. ofre. Begge disse andele er signifikant større end andelen for gifte, separerede og enker. Tendensen kan dog til dels forklares med offerets alder, idet de ugifte hovedsagligt er unge personer (16-24 år).

Tabel 7.6. Udsathed for tvangssamleje fordelt efter offerets civilstand, 2009.

	Udsat for tvangssamleje	Ikke udsat for tvangssamleje	I alt
Enke	0 %	100 %	100 %
Skilt/ophævet partnerskab	1,5 %	98,5 %	100 %
Gift/separeret/registreret partnerskab	0,3 %	99,7 %	100 %
Ugift	2,4 %	97,6 %	100 %
Alle	1,1 %	98,9 %	100 %

Der er endvidere en større andel af de økonomisk ringere stillede (0-99.999 kr.), der udsættes for tvangssamleje, end af dem med en højere indkomst, jf. tabel 7.7. Forskellen er dog ikke statistisk signifikant. Denne sammenhæng kan i øvrigt også relateres til ofrenes aldersfordeling, idet unge tjener mindre end ældre.

Tabel 7.7. Udsathed for tvangssamleje fordelt efter personlig bruttoindkomst, 2009.

	Udsat for tvangssamleje	Ikke udsat for tvangssamleje	Alle
0-99.999 kr.	1,5 %	98,5 %	100 %
100.000-239.999 kr.	1,3 %	98,7 %	100 %
240.000-324.999 kr.	0,8 %	99,2 %	100 %
325.000-549.999 kr.	0,6 %	99,4 %	100 %
550.000 kr. eller mere	0,0 %	100,0 %	100 %
Alle	1,0 %	99,0 %	100 %

Med hensyn til beskæftigelse findes den største andel ofre – 5,0 pct. – blandt lærlinge og elever, og den næststørste blandt studerende og skolelever (2,7 pct.). I modsætning hertil findes de laveste andele af ofre for tvangssamleje blandt selvstændige/medhjælpende ægtefæller og funktionærer/tjenestemænd, i begge tilfælde vedrører det 0,7 pct. Der er en statistisk signifikant forskel mellem de to højeste andele og de to laveste andele af ofre, ligesom andelen af ofre blandt arbejdsløse og personer uden for arbejdsmarkedet er signifikant lavere end de to højeste andele.

Tabel 7.8. Udsathed for tvangssamleje fordelt efter offerets hovedbeskæftigelse, 2009.

	Udsat for tvangssamleje	Ikke udsat for tvangssamleje	Total
Studerende/skoleelev	2,7 %	97,3 %	100 %
Arbejdsløs/uden for arbejdsmarkedet (inkl. pension og efterløn)	0,9 %	99,1 %	100 %
Ude af erhverv i øvrigt	1,1 %	98,9 %	100 %
Selvstændig/medhjælpende ægtefælle	0,7 %	99,3 %	100 %
Arbejder, faglært	1,1 %	98,9 %	100 %
Arbejder, ufaglært	1,2 %	98,8 %	100 %
Funktionær/tjenestemand	0,7 %	99,3 %	100 %
Lærling/elev	5,0 %	95,0 %	100 %
Alle	1,1 %	98,9 %	100 %

Derimod er der ikke nogen sammenhæng mellem, hvilken region personen bor i, og hvor stor risikoen er for at blive udsat for tvangssamleje.

7.4 Tvangssamlejets grovhed og alvorlighed

Det er 42 pct. af ofrene, der har fået synlige skader eller mærker som følge af tvangssamlejet, og 37 pct. er blevet lægebehandlet for disse skader eller mærker, jf. tabel 7.9. Skaderne var oftest blå mærker eller hudafskrabninger, men i enkelte tilfælde var der tale om brækkede ribben eller en brækket arm.

Tabel 7.9. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter andel med skader og lægebehandling, 2008-2009.

	Ja	Nej	I alt
Synlige skader eller mærker	42 %	58 %	100 %
Lægebehandling for skader eller mærker	37 %	63 %	100 %

I lidt under hvert tiende tvangssamlejetilfælde – 8 pct. – er der anvendt våben eller redskab. Det drejer sig i lang de fleste tilfælde om kniv. I cirka hvert fjerde tilfælde, hvor der er brugt en form for våben, drejer det sig om ting som flaske eller sten. Våben eller redskab har oftere været anvendt ved forsøg på tvangssamleje end ved de fuldbyrdede tvangssamlejer.

Der er endvidere spurgt, om offeret mener, at der er anvendt bedøvende middel, sovemiddel eller andet, som gjorde, at offeret ikke vidste, hvad der foregik. 13 pct. af ofrene er helt sikre på, at det er tilfældet, mens yderligere 3 pct. siger, at det måske var tilfældet. Det er oftest ved forsøg på tvangssamleje, brug af bedøvelsesmiddel omtales.

Der berettes om relativt få gruppetvangssamlejer. I 93 pct. af tvangssamlejerne er der således alene tale om én gerningsmand, mens der i de resterende tilfælde har været flere.

Knap hver tredje offer har følt sig i livsfare under tvangssamlejet. Det angår i lige høj grad dem, der har været udsat for forsøg på tvangssamleje som fuldbyrdet tvangssamleje, men det er først og fremmest i de tilfælde, hvor der er anvendt våben eller redskab, kvinden har følt sig i livsfare

Tabel 7.10. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter offerets vurdering af hændelsens alvorlighed, 2008-2009.

	Andel
Meget alvorlig	54 %
Ret alvorlig	39 %
Ikke særlig alvorlig	7 %
I alt	100 %

I de fleste tilfælde vurderes tvangssamlejet som meget alvorlig, jf. tabel 7.10. Kun få – 7 pct. – ser hændelsen som ikke særligt alvorlig. Der er en tendens til, at især sager med anvendelse af våben betragtes som meget alvorlige.

De fleste ofre er heller ikke i tvivl om, at hændelsen var kriminel, jf. tabel 7.11. Næsten tre ud af fire ofre ser på hændelsen på denne måde, og det gælder i lige høj grad forsøg på tvangssamleje som fuldbyrdet tvangssamleje. I alle de tilfælde, hvor der har været anvendt våben eller redskab, vurderes handlingen som kriminel.

Tabel 7.11. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter offerets vurdering af hændelsen som kriminel eller ej, 2008-2009, pct.

	Andel
En kriminel handling	71 %
En forkert, men ikke kriminel handling	24 %
Bare noget der sker	6 %
I alt	101 %

Mens det som nævnt var ganske få af dem, der havde været udsat for røveri, der syntes, at hændelsen havde påvirket dem og deres liv, så er sagen en noget anden, når det drejer sig om tvangssamleje, jf. tabel 7.12. Lidt over en fjerdedel af ofrene mener, at det har påvirket dem i meget høj grad, og en tilsvarende andel synes, det har påvirket dem i temmelig høj grad eller en del. Cirka en fjerdedel føler sig påvirket i ringe grad, mens lidt under en femtedel mener, at det slet ikke har påvirket dem. Alle de ofre, der har følt sig i livsfare, er i en eller anden grad blevet påvirket af tvangssamlejhændelsen, og næsten alle, der har været udsat for væbnet tvangssamleje eller forsøg herpå, føler sig i meget høj grad påvirkede af hændelsen.

Tabel 7.12. Offerrapporterede tvangssamlejer fordelt efter offerets vurdering af om hændelsen har påvirket dem og deres liv, 2008-2009, pct.

	Andel
Påvirket i meget høj grad	26 %
Påvirket i temmelig høj grad	11 %
Påvirket en del	17 %
Påvirket en ringe grad	26 %
Slet ikke påvirket	19 %
I alt	100 %

7.5 Anmeldelse til politiet

Mens røverierne i langt de fleste tilfælde er anmeldt til politiet, er det meget sjældnere tilfældet med tvangssamleje. Det er kun omkring hver fjerde tvangssamleje – 26 pct. – der er anmeldt til politiet, og i en del tilfælde er det ikke kvinden selv, der har anmeldt sagen til politiet.

Der er ikke nogen klar statistisk sammenhæng mellem, hvorvidt offeret kendte gerningspersonen eller ej, og om tvangssamlejet er anmeldt til politiet. I modsætning til, hvad der kunne forventes, er det derimod ikke primært de fuldbyrdede tvangssamlejer, der anmeldes til politiet, men faktisk i lidt højere grad forsøgene på tvangssamleje. Som forventet er det oftest de tilfælde af voldtægt, der opleves som mest alvorlige, og dem, der anses for at være en kriminel handling, der anmeldes til

politiet. I hvor høj grad voldtægtshændelsen har påvirket offeret er ikke relateret til anmeldelsestilhøjeligheden.

Til et spørgsmål om, hvorfor tvangssamlejet ikke er anmeldt til politiet, svarer godt en fjerdedel af kvinderne, som det fremgår af tabel 7.13, at de var bange eller i panik. En femtedel af kvinderne syntes ikke, der var grund til det, eller mente ikke, det var noget kriminelt. 15 pct. anmeldte ikke, fordi tvangssamlejet var begået af en kæreste, partner, ven, eller det kunne gå udover egne eller voldtægtsmandens børn, mens 12 pct. af kvinderne undlod anmeldelse, fordi de følte skyld, skam eller mente, de selv havde lagt op til det. En mindre andel af kvinderne – 9 pct. – troede ikke det ville hjælpe eller havde ikke lyst til at anmelde forholdet.

Tabel 7.13. Hvorfor anmeldte offeret ikke tvangssamlejet til politiet?, 2008-2009.

	Andel
Det var en kæreste, partner, ven eller det kunne gå ud over børn	15 %
Var bange eller i panik	28 %
Følte skyld, skam eller lagde selv op til det	12 %
Syntes ikke der var grund til det eller mente ikke det var noget kriminelt	20 %
Troede ikke det ville hjælpe eller havde ikke lyst	9 %
Ved ikke	12 %
Andet	5 %
I alt	100 %

Ifølge de kvinder, der har anmeldt sagen til politiet, er det sjældent, at politiet har fået fat i den skyldige, nemlig i cirka hver tredje anmeldte tvangssamleje.

At mange kvinder ikke har anmeldt tvangssamlejet til politiet betyder dog ikke, at disse kvinder ikke har talt med nogen om hændelsen. Kun i tre tilfælde har kvinden ikke talt med nogen som helst om hændelsen. De fleste kvinder – 67 pct. – har talt med deres familie om tvangssamlejet, ligesom de fleste – 76 pct. – har talt med venner og bekendte om det. I nogle tilfælde har kvinden også talt med nogen på sin arbejdsplads om hændelsen. Det drejer sig om en fjerdedel af kvinderne. Sammenholdes dette med tidligere undersøgelser, tyder det på, at det er blevet mere almindeligt, at kvinder taler med andre om hændelsen.

Omkring en femtedel af kvinderne – 21 pct. – har haft kontakt til krisecentre eller lignende steder i forlængelse af tvangssamlejet, og godt halvdelen har været hos læge, psykolog eller psykiater. Endelig er der nogle få – 17 pct. – som har haft kontakt med andre myndigheder end politiet, eksempelvis det sociale system, som følge af tvangssamlejet.

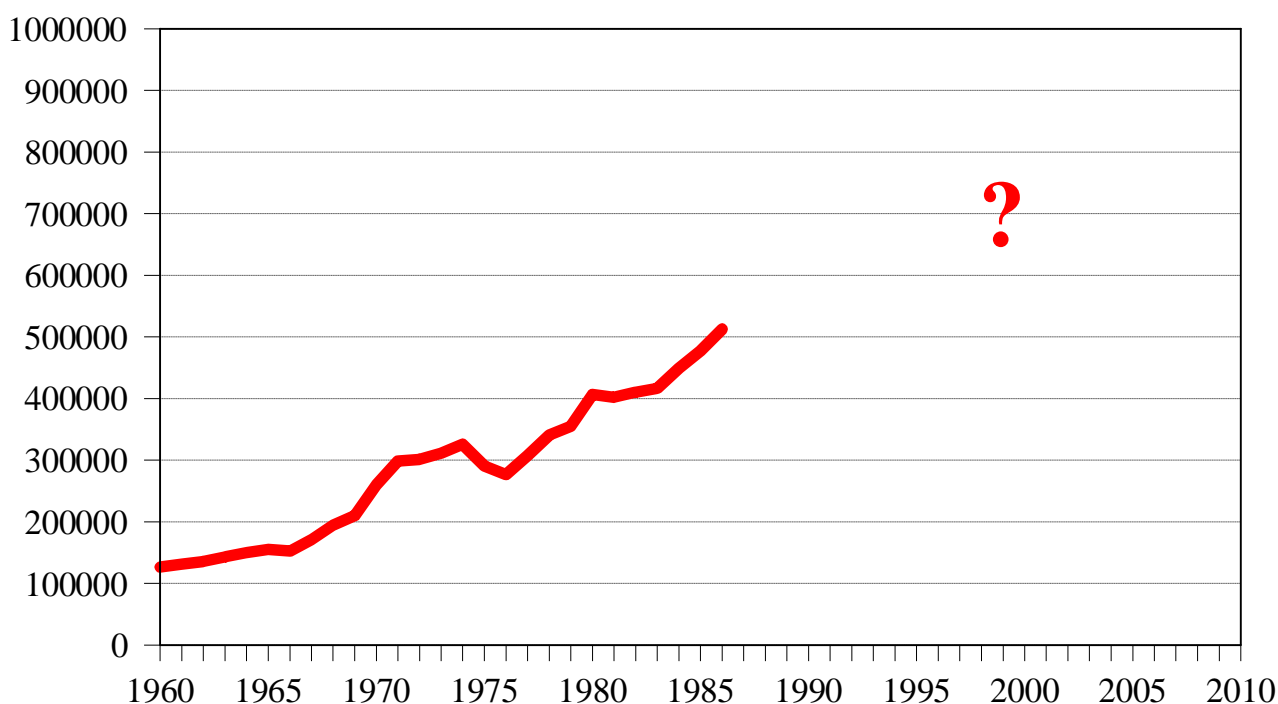
8. DEN SAMLEDE KRIMINALITETSUDVIKLING

I det følgende skal der ses på udviklingen i tyverier, hærværk og vold samlet. Tvangssamleje og røveri indgår ikke i denne analyse, da tidligere voldsofferundersøgelser typisk alene har omfattet de tre nævnte former for kriminalitet.

8.1 Kriminalitetsudviklingen frem til 1986

1986 var et mærkeår i kriminalitetens historie i Danmark. Da årsopgørelsen fra Rigspolitichefen for dette år blev offentliggjort (i marts måned 1987), måtte man således notere sig, at antallet af straffelovsovertrædelser, der ved anmeldelse eller på anden måde var kommet til politiets kundskab, nu oversteg en halv million. Helt præcist viste kriminalitetsregnskabet, at der i 1986 var indgivet og registreret 512.850 anmeldelser for overtrædelse af straffeloven. I et tilbageblik kunne man konstatere, at der var tale om ikke mindre end en femdobling i forhold til situationen i begyndelsen af 1960'erne, og når man spejlede sig i Interpols internationale kriminalstatistikker, fremstod Danmark – med én anmeldt straffelovsovertrædelse for hver ti indbyggere – nu som et af de mest kriminalitetsbefængte samfund i verden. Analyser foretaget af Institut for Konjunkturanalyse viste, at vold og kriminalitet bekymrede to ud af tre danskere meget (Thulstrup m.fl., 2005, s. 80; se også figur 9.2).

Figur 8.1. Straffelovsovertrædelser der ved anmeldelse eller på anden måde er kommet til politiets kundskab i Danmark, 1960-1986 – og de følgende år?

Væksten i kriminaliteten i det forudgående tiår, fra 1976 til 1986, havde været langt stærkere end tiåret forud herfor, fra 1966 til 1976 – der igen havde oplevet en stærkere vækst end fra 1956 til 1966. Denne tilsyneladende katastrofekurs og katastrofeplacering for kriminaliteten i Danmark inspirerede flere til at kigge fremad: Hvordan ville det se ud ved årtusindeskiftet? I dag ved vi, hvordan det kom til at gå, men dengang spåede man.

Således spåede den daværende rigspolitichef, at antallet af straffelovsovertrædelser i år 2000 ville være steget til mere end én million om året, altså en fordobling i forhold til 1986. Rigspolitichefen fremhævede, at denne spådom var baseret på meget grove beregninger, men lagde også vægt på "... at tilsvarende regnemetoder for 20 år siden blev brugt til at forudsige udviklingen i kriminaliteten frem til 80'erne – og de holdt stik" (Lardell, 1987, s. 7).

Også kultursociologerne Blum og Porsager foretog og præsenterede en række fremskrivninger af kriminalitetens udvikling fra 1986 til år 2000, blandt andet en fremskrivning baseret på den forudsætning, at den gennemsnitlige stigningstakt fra 1960 til 1986 ville fortsætte (Blum & Porsager, 1987). I så fald skulle tyverianmeldelserne stige fra omkring 400.000 i 1986 til over 800.000 i 2000, hærværksanmeldelser fra knapt 40.000 om året til 170.000 om året og den anmeldte personvold fra omkring 6.000 til knapt 11.000. Samlet betød denne fremskrivning, ligesom Rigspolitichefens, en fordobling af de anmeldte straffelovsovertrædelser.

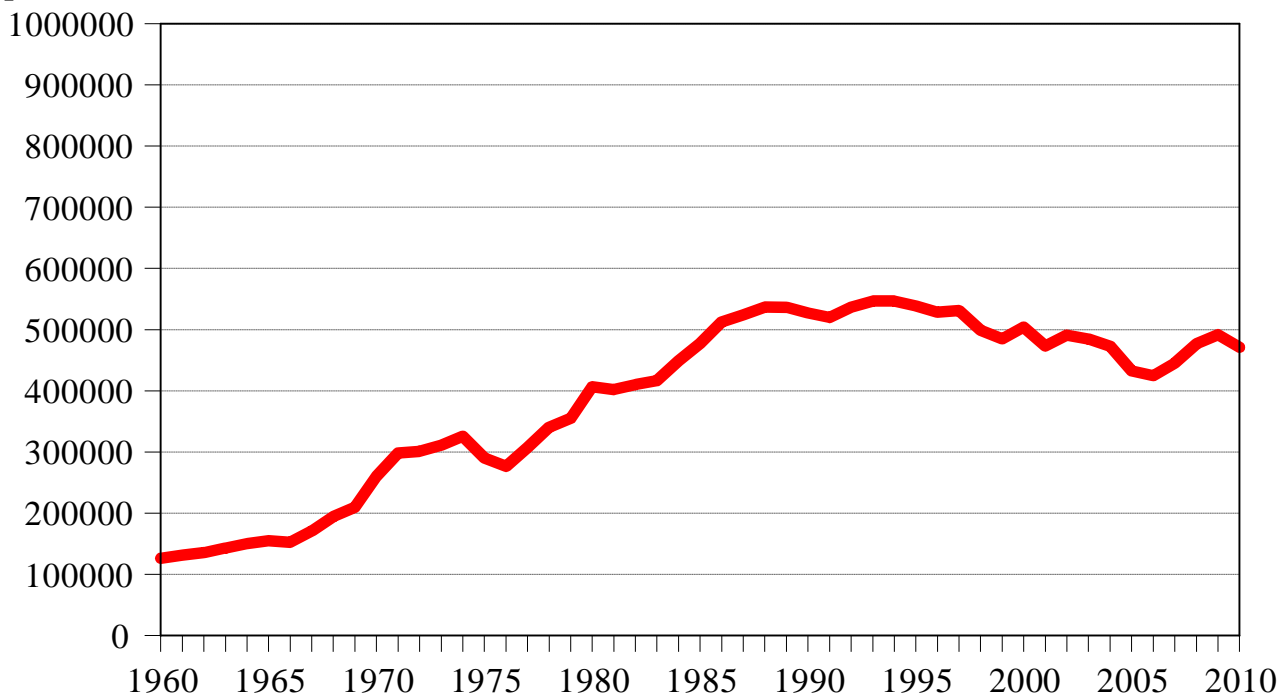
Fra kriminologisk hold blev der udarbejdet en konsekvensanalyse. Denne byggede ikke på vækstprocenterne i de forudgående år, men analyserede de mulige konsekvenser af ændringer i befolkningens størrelse, befolkningens alderssammensætning og samfundets urbaniseringsgrad – forhold som hidtil havde vist sig at have stærk sammenhæng med kriminalitetsniveauet (Balvig 1985a; 1987). Denne konsekvensanalyse førte til et meget anderledes resultat end de to vækstbaserede fremskrivninger, idet dens bud på udviklingen var, at der i år 2000 ikke ville være flere anmeldte straffelovsovertrædelser end i 1986, snarere noget færre (omkring 490.000).

8.2 Kriminalitetsudviklingen frem til 2010*

Det faktisk antal anmeldte straffelovsovertrædelser i 2000 blev 504.250, et lille fald på 2 pct. i forhold til 1986. Perioden fra 1986 viste sig således at blive en periode med en meget anderledes kriminalitetsprofil end perioden fra midt i 1960erne til midt i 1980erne. Den stadige vækst blev afløst af først stagnation og senere et fald i de anmeldte straffelovsovertrædelser. Som det ses af figur 8.2, stagnerede antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser i perioden fra midt i 1980erne til midt i 1990erne på et niveau med mellem 500.000 og 550.000 årlige anmeldelser, hvorefter der fra midt i 1990erne og frem til 2006 har været en faldende tendens, mens der i seneste tre år på ny har været en stigning – en stigning på 16 pct. fra 2006 til 2009. Tendensen for 2010 udviser et lille fald

i forhold til 2009. Med undtagelse af år 2000 har antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser i alle årene i det nye årtusinde været under en halv million.

Figur 8.2. Straffelovsovertrædelser der ved anmeldelse eller på anden måde er kommet til politiets kundskab i Danmark, 1960-2010*.

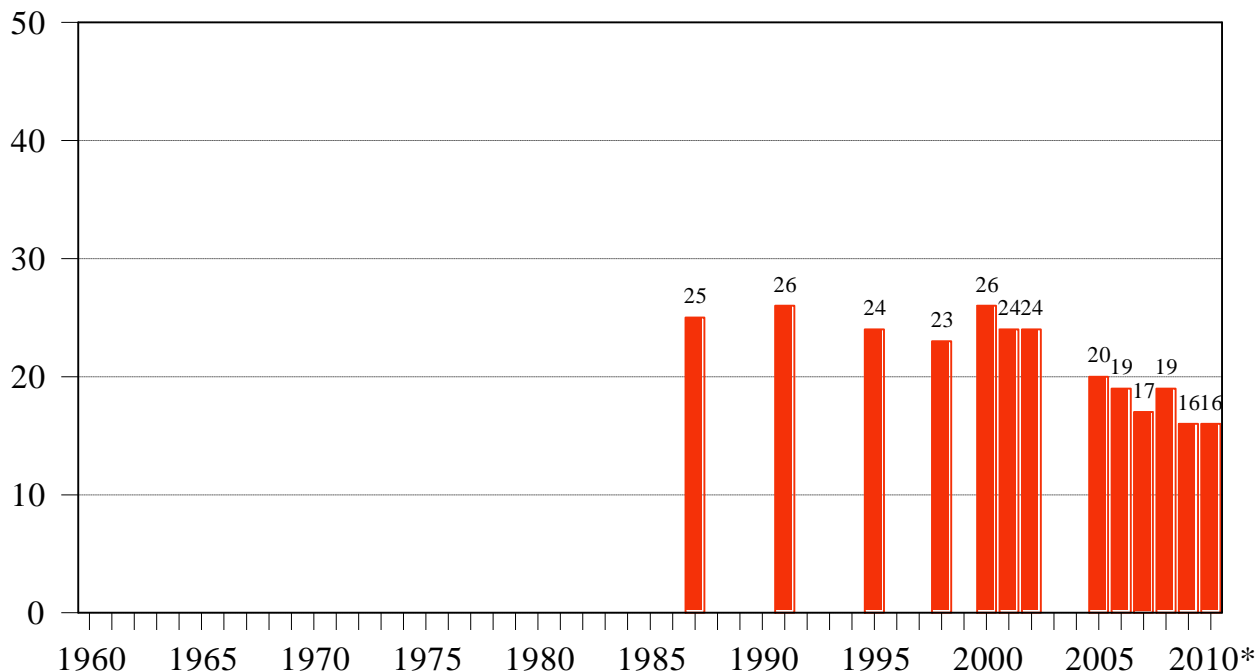

* 2010 er estimeret på basis af første halvår 2009 sammenholdt med første halvår 2010.

Et af de store spørgsmål er, om den radikale ændring, der er sket i kriminalitetens udvikling de seneste tyve år, afspejler den faktiske udvikling i kriminaliteten. En af mulighederne er således, at den mangeårige og stærke stigning i kriminaliteten frem til slutningen af 1980'erne gjorde danskerne så magtesløse og trætte af situationen, at de i stigende grad holdt op med at anmelde de lovovertrædelser, de blev udsat for, til politiet. Man kunne også forestille sig andre grunde til en synkende anmeldestilbøjelighed, f.eks. øget selvrisko på forsikringerne.

1986/87 er imidlertid ikke blot blev et mærkeår med hensyn til udviklingen i den registrerede kriminalitet, men også med hensyn til forsøg på at kortlægge den *faktiske* kriminalitet. I 1987 blev der således for første gang nogensinde gennemført en undersøgelse af, hvorvidt danskerne inden for det seneste år forud for interviewtidspunktet havde været udsat for tyveri, hærværk og/eller vold. Som det er fremgået af det tidligere, er der før 1987 foretaget andre offerundersøgelser – den første helt tilbage i 1971 – men 1987 var første gang, man i samme undersøgelse spurgte om udsathed for tre af de mest typiske og talrige traditionelle straffelovsovertrædelser – tyveri, hærværk og vold.

Figur 8.3. Procent af befolkningen der har været udsat for tyveri, vold og/eller hærværk inden for det seneste år forud for interviewtidspunktet, 1960-2010*.

* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

Undersøgelsen i 1987 viste, at en fjerdedel af befolkningen – 25 pct. – i løbet af et år blev udsat for tyveri, hærværk og/eller vold. Siden da er denne undersøgelse gentaget flere gange, jf. figur 8.3.

Der er mange grunde til, at man skal være varsom med at sammenligne udviklingen i de politianmeldte straffelovsovertrædelser og udviklingen i befolkningens udsathed for tyveri, vold og hærværk. Det er et mindre problem, at politianmeldte straffelovsovertrædelser inkluderer andre former for kriminalitet end tyveri, vold og hærværk, idet hovedtendensen er præcis de samme, hvis der alene fokuseres på disse kriminalitetsarter. Større problemer er forbundet med, at den politiregistrerede kriminalitet indbefatter forhold mod virksomheder, institutioner osv. og ikke kun forhold rettet mod enkeltpersoner. Den politiregistrerede kriminalitet omfatter også forhold, der er gået ud over børn og ældre, mens der i offerundersøgelserne er såvel nedre som øvre grænser for de adspurgte. Af stor betydning kan det være, at de politiregistrerede forhold omfatter handlinger, mens offerundersøgelserne vedrører personer/ofre, som kan have været udsat flere gange inden for den periode, der spørges om.

Fra 1987 til 2001 holdt det årlige antal personer udsat for kriminalitet sig på omkring 25 pct., mens tendensen siden 2001 har været et fald. I såvel 2009 som 2010* er det “kun” 16 pct. der har oplevet sig udsat for kriminalitet i det seneste år forud for udspørgningstidspunktet. Det er et ganske markant fald, i størrelsesordenen en tredjedel, og faldet er statistisk signifikant.

At der forud for 1986/87 – således som udviklingen i de politiregistrerede straffelovsovertrædelser tyder på – kan være sket en stigning i danskernes samlede udsathed for kriminalitet, sandsynliggøres af en serie offerundersøgelser foretaget af AIM. Her er befolkningen blevet spurgt, om de "... inden for det sidste halve års tid har været udsat for nogen form for kriminalitet". Den første undersøgelse blev foretaget i 1976, hvor 9 pct. tilkendegav, at de havde været udsat for kriminalitet. I de tre følgende undersøgelser, alle fra 1980'erne, var procenterne henholdsvis 14 (1980), 15 (1982) og 14 (1984) (Andersen, 1985a).

8.3 Kriminaliteten 2009

Som nævnt har 16 pct. af de udspurgte 16-74-årige i befolkningen i 2009 oplyst, at de i løbet af de seneste 12 måneder forud for undersøgelsen har været udsat for tyveri, vold og/eller hærværk. I absolutte tal drejer det sig om 633.000 mennesker (svarende til mellem 586.000 og 680.000 med sikkerhedsintervaller indberegnet).

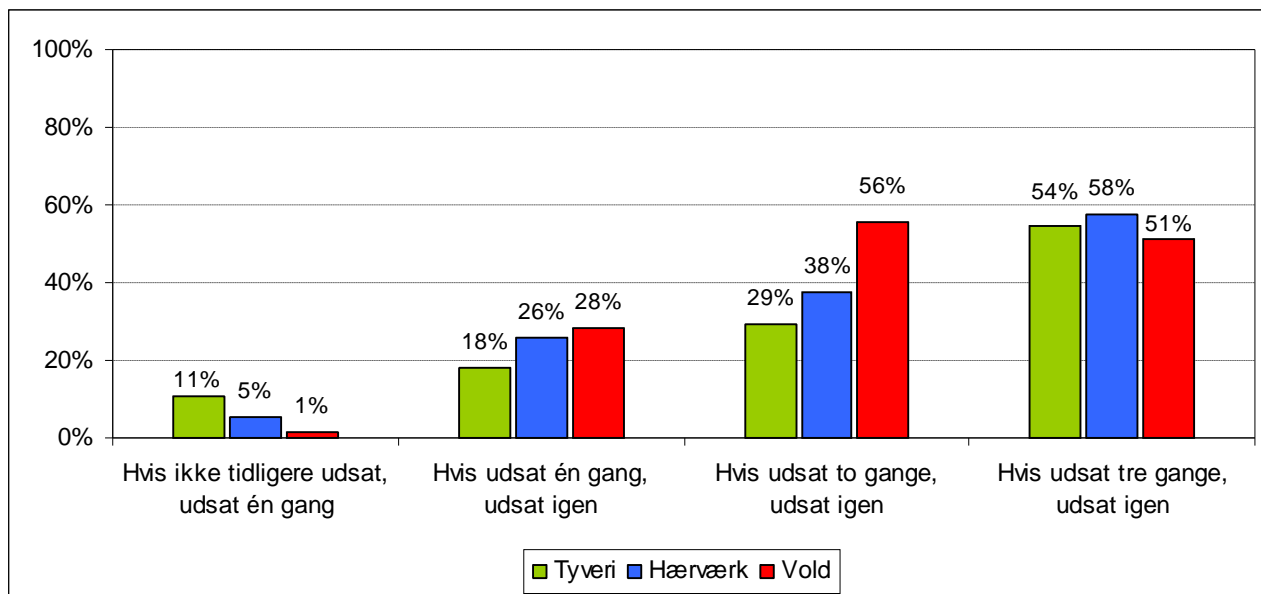
Af de 633.000 personer, der har været ofre for kriminalitet, har 27 pct. været det mere end én gang i løbet af det seneste år forud for undersøgelsen. Denne reviktimisering eller dette offerrecidiv er ganske skævt fordelt, idet langt flere, end man skulle vente, hvis tilfældighederne alene rådede, har været udsat for kriminalitet flere gange i løbet af et år.

Hvis tilfældighederne alene rådede, skulle man f.eks. forvente, at det ville være ca. hver halvtredsindstyvende af de ofre, der havde været udsat én gang for vold, der ville være udsat flere gange, mens det er som nævnt lidt over hver fjerde. Denne forøgede risiko for reviktimisering gør sig gældende såvel med hensyn til risikoen for at blive udsat for en anden type forbrydelse som for at blive udsat for samme type forbrydelse flere gange.

Selv om der er en overrisiko for at blive udsat for andre typer af forbrydelser, når man er blevet udsat for én, er det dog langt de fleste, der i løbet af et år alene udsættes for *enten* tyveri *eller* hærværk *eller* vold, nemlig 91 pct. af ofrene. Den mest udbredte "kombination" er tyveri og hærværk. Man kan forestille sig, at det her ofte drejer sig om to sider af samme kriminelle handling eller det samme forløb, eksempelvis et indbrud.

Det fremgår af figur 8.4, at reviktimiseringsrisikoen er stor for alle tre former for kriminalitet, men størst for vold. Risikoen for at blive udsat for vold i løbet af et år er 1 pct., men hvis man har været udsat én gang, er der 28 procents risiko for, at man udsættes for vold igen inden for samme år. Har man været udsat to gange, er risikoen for, at man udsættes igen, 56 pct., og har man været udsat tre gange, er risikoen for på ny at blive udsat 51 pct. Det er tidligere påvist, at det især er for partnervold og vold i forbindelse med arbejdets udførelse, at reviktimiseringsrisikoen er stor (Balvig, 1998).

Figur 8.4. Risikoen for i løbet af et år at blive udsat for en forbrydelse afhængig af hvor mange gange man tidligere er blevet udsat for den samme forbrydelse, 2009.

Risikoen for at blive udsat for kriminalitet er størst for de yngre aldersgrupper, mens de ældre i ringere grad udsættes for kriminalitet. Blandt de 16-24-årige og 25-39-årige drejer det sig om cirka en femtedel, der er blevet udsat for kriminalitet i løbet af året, mens det for de 40-74-årige er knap en ottendedel, jf. tabel 8.1.

Tabel 8.1. Andel mænd, kvinder og alle i forskellige aldersgrupper der det seneste år har været udsat for kriminalitet, 2009.

	Mænd	Kvinder	Alle
16-24 år	20 %	22 %	21 %
25-39 år	21 %	19 %	20 %
40-74 år	14 %	11 %	12 %
I alt	16 %	15 %	16 %

Hverken samlet set eller inden for de forskellige aldersgrupper, jf. tabel 8.1, er der signifikant forskel på mænds eller kvinders risiko for at blive udsat for en af de tre kriminalitetsformer i løbet af et år. Mændenes risiko for reviktimisering er til gengæld lidt større end kvinders, idet signifikant flere mænd end kvinder har været udsat for tyveri, hærværk og/eller vold mere end én gang.

Risikoen for at blive udsat for en af de tre kriminalitetsformer er større, jo hyppigere man går ud om aftenen, jf. tabel 8.2. Går en person ud de fleste aftner i løbet af ugen er risikoen for at blive udsat for tyveri, vold og/eller hærværk på en fjerdedel, mens den for personer, der ikke går ud hver uge, er 12 pct.. Denne sammenhæng er statistisk signifikant.

Tabel 8.2. Udsathed for kriminalitet fordelt efter, hvor ofte personen går ud om aftenen, 2009.

	Udsat	Ikke udsat	I alt
De fleste aftener i ugens løb	25 %	75 %	100 %
3-4 aftener om ugen	19 %	81 %	100 %
1-2 aftener om ugen	15 %	85 %	100 %
Ikke hver uge	12 %	88 %	100 %
Alle	16 %	84 %	100 %

Ser man på, hvor ofte en person mødes med andre mennesker for at feste eller more sig, gør den samme tendens sig gældende, og også den er statistisk signifikant. Dette fremgår af tabel 8.3. Personer, der fester eller morer med andre mennesker flere gange om ugen, har en risiko på 22 pct. for at blive udsat for en af de tre kriminalitetsformer, mens personer med en fest-/morskabsaktivitet på højst nogle gange i løbet af halvt år har en risiko på 13 pct.

Tabel 8.3. Udsathed for kriminalitet fordelt efter, hvor ofte personen mødes med andre mennesker for at feste eller more sig, 2009.

	Udsat	Ikke udsat	I alt
Typisk flere gange om ugen	22 %	78 %	100 %
Fra 1-3 gange om måneden til en gang om ugen	14 %	86 %	100 %
Højst nogle gange i løbet af et halvt år	13 %	87 %	100 %
Alle	16 %	84 %	100 %

Ugifte personer bærer den største risiko for at blive udsat for en af de kriminalitetsformer sammenholdt med andre. Andelen er signifikant større end andelen i de andre civilstands-kategorier. Enker og enkemænd har den laveste risiko for at blive udsat for kriminalitet – 9 pct. – hvilket udover at være signifikant lavere end blandt ugifte personer også er signifikant lavere end for de skilte. Personens alder influerer til dels på denne sammenhæng, idet mange af de ugifte er unge (16-24 år).

Tabel 8.4. Udsathed for kriminalitet fordelt efter personens civilstand, 2009.

	Udsat	Ikke udsat	I alt
Enke/enkemand	9 %	91 %	100 %
Skilt	15 %	85 %	100 %
Gift (+separeret)	13 %	87 %	100 %
Ugift	20 %	80 %	100 %
Alle	16 %	84 %	100 %

Af tabel 8.5 fremgår det, at den personlige indkomst har sammenhæng med udsathed for kriminalitet. Det er de lavestlønnede og de højest lønnede, der er mest udsatte, mens personer med en mellemindkomst på mellem har den signifikant laveste udsathed for kriminalitet, 13 pct.

Tabel 8.5. Udsathed for kriminalitet fordelt efter personens indkomst, 2009.

	Udsat	Ikke udsat	I alt
0-99.999 kr.	19 %	81 %	100 %
100.000-239.999 kr.	15 %	85 %	100 %
240.000-324.999 kr.	13 %	87 %	100 %
325.000-549.999 kr.	17 %	84 %	100 %
550.000 kr. eller mere	20 %	80 %	100 %
Alle	16 %	84 %	100 %

Beskæftigelse har kun en lille sammenhæng med risikoen for at blive udsat for en af de tre kriminalitetsformer. De arbejdsløse har den laveste udsathed for kriminalitet, hvilken er signifikant lavere end udsatheden for selvstændige/medhjælpende ægtefælle og funktionærer/tjenestemænd. De øvrige variationer er ikke signifikante.

Tabel 8.6. Udsathed for kriminalitet fordelt efter hvilken region personen bor i, 2009.

	Udsat	Ikke udsat	I alt
Region Hovedstaden	21 %	79 %	100 %
Region Sjælland	14 %	86 %	100 %
Region Syddanmark	14 %	86 %	100 %
Region Midtjylland	13 %	87 %	100 %
Region Nordjylland	13 %	87 %	100 %
Alle	16 %	84 %	100 %

Tabel 8.6 viser, at der er en klar sammenhæng mellem udsathed for kriminalitet og hvilken region i landet, man bor i. Mens det i hovedstadsregionen er 21 pct., der har oplevet sig udsat for kriminalitet, er det "kun" 13-14 pct. i den øvrige del af Danmark. Det er særligt blandt de midaldrende (25-39 år) og de ældre (40-74 år), at der eksisterer en større udsathedegrad for kriminalitet i Region Hovedstaden. For den yngre aldersgruppe (16-24 år) er der ikke signifikant forskel i udsatheden for kriminalitet mellem unge i Region Sjælland og unge i Region Hovedstaden.

Det er 58 pct. af ofrene, som har anmeldt mindst ét af de forhold, de har været udsat for, til politiet, eller som politiet – ifølge offeret – har fået nys om på anden vis end via offerets anmeldelse. I alt drejer det sig om anmeldelser til politiet fra omkring 363.000 borgere.

Anmeldelsestilbøjeligheden stiger med alderen, jf. tabel 8.7. Hvor 48 pct. af de 16-24-årige har anmeldt, er det 56 pct. af de 25-39-årige og 63 pct. af de 40-74-årige. Sammenhængen mellem alder og anmeldelsestilbøjelighed er statistisk signifikant.

Tabel 8.7. Andel ofre fordelt efter aldersgrupper og anmeldelse til politiet, 2009.

	Anmeldt	Ikke anmeldt	I alt
16-24 år	48 %	52 %	100 %
25-39 år	56 %	44 %	100 %
40-74 år	63 %	37 %	100 %
Alle	58 %	42 %	100 %

9. BEFOLKNINGENS ANGST OG BEKYMRING FOR KRIMINALITET

Ved gennemgangen af de enkelte kriminalitetsarter er det omtalt, i hvilket omfang kriminaliteten har medført fysiske eller økonomiske skader samt – i forhold til røveri og tvangssamleje – hvorvidt hændelsen har haft betydning for offerets liv. Det har imidlertid også af interesse at vide, hvor stor en del af befolkningen der er utrygge, uanset om de har været udsat for kriminalitet eller ej, og hvordan udviklingen i denne utryghed er.

9.1 Demografi og angst for kriminalitet 2009

Spørgsmålet om utryghed er belyst i undersøgelsen ved, at de interviewede oplyser, om deres personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet er noget, der optager dem meget. De, der svarer, at de næsten hele tiden eller ofte tænker på denne risiko, er dem, der almindeligvis anses at være angste for kriminalitet. I 2009 drejede det sig om 12 pct.

Tabel 9.1. Svarpersoner fordelt efter køn og bekymring for deres personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet, 2009.

	Mand	Kvinde	I alt
Næsten hele tiden	2 %	4 %	3 %
Ofte	7 %	12 %	9 %
Af og til	14 %	22 %	18 %
Sjældent	33 %	35 %	34 %
Aldrig	43 %	28 %	36 %
ALLE	100 %	100 %	100 %

Af tabel 9.1. fremgår det, at der tydelig og signifikant forskel mellem andel mænd og kvinder, som er angste for kriminalitet, idet det drejer sig om 16 pct. af kvinderne over for 9 pct. af mændene.

Tabel 9.2. Svarpersoner fordelt efter alder og bekymring for deres personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet, 2009.

	16-24 år	25-39 år	40-74 år
Næsten hele tiden	2 %	2 %	4 %
Ofte	9 %	8 %	10 %
Af og til	17 %	18 %	18 %
Sjældent	39 %	38 %	31 %
Aldrig	33 %	34 %	37 %
ALLE	100 %	100 %	100 %

Af de tre aldersgrupper i tabel 9.2 er der flest blandt de ældste, som er angste for at blive udsat for kriminalitet, 14 pct. mod ca. hver tiende i de to yngre aldersgrupper. Forskellen er statistisk signifikant. For kvinder er der en tendens til, at det både er de yngste og de ældste kvinder, der er mest angste for kriminalitet.

9.2 Udsathed for kriminalitet og angst for kriminalitet

De, der har været udsat for kriminalitet inden for det seneste år, tænker generelt mere på risikoen for på ny at blive udsat for kriminalitet, end andre gør, jf. tabel 9.3. Mens 11 pct. af dem, der ikke har været udsat for kriminalitet, næsten hele tiden eller ofte tænker på risikoen for at blive udsat herfor, drejer det sig om 20 pct. af dem, der har været udsat for kriminalitet, hvilket er en signifikant større andel. Det skal dog understreges, at vi på det foreliggende grundlag ikke kan vide, i hvilken udstrækning sammenhængen eventuelt (også) går den anden vej: At det især er de mennesker, der med mere eller mindre god grund er ængstelige for at blive udsat for kriminalitet, som faktisk udsættes.

Tabel 9.3. Svarpersoner fordelt efter udsathed for kriminalitet og angst for kriminalitet, 2009.

	Ikke udsat	Udsat	I alt*
Næsten hele tiden	3 %	4 %	3 %
Ofte	8 %	16 %	9 %
Af og til	17 %	21 %	18 %
Sjældent	36 %	35 %	36 %
Aldrig	35 %	25 %	33 %
ALLE	100 %	100 %	100 %

* Den samlede fordeling er her lidt forskellig fra tabel 9.1. Det skyldes at anderledes talgrundlag, idet der ikke i alle måneder er spurgt om udsathed for kriminalitet.

Det er undersøgt, om forskellen mellem de udsattes og de ikke udsattes grad af ængstelighed varierer i forhold til arten af den kriminalitet, de har været udsat for. Det viser sig ikke at være tilfældet. Det er således både dem, der har været udsat for tyveri, og dem, der har været udsat for hærværk, vold, trusler om vold, røveri eller tvangssamleje, der hyppigere end dem, der ikke har været udsat for disse forbrydelser, er angste for kriminalitet.³

9.3 Angst for kriminalitet, livsstil, socioøkonomiske forhold, geografi m.v.

I de følgende tabeller er de “angste” dem, der næsten hele tiden eller ofte tænker på deres personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet, mens de “mindre eller ikke angste” er resten.

³ Forskellen er statistisk signifikant i alle tilfælde på nær ved tvangssamlejer. Det kan skyldes, at antallet af ofre er lille.

Tabel 9.4. Angst for kriminalitet fordelt efter hvor ofte svarpersonen går ud i løbet af ugen, 2009.

	Angste	Mindre eller ikke angste	I alt
De fleste aftener i ugens løb	12 %	88 %	100 %
3-4 aftener om ugen	10 %	90 %	100 %
1-2 aftener om ugen	11 %	89 %	100 %
Ikke hver uge	15 %	85 %	100 %
I alt	12 %	88 %	100 %

Af tabel 9.4. fremgår det, at angsten for kriminalitet i nogen grad har sammenhæng med, hvor ofte svarpersonen går ud i ugens løb. Personer, der ikke går ud hver uge har størst bekymring for kriminalitet, idet 15 pct. af denne gruppe nærer angst for kriminalitet. I forhold til personer, der går ud 3-4 aftener og ugen eller 1-2 aftener om ugen er denne andel signifikant større.

Tabel 9.5. Angst for kriminalitet fordelt efter hvor ofte svarpersonen mødes med andre mennesker for at feste eller more sig, 2009.

	Angste	Mindre eller ikke angste	I alt
Typisk flere gange om ugen	11 %	89 %	100 %
Mellem 1-3 gange om måneden til en gang om ugen	11 %	89 %	100 %
Højest nogle gange i løbet af et halvt år	18 %	82 %	100 %
Alle	12 %	88 %	100 %

Angsten for kriminalitet hænger også i høj grad sammen med, hvor ofte svarpersonen deltager i festlige eller selskabelige aktiviteter, jf. tabel 9.5. Blandt de personer, der højest mødes med andre for at feste eller more sig nogle gange i løbet af et halvt år, er der flest angste, 18 pct., hvilket er en signifikant større andel end for de øvrige.

Tabel 9.6. Angst for kriminalitet fordelt efter svarpersonens civilstand, 2009.

	Angste	Mindre eller ikke angste	I alt
Enke/enkemand	18 %	82 %	100 %
Skilt/ophævet partnerskab	17 %	83 %	100 %
Gift/separeret/registreret partnerskab	13 %	87 %	100 %
Ugift	10 %	90 %	100 %
Alle	12 %	88 %	100 %

Der er endvidere en sammenhæng mellem civilstand og angsten for kriminalitet, jf. tabel 9.6. De flest angste – 18 pct. – findes i gruppen af enker og enkemænd, og den næststørste blandt skilte med

17 pct. ængstelige. Disse andele er signifikant større end dem, der er for de øvrige civilstandsgrupper.

Tabel 9.7. Angst for kriminalitet fordelt efter svarpersonens personlige årlige bruttoindkomst, 2009.

	Angste	Mindre eller ikke angste	I alt
0-99.999 kr.	13 %	87 %	100 %
100.000-239.999 kr.	14 %	86 %	100 %
240.000-324.999 kr.	13 %	87 %	100 %
325.000-549.999 kr.	9 %	91 %	100 %
550.000 kr. eller mere	7 %	93 %	100 %
Alle	12 %	88 %	100 %

Det ses af tabel 9.7, at angsten for at blive udsat for kriminalitet tillige har sammenhæng med indkomst. Blandt personer med en lav til moderat årlig indkomst – på under 325.000 kr. – er angsten mest udbredt, mens der blandt personer, der tjener mere, er signifikant færre angste.

Tabel 9.8. Angst for kriminalitet fordelt efter hvilken region svarpersonen bor i, 2009.

	Angste	Mindre eller ikke angste	I alt
Region Hovedstaden	11 %	89 %	100 %
Region Sjælland	16 %	84 %	100 %
Region Syddanmark	14 %	86 %	100 %
Region Midtjylland	12 %	88 %	100 %
Region Nordjylland	10 %	90 %	100 %
Alle	12 %	88 %	100 %

Med hensyn til svarepersonens geografiske region er der flest angste blandt dem, der bor i Region Sjælland, hvor 16 pct. af indbyggerne er angste for kriminalitet, jf. tabel 9.8. Denne andel er signifikant større end andelen i de andre regioner, dog undtagen Region Syddanmark. De regioner, der har de mindste andele angste, er Hovedstaden og Nordjylland. Der bor flere ældre i både Region Sjælland og Syddanmark i forhold til de andre regioner, hvilket antagelig forklarer noget af variationen mellem regionerne.

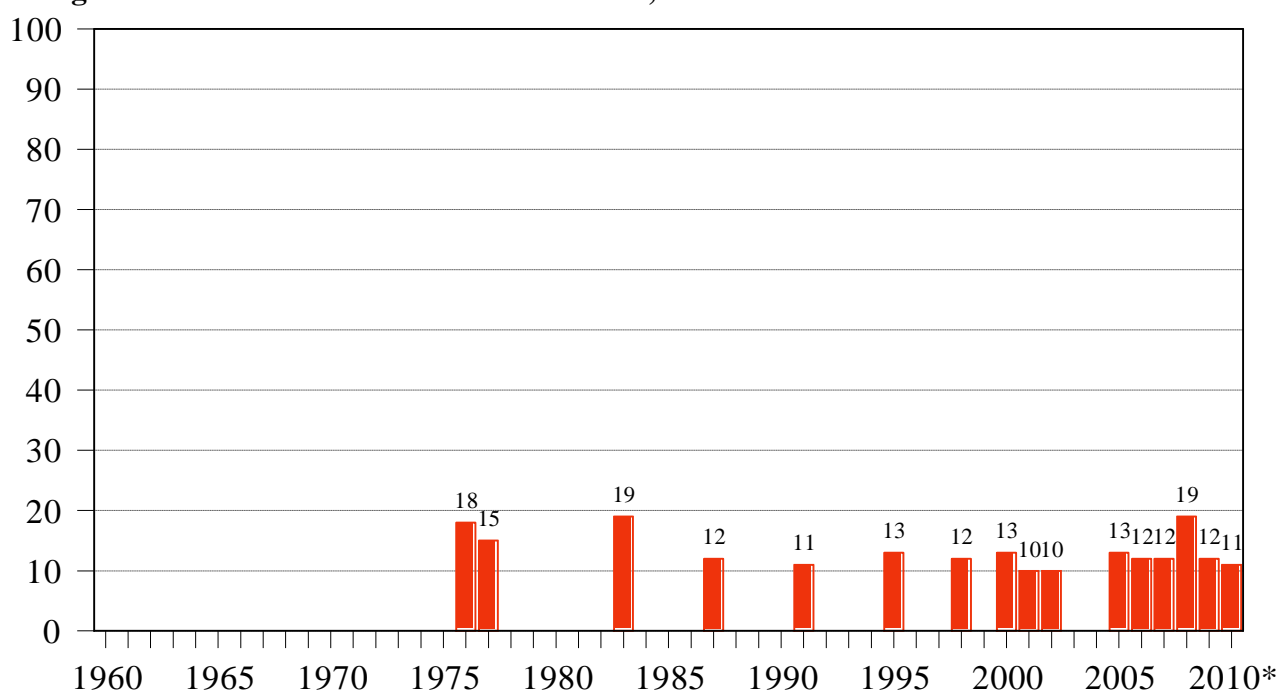
Generelt må aldersfaktoren også tages i betragtning, når betydningen af de forskellige livsstilsfaktorer, socioøkonomiske forhold m.v. vurderes i forhold til andelen af angste for kriminalitet.

9.4 Udviklingen i angst for kriminalitet

Figur 9.1. viser udviklingen i befolkningens angst for kriminalitet. De tre første målinger, foretaget i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne, viste at 15-19 pct. var ængstelige. I perioden fra 1987 til

2007 har andelen ængstelige danskere ligget på et signifikant lavere niveau, idet det er mellem 10 og 13 pct. af den voksne befolkning, der i denne periode har været angste for at blive udsat for kriminalitet. Fra 2007 til 2008 voksede denne andel imidlertid betydeligt – fra 12 til 19 pct. – en ændring der er statistisk signifikant. Angstniveauet i 2008 svarer dermed til det, der var i slutningen af 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne. I 2009 faldt angstniveauet dog igen til det niveau, der var årene før 2008, og landede på 12 pct., hvorfor det umiddelbart må antages, at den høje andel i 2008 var specifik for dette år og ikke udtrykker en generel udviklingstendens. Denne antagelse bestyrkes af, at den estimeret andel ængstelige for 2010 er 11 pct.

Figur 9.1. Procent af befolkningen der næsten hele tiden eller ofte bekymrer sig om deres personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet, 1960-2010*.

* 2010 er estimeret på basis af målinger foretaget i udvalgte måneder af 2010 frem til og med august.

Tabel 9.9 viser udviklingen de seneste fem år. Det fremgår, at den ændring, der forekom i 2008 i forhold til de tidligere år, både beror på, at andelen, der næsten hele tiden bekymrer sig for at blive udsat for kriminalitet, og den, der gør det ofte, er vokset. Det fremgår endvidere, at andelen, der aldrig tænker på risikoen for at blive udsat for kriminalitet var meget højere i 2009 end i de tidligere undersøgelsesår.

Hvad væksten i andelen, der er angste for kriminalitet i 2008, beror på, giver undersøgelsen ikke mange muligheder for at svare på. Spørgsmålet om angst for at blive udsat for kriminalitet indgår i 2008 i undersøgelserne i marts og september måned, og målingerne for begge måneder i 2008 viser samme mønster som det, der er vist i tabel 9.9. Væksten i andelen, der er angste for kriminalitet, kan således eksempelvis ikke (alene) forklares med de uroligheder, der siden august fandt sted i

københavnsområdet. Da spørgsmålet om tryghed og utryghed er en meget vigtig del af offerundersøgelsen, er det på baggrund af de – muligvis – tidsmæssige begrænsede udsving i 2008 besluttet fremover at gennemføre målingen af tryghed i alle måneder, hvilket er sket fra og med januar 2009.

Tabel 9.9. Respondenter fordelt efter år og bekymring for personligt at blive udsat for kriminalitet.

	2005	2006	2007	2008	2009
Næsten hele tiden	2 %	1 %	2 %	3 %	3 %
Ofte	11 %	11 %	10 %	16 %	10 %
Af og til	26 %	21 %	20 %	24 %	18 %
Sjældent	40 %	40 %	39 %	35 %	34 %
Aldrig	22 %	27 %	29 %	22 %	36 %
ALLE	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

9.5 Den samfundsmæssige bekymring for kriminalitet

Siden 1985 er danskernes bekymringer, herunder deres bekymring for vold og kriminalitet, blevet målt fire gange årligt.⁴ Frem til midten af år 2000 omfattede hver måling 600 personer, men siden da er 1100 personer blevet spurgt hver gang, hvilket vil sige 4400 personer på årsbasis.

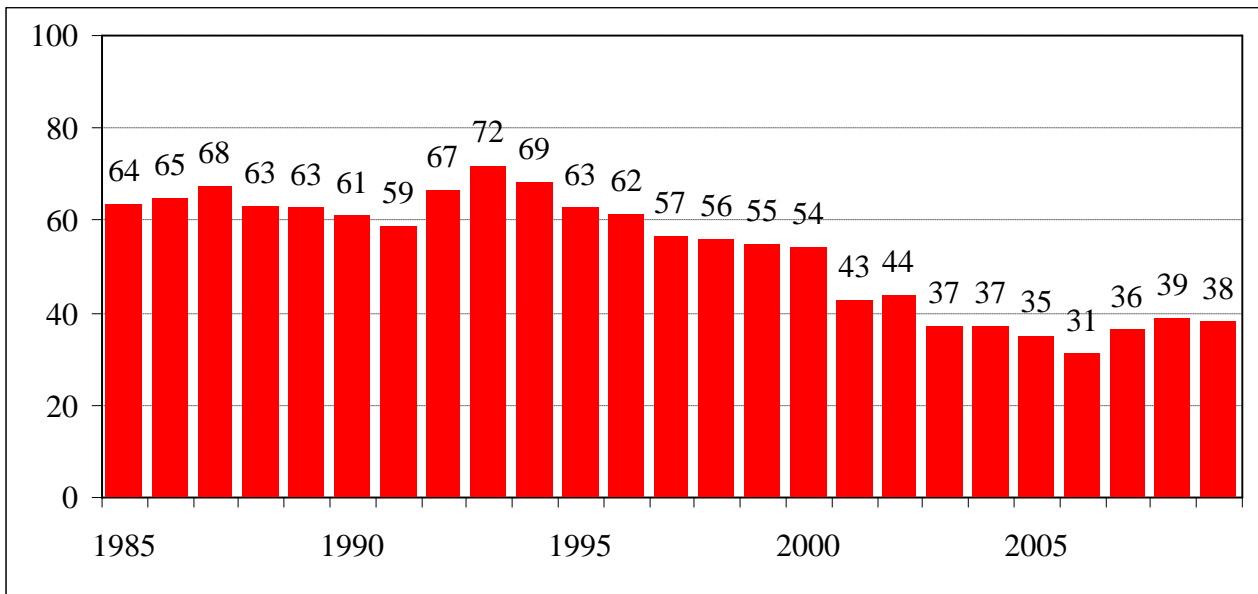
Målingerne angår det, der kan kaldes den *samfundsmæssige* bekymring for kriminalitet, idet der ikke spørges til personens bekymring for selv at blive udsat for kriminalitet, men om vedkommende generelt bekymrer sig for vold og kriminalitet.

Den generelle eller samfundsmæssige bekymring er mere udbredt end den personlige. I de mange målinger, der er gennemført, har vold og kriminalitet næsten altid været det, der har bekymret mest.

Figur 9.2 viser, at andelen, der bekymrer sig meget for vold og kriminalitet, har svinget omkring 60-70 pct. i de fleste målinger frem til midten af 1990'erne, hvorefter der sker et fald. Således er andelen, der bekymrer sig meget for vold og kriminalitet, klart mindre i 1995-96, end den var i 1993-94, men den er endnu mindre i 1997-2000, end den var i 1995-96. Derefter er der igen et fald, idet niveauet er endnu lavere i 2001-2002, og det mindsker yderligere i 2003-04. 2006 skiller sig ud som det år, hvor den mindste andel – 31 pct. for hele året – var meget bekymrede for vold og kriminalitet. I 2007-2009 ligger andelen af meget bekymrede på niveau med det, der var i 2003-2004. I 2009 var det 38 pct., der bekymrede sig meget for vold og kriminalitet, mod 39 pct. i 2008.

⁴ I begyndelsen blev målingerne foretaget af Institut for Konjunktur-Analyse, men arbejdet er i de seneste år overtaget af andre analyseinstitutter, først Catinét, senere Voxmeter.

Figur 9.2. Procent af befolkningen der bekymrer sig meget for vold og kriminalitet, 1985-2009

Kilde: Institut for Konjunktur-Analyse, bearbejdning foretaget af Justitsministeriets Forskningskontor.

10. LITTERATUR

Andersen, Ole Ejnar: Ofre for vold og overfald, 2. halvår 1980, 1982 og 1984. AIM Media- og Sociale Undersøgelser, 26. juni 1985 (stencil).

Andersen, Ole Ejnar: "Kriminalitetsrisikoen var i 1984 25% - og mindst blandt de ældre", AIM-NYT, 12. juli 1985a.

Andersen, Ole Ejnar: Ofre for vold og overfald i Danmark 1971-1984, Forskningsrapport nr. 27, Justitsministeriet: Kriminalpolitisk Forskningsgruppe, december 1985b.

Andersen, Ole Ejnar: Ofre for vold og overfald 2. halvår 1986. AIM Media- og Sociale Undersøgelser, November 1987 (stencil).

Balvig, Flemming: Angst for kriminalitet. Lov-og-orden tendenser i en dansk provinsby. København: Gyldendal, 1978.

Balvig, Flemming: Studier over tyveriforbrydelsen I-V, Forskningsrapport nr. 12 (1980), 13 (1980), 14 (1980), 20 (1982) og 22 (1983), Justitsministeriet: Kriminalpolitisk Forskningsgruppe, 1980-83.

Balvig, Flemming: "Befolkningssammensætningen og den fremtidige kriminalitetsudvikling", i Rapport fra 27. nordiske forskerseminar i Ljusterö, Sverige, Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, 1985a, s. 41-88.

Balvig, Flemming m.fl.: Gadevold. København: Det Kriminalpræventive Råd, 1985b.

Balvig, Flemming: Den tyvagtige dansker. Brudstykker af kriminalitetens udvikling gennem tre århundreder, fra 1725 til 2025. København: Borgens Forlag, 1987.

Balvig, Flemming og Cecilie Høigård: Kriminalitets og straf i tal og tekst. København: Borgens Forlag, 1988.

Balvig, Flemming: Ungdom oplever mere vold! En oversigt over danske voldsofferundersøgelser 1970-94. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1995.

Balvig, Flemming: Voldens omfang og karakter. Oversigt over resultater fra voldsofferundersøgelsen 1995. København: Information fra Rigspolitechefen, Rigspolitechefens trykkeri, 1996.

Balvig, Flemming: En rundrejse i voldens nutidshistorie. København: Det Kriminalpræventive Råd, 1997.

Balvig, Flemming: Vold på gaden, i hjemmet og på arbejdet. Oversigt over resultater fra voldsofferundersøgelsen 1995/96. København: Information fra Rigspolitichefen, Rigspolitichefens trykkeri, 1998.

Balvig, Flemming: Det voldsomme samfund. Om vold som problem og fængslet som løsning. Bind II: USA og Danmark. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2000a.

Balvig, Flemming: Det voldsomme samfund. Om vold som problem og fængslet som løsning. Bind I: Fortid og nutid. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2000b.

Balvig, Flemming og Britta Kyvsgaard: Danskernes udsathed for kriminalitet, 1987 til 2005. København: Københavns Universitet/Justitsministeriet/Det Kriminalpræventive Råd/Rigspolitichefen, 2006a. Ikke længere tilgængelig.

Balvig, Flemming og Britta Kyvsgaard: Volden i Danmark 1995 og 2005. København: Københavns Universitet/Justitsministeriet/Det Kriminalpræventive Råd/Rigspolitichefen, 2006b. Ikke længere tilgængelig.

Balvig, Flemming og Britta Kyvsgaard: Vold og overgreb mod kvinder. Dansk rapport vedrørende deltagelse i International Violence Against Women Survey (IVAWS). København: Københavns Universitet/Justitsministeriets Forskningsenhed, 2006c. www.jm.dk

Balvig, Flemming og Britta Kyvsgaard: Danskernes udsathed for kriminalitet 2005/2006. København: Københavns Universitet/Justitsministeriet/Det Kriminalpræventive Råd/Rigspolitichefen, marts 2007. Ikke længere tilgængelig.

Balvig, Flemming og Britta Kyvsgaard: Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2007. København: Københavns Universitet/Justitsministeriet/Det Kriminalpræventive Råd/Rigspolitichefen, oktober 2008. Ikke længere tilgængelig.

Balvig, Flemming og Britta Kyvsgaard: Man anmelder da vold. Københavns Universitet/Justitsministeriet/Det Kriminalpræventive Råd/Rigspolitiet, marts 2009. www.jm.dk/www.dkr.dk

Balvig, Flemming og Britta Kyvsgaard: Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2008. København: Københavns Universitet/Justitsministeriet/Det Kriminalpræventive Råd/Rigspoliti-chefen, april 2009.

Balvig, Flemming, Bjarne Laursen, Karin Sten Madsen, Maj-Britt Elise Martinussen og Katrine Sidenius: Voldtægt der anmeldes ... Del III: Udviklingen – især med henblik på fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. Det Kriminalpræventive Råd, maj 2009.

Bekæmpelse af vold. En handlingsplan fra regeringen, Oktober 1993. Se også Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og offererstatningsloven (Bekæmpelse af vold), fremsat af justitsministeren i folketinget 18. november 1993.

Blum, Jacques og Michael Porsager: Det andet Danmark. Social Årbog 87/88. København: Politikens Forlag, 1987.

Brink, Ole: Vold i Århus, Aarhus Universitet: Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, 1999.

Brink, Ole og Villy Sørensen: ”Er voldens mørketal faldende?”, Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, nr. 4, december 2001, s. 230-239.

Brå: Nationella Trygghetsundersökningen 2008. Rapport 2009:2.

Christensen, Else og Inger Koch-Nielsen: Vold ude og hjemme. En undersøgelse af fysisk vold mod kvinder og mænd. København: Socialforskningsinstituttet, Rapport 92:4, 1992.

Christiansen, Jørgen Møller: Vold på arbejdet – med særlig vægt på FTF-medlemmers arbejdspladser. København: Center for Alternativ Samfundsanalyse, 2005.

Christiansen, Jørgen Møller: Vold, intimidering samt traumatiske oplevelser i arbejdet. København: Center for Alternativ Samfundsanalyse, 2006.

Døllner, Leise: Gadevold - overfald eller sammenfald? København: Kriminalistisk Institut, Københavns Universitet, 1991.

European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2006. WODC 2006.

Kjøller, Mette og Niels Kr. Rasmussen: Sundhed og sygelighed i Danmark 2000 & udviklingen siden 1987. København: Statens Institut for Folkesundhed, 2002.

Kruize, Peter, David W.M. Sorensen og David Dreyer Lassen: Vold mod offentligt ansatte. Odense: Syddansk Universitetsforlag og Rockwoolfonden, 2008.

Kyvsgaard, Britta: Voldskriminelle og voldskriminalitet. København: Kriminalistisk Institut, Københavns Universitet, 1995.

Kyvsgaard, Britta: Gaderøveri og røveri i ofrets hjem m.v. København: Justitsministeriet 2008, www.jm.dk.

Lardell, Allan: "Kriminalitet fordobles. Dyster spådom fra rigspolitichef", Politiken, 12. juli 1987, 1. sektion s. 7.

Larsen, Poul Henning: "Recidivstatistik 1979-1989", Kriminalstatistik 1993, Danmarks Statistik, 1995.

Olsen, Ole m. fl.: Ændringer i det psykiske arbejdsmiljø fra 2000 til 2005. Notat til Arbejdsmiljørådets overvågningsrapport. København: Arbejdsmiljøinstituttet, 2007.

Thulstrup, Jørn m.fl.: Danskerne 2006 ... derfor holder opsvinget. København: Institut for Konjunktur-Analyse, november 2005.

Westfelt, Lars: Brott och Straff i Sverige och Europa. Kriminologiska Institutionen, Stockholms universitet, 2001.

Wolf, Preben: Vold i Danmark og Finland 1970/71. En sammenligning af voldsofre. Projekt Noxa. Forskningsrapport nr. 1 til Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi (stencil), 1972.

11. SPØRGESKEMA

Har du i hovedparten af det forløbne år været i besiddelse af eller rådet over (flere kan "afkrydses"):

- 1 Ingen bil
- 2 En - og kun en - bil
- 3 To eller flere biler
- 4 Ingen cykel
- 5 En - og kun en - cykel
- 6 To eller flere cykler
- 7 Knallert/scooter
- 8 Motorcykel
- 9 Båd/skib
- 10 Sommerhus/fritidshus
- 11 Ubeboet rum ved bolig (garage, pulterrum, kælder o.lign.)
- 12 Butik/forretning/virksomhed
- 13 Intet af det nævnte

Hvor ofte går du ud, dvs. er ikke hjemme, om aftenen?

- 1 De fleste aftener i ugens løb
- 2 3-4 aftener om ugen
- 3 1-2 aftener om ugen
- 4 Ikke hver uge

Hvor ofte mødes du med andre mennesker, venner eller bekendte for at feste eller more dig? Her tænkes både på samvær, der foregår i byen, hjemme hos venner eller bekendte eller hos dig selv.

- 1 Typisk flere gange om ugen
- 2 Typisk én gang om ugen
- 3 1-3 gange om måneden
- 4 Nogle gange i løbet af et halvt år
- 5 Sjældnere
- 6 Stort set aldrig

Hvor ofte er dette med risikoen for at blive offer for kriminalitet, det vil sige at blive overfaldet, udsat for tyveri hærværk eller lignende noget, du tænker på?

- 1 Næsten hele tiden
- 2 Ofte
- 3 Af og til
- 4 Sjældent
- 5 Aldrig

Forekomsten af vold diskuteres meget for tiden. Har du indenfor de sidste 12 måneder været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at du blev bange?

- 1 Ja, både vold og trusler
- 2 Ja, vold
- 3 Ja, trusler
- 4 Nej

Hvor mange gange har du været udsat for vold i de sidste 12 måneder?

Answer must be in the range from 1 up to 96: __

Sidste gang du var udsat for vold, førte det da til synlige mærker eller skader på kroppen?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvilke skader eller mærker medførte volden? (beskriv):

Krævede skaderne/mærkerne lægebehandling?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor foregik volden?

- 1 Egen bolig
- 2 Voldsudøverens bolig
- 3 Anden privat bolig
- 4 På arbejdsplads/skole/udd.inst.
- 5 På værtshus, cafe, bodega m.m.
- 6 Offentligt tilgængeligt sted, gade, vej, plads, torv, park, skov
- 7 Offentligt transportmiddel
- 8 Andet offentligt tilgængeligt sted
- 9 Udlandet
- 10 Andet

Angiv hvor?: _____

Hvor mange personer deltog aktivt i volden imod dig?

- 1 1 person
- 2 2 personer
- 3 3 personer
- 4 4 personer
- 5 5 personer eller flere

Var det under udførelse af dit arbejde?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvad tror du er hovedgrunden til, at du blev udsat for det?

Svarkategorierne læses ikke op, med mindre det er en hjælp

- 1 Uenighed, skænderi der udviklede sig
- 2 Hævn, vrede over noget jeg havde gjort eller ikke ville gøre
- 3 Misundelse
- 4 Jalousi
- 5 Røveri (ville have noget jeg havde)
- 6 Seksuelt motiveret
- 7 Regulært 'overfald' der ikke havde noget med mig at gøre (men ikke røveri, tvungen sex)
- 8 Skulle vise sig

- 9 Den eller de følte nok, det var mig, der startede
- 10 Den eller de følte nok, jeg havde været provokerende
- 11 Personen var psykisk syg eller ude af kontrol (f.eks. pga. alkohol,piller el.lign.)
- 12 Andet

Hvilken anden grund?: _____

Hvornår skete det?

- 1 Januar
- 2 Februar
- 3 Marts
- 4 April
- 5 Maj
- 6 Juni
- 7 Juli
- 8 August
- 9 September
- 10 Oktober
- 11 November
- 12 December

Hvilken ugedag skete det på?

- 1 Mandag
- 2 Tirsdag
- 3 Onsdag
- 4 Torsdag
- 5 Fredag
- 6 Lørdag
- 7 Søndag
- 8 Hverdag
- 9 Weekend

Hvilket tidspunkt på døgnet skete det?

Answer must be in the range from 1 up to 24: ____

Var du påvirket af alkohol eller andet?

- 1 Ja, lidt påvirket af alkohol
- 2 Ja, meget påvirket af alkohol
- 3 Ja, påvirket af alkohol
- 4 ja, Påvirket af andet
- 5 Nej

Kan du give en nærmere beskrivelse af voldsudøveren/den mest aktive i volden - var det en mand eller en kvinde?

- 1 Mand
- 2 Kvinde

Hvor gammel var denne person?

- 1 Under 15 år
- 2 15-24 år

- 3 25-39 år
- 4 40-64 år
- 5 65 år og derover

Kendte du denne person?

- 1 Ja
- 2 Nej, overhovedet ikke

Hvem var det?

- 1 Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste
- 2 En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden inden forholdets ophør
- 3 Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden efter forholdets ophør
- 4 Barn/barnebarn/stedbarn
- 5 Forældre/bedsteforældre
- 6 Andet familiemedlem
- 7 (Tidligere) ven/kammerat
- 8 En bekendt, som man havde kendt i mere end 24 timer
- 9 En bekendt, som man havde kendt under 24 timer
- 10 Person i afhængighedsforhold
- 11 Anden person

Var personen påvirket af alkohol eller andet?

- 1 Ja, lidt påvirket af alkohol
- 2 Ja, meget påvirket af alkohol
- 3 Ja, påvirket af alkohol
- 4 ja, Påvirket af andet
- 5 Nej

Blev der anvendt våben/redskaber ved overfaldet?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev våbnet eller redskabet brugt mod dig eller alene anvendt til at true med? (Spørgsmål fra juli 2009)

- 1 Brugt mod mig
- 2 Alene truet med det
- 3 Begge dele (både truet og brugt)

Blev der anvendt skydevåben?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt kniv?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt slagvåben? (køller, jernstænger m.m.)

- 1 Ja

2 Nej

Blev der anvendt andre våben? (flasker, sten m.m.)

- 1 Ja
- 2 Nej

Alt taget i betragtning. hvor alvorlig var denne hændelse for dig, da du blev udsat for den? Var den...?

- 1 Meget alvorlig
- 2 Ret alvorlig
- 3 Ikke særlig alvorlig

Synes du hændelsen var...:

- 1 En kriminel handling
- 2 En forkert, men ikke kriminel handling
- 3 Bare noget der sker

Oplevede du, at det, du blev udsat for, skyldtes racisme?

Med racistisk menes, at man udsættes fordi man har en bestemt etnisk baggrund

- 1 Ja, helt sikkert
- 2 Ja, måske
- 3 Nej

Oplevede du, at det, du blev udsat for, skyldtes seksuel orientering?

Hermed menes, at man udsættes fordi man er homoseksuel eller transseksuel eller fordi gerningsmanden tror, at man er det

- 1 Ja, helt sikkert
- 2 Ja, måske
- 3 Nej

Har du anmeldt volden til politiet?

- 1 Ja
- 2 Nej, men politiet fik at vide om det på anden måde
- 3 Nej

Hvorfor har du ikke anmeldt overfaldet til politiet?: _____

Fik politiet fat i voldsudøveren?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor mange gange har du været udsat for trusler i de sidste 12 måneder?

Answer must be in the range from 1 up to 96: ____

Sidste gang du var udsat for trusler, var det under udførelse af dit arbejde?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt våben/redskaber da du blev udsat for trusler?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev våbnet eller redskabet brugt mod dig eller alene anvendt til at true med? (Spørgsmål fra juli 2009)

- 1 Brugt mod mig
- 2 Alene truet med det
- 3 Begge dele (både truet og brugt)

Blev der anvendt skydevåben?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt kniv?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt slagvåben? (køller, jernstænger m.m.)

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt andre våben? (flasker, sten m.m.)

- 1 Ja
- 2 Nej

Alt taget i betragtning. hvor alvorlig var denne hændelse for dig, da du blev udsat for den? Var den...?

- 1 Meget alvorlig
- 2 Ret alvorlig
- 3 Ikke særlig alvorlig

Synes du hændelsen var...:

- 1 En kriminell handling
- 2 En forkert, men ikke kriminell handling
- 3 Bare noget der sker

Har du anmeldt truslerne til politiet?

- 1 Ja
- 2 Nej, men politiet fik at vide om det på anden måde
- 3 Nej

Hvorfor har du ikke anmeldt truslerne til politiet?: _____

Fik politiet fat i den eller dem der fremsatte truslerne?

(INTERVIEWER: Mindst 1 af dem der fremsatte truslerne)

- 1 Ja
- 2 Nej

Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for røveri - dvs. at andre har truet eller tvunget dig til at aflevere penge eller ting?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor mange gange er det sket inden for de sidste 12 måneder?

Answer must be in the range from 1 up to 96: __

Hvornår skete det?

- 1 Januar
- 2 Februar
- 3 Marts
- 4 April
- 5 Maj
- 6 Juni
- 7 Juli
- 8 August
- 9 September
- 10 Oktober
- 11 November
- 12 December

Hvilken ugedag skete det på?

- 1 Mandag
- 2 Tirsdag
- 3 Onsdag
- 4 Torsdag
- 5 Fredag
- 6 Lørdag
- 7 Søndag
- 8 Hverdag
- 9 Weekend

Hvilket tidspunkt på døgnet skete det?

Answer must be in the range from 1 up to 24: __

Hvor foregik røveriet? (Spørgsmål indtil juni 2009)

- 1 I eller i tilknytning til offentlige transportmidler (i tog, busser, på banegårde mv.)
- 2 Udendørs på øde steder (park, skov, stier, gangtunneler)
- 3 Udendørs på andre offentligt tilgængelige områder i nærheden af andre mennesker (gader, pladser mv.)
- 4 Indendørs på offentligt tilgængeligt sted (værtshus, butikker, skole mv.)
- 5 Privat bolig
- 6 Udlandet
- 7 Andet

Angiv hvor?: _____

Hvor foregik røveriet? (Spørgsmål fra juli 2009)

- 1 På din arbejdsplads (røveri rettet mod arbejdspladsen og ikke personen)
- 2 I eller i tilknytning til offentlige transportmidler (i tog, busser, på banegårde mv.)
- 3 Udendørs på øde steder (park, skov, stier, gangtunneler)
- 4 Udendørs på andre offentligt tilgængelige områder i nærheden af andre mennesker (gader, pladser mv.)
- 5 Indendørs på offentligt tilgængeligt sted (værtshus, butikker, skole mv.)
- 6 I din bolig
- 7 I anden privat bolig
- 8 Udlandet
- 9 Andet

Angiv hvor?: _____

Blev du faktisk frarøvet noget?

- 1 Ja
- 2 Nej, kun forsøg på røveri

Hvad blev der stjålet?

Flere svar muligt

You may choose 9 out of the possible answers

- 1 Penge/pung/tegnebog
- 2 Dankort/andet kredit kort
- 3 Taske
- 4 Mobiltelefon
- 5 Ipods eller andet elektronisk udstyr
- 6 Tøj/sko
- 7 Smykker/ure/briller
- 8 Cykel/knallert/andet transportmiddel
- 9 Andet

Hvilket andet blev der stjålet?: _____

Hvad er sådan cirka værdien i kroner af det, der blev stjålet?

- 1 0-99 kr.
- 2 100-499 kr.
- 3 500-999 kr.
- 4 1.000-1.999 kr.
- 5 2.000-4.999 kr.
- 6 5.000-9.999 kr.
- 7 10.000 kr. og derover

Blev du slået eller sparket eller udsat for anden fysisk vold?

- 1 Ja
- 2 Nej

Førte det da til synlige mærker eller skader på kroppen?

- 1 Ja

2 Nej

Hvilke skader eller mærker medførte det? (beskriv): _____

Krævede skaderne/mærkerne lægebehandling?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt våben/redskaber ved overfaldet? (Spørgsmål indtil juni 2009)

- 1 Ja, anvendt
- 2 Ja, truet med
- 3 Nej

Blev du truet med våben/redskaber ved røveriet? (Spørgsmål fra juli 2009)

- 1 Ja, jeg blev truet med våben/redskab - men det blev ved truslen
- 2 Våben/redskab blev direkte brugt imod mig
- 3 Nej

Blev der anvendt skydevåben?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt kniv?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt slagvåben? (køller, jernstænger m.m.)

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt andre våben? (flasker, sten m.m.)

- 1 Ja
- 2 Nej

Følte du, at du var i livsfare (under hændelsen)?

- 1 Ja
- 2 Nej

Oplevede du, at det, du blev udsat for, skyldtes racisme?

Med racistisk menes, at man udsættes fordi man har en bestemt etnisk baggrund

- 1 Ja, helt sikkert
- 2 Ja, måske
- 3 Nej

Oplevede du, at det, du blev udsat for, skyldtes seksuel orientering?

Hermed menes, at man udsættes fordi man er homoseksuel eller transseksuel eller fordi gerningsmanden tror, at man er det

- 1 Ja, helt sikkert

- 2 Ja, måske
- 3 Nej

Hvor mange personer deltog aktivt i røveriet?

- 1 1 person
- 2 2 personer
- 3 3 personer
- 4 4 personer
- 5 5 personer eller flere

Var du sammen med andre, da du blev udsat for røveri?

- 1 Nej, var alene
- 2 Sammen med 1 person
- 3 Sammen med 2 personer
- 4 Sammen med 3 personer
- 5 Sammen med 4 personer
- 6 Sammen med 5 personer eller flere

Blev dem, du var samme med, også udsat for røveri?

- 1 Ja, alle
- 2 Ja, nogen men ikke alle
- 3 Nej, kun mig

Var du påvirket af alkohol eller andet?

- 1 Ja, lidt påvirket af alkohol
- 2 Ja, meget påvirket af alkohol
- 3 Ja, påvirket af alkohol
- 4 ja, Påvirket af andet
- 5 Nej

Kan du give en nærmere beskrivelse af den mest aktive i røveriet - var det en mand eller kvinde?

- 1 Mand
- 2 Kvinde

Hvor gammel var denne person?

- 1 Under 15 år
- 2 15-24 år
- 3 25-39 år
- 4 40-64 år
- 5 65 år og derover

Kendte du denne person?

- 1 Ja
- 2 Nej, overhovedet ikke

Hvem var det?

- 1 En man kun kender af navn/udseende
- 2 En fjernere bekendt, som man har haft lidt kontakt med (fx beboer fra området)

- 3 En nær bekendt ((tidligere) ven/kammerat, klassekammerat)
- 4 Familie og anden nærstående
- 5 Anden person

Hvilken anden person?: _____

Var personen påvirket af alkohol eller andet?

- 1 Ja, lidt påvirket af alkohol
- 2 Ja, meget påvirket af alkohol
- 3 Ja, påvirket af alkohol
- 4 ja, Påvirket af andet
- 5 Nej

Alt taget i betragtning. hvor alvorlig var denne hændelse for dig, da du blev udsat for den? Var den...?:

- 1 Meget alvorlig
- 2 Ret alvorlig
- 3 Ikke særlig alvorlig

Synes du hændelsen var..:

- 1 En kriminell handling
- 2 En forkert, men ikke kriminell handling
- 3 Bare noget der sker

Synes du, at det er noget, der påvirker hvordan du har det med dig selv og dit liv i dag?

- 1 Ja, i meget høj grad
- 2 I temmelig høj grad
- 3 En del
- 4 Lidt, en lille grad
- 5 Slet ikke

Har du anmeldt røveriet til politiet?

- 1 Ja
- 2 Nej, men politiet fik at vide om det på anden måde
- 3 Nej

Hvorfor har du ikke anmeldt det til politiet?: _____

Fik politiet fat i den der gjorde det?

- 1 Ja
- 2 Nej

Er der - så vidt du ved - inden for de sidste 12 måneder nogen, der har stjålet eller forsøgt at stjæle penge eller ting, som tilhørte dig?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor mange gange har du været udsat for det?

Answer must be in the range from 1 up to 97: __

Omtrent hvor meget blev der stjålet for?

[Til interviewer: Hvis flere tyverier, tag udgangspunkt i det sidst forekomne. Ingenting - kun et forsøg på tyveri]

Answer must be in the range from 0 up to 999996: _____

Hvilke af dine ejendele blev udsat for tyveri eller forsøg på tyveri (sidste gang)?

- 1 Intet. Det var kun forsøg
- 2 Bil
- 3 Motorcykel
- 4 Knallert
- 5 Cykel
- 6 Båd/skib
- 7 Noget fra hus/lejlighed/værelse hvor jeg bor
- 8 Noget fra garage/kælder/loftsrum/udhus/have ved min bopæl
- 9 Noget fra/på min arbejdsplads
- 10 Noget fra mit sommerhus/fritidshus
- 11 Noget jeg havde på mig (taksetyveri/lommetyveri)
- 12 Andet

Hvilket andet?: _____

Anmeldte du tyveriet til politiet?

[Til interviewer: Hvis flere tyverier, tag udgangspunkt i det sidst forekomne]

- 1 Ja
- 2 Nej, men politiet fik at vide om det på anden måde
- 3 Nej

Anmeldte du det til forsikringselskab? (Stilles ikke, hvis kun forsøg)

- 1 Ja
- 2 Nej, men jeg er forsikret, og jeg ville nok have fået erstatning, hvis jeg havde anmeldt det
- 3 Nej. Jeg er ganske vist forsikret, men tror ikke jeg ville få erstatning
- 4 Nej, for jeg har en tyveriforsikring

Fik du det stjålne tilbage eller erstattet? (Stilles ikke, hvis kun forsøg)

- 1 Jeg fik det hele ubeskåret tilbage
- 2 Jeg fik noget tilbage og erstatning (hel eller delvis) for resten (Stilles kun hvis ja på ovenstående spørgsmål)
- 3 Jeg fik intet tilbage, men fik erstatning (hel eller delvis) (Stilles kun hvis ja på ovenstående spørgsmål)
- 4 Jeg fik intet tilbage og heller ikke erstatning (Stilles kun hvis ja på ovenstående spørgsmål)
- 5 Jeg fik noget tilbage (Stilles kun hvis Nej på ovenstående spørgsmål)
- 6 Jeg fik ikke noget tilbage eller nogen erstatning (Stilles kun hvis Nej på ovenstående spørgsmål)

Har du været udsat for hærværk f.eks. rudeknusning, at dine bildæk er blevet skåret op eller at andre ting er blevet ødelagt indenfor de seneste 12 måneder?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor mange gange har du været udsat for det?

Answer must be in the range from 1 up to 97: ____

Omtrent hvor meget beløb skaderne ved hærværket sig til?

[Til intervieweren: Hvis flere hærværk, tag udgangspunkt i det sidst forekomne]

Answer must be in the range from 0 up to 999996: _____

Anmeldte du skaderne til politiet?

[Til intervieweren: Hvis flere hærværk, tag udgangspunkt i det sidst forekomne]

- 1 Ja
- 2 Nej, men politiet fik at vide om det på anden måde
- 3 Nej

Hvilke af dine ejendele blev udsat for hærværk (sidste gang)?

- 1 Bil
- 2 Motorcykel
- 3 Knallert
- 4 Cykel
- 5 Båd/skib
- 6 Hus/lejlighed/værelse hvor jeg bor
- 7 Garage/kælder/loftsrum/udhus/have ved min bopæl
- 8 Min arbejdsplads
- 9 Mit sommerhus/fritidshus
- 10 Andet

Hvilket andet?: _____

Anmeldte du det til forsikringselskab?

- 1 Ja
- 2 Nej, men jeg er forsikret, og jeg ville nok have fået erstatning, hvis jeg havde anmeldt det
- 3 Nej. Jeg er ganske vist forsikret, men tror ikke jeg ville få erstatning
- 4 Nej, for jeg har en forsikring, der dækker hærværk.

Fik du det ødelagte erstattet?

- 1 Der blev ikke ødelagt noget, det var kun forsøg
- 2 Jeg fik fuld erstatning
- 3 Jeg fik delvis erstatning
- 4 Jeg fik ingen erstatning

Nu vil jeg gerne spørge dig om nogle andre ubehagelige oplevelser, du måske har haft. Kan du fortælle mig, om du inden for DE SENESTE 5 ÅR har været udsat for at en mand ved brug af vold eller trusler om vold har FORSØGT at tvinge dig til eller RENT

FAKTISK har tvunget dig til samleje?

Forsøg på og tvungne samlejer fra kærester, ægtefæller og andre seksuelle partnere tæller også med.

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor mange gange inden for de sidste 5 år har du været udsat for den slags?
Answer must be in the range from 1 up to 96: ____

Hvornår skete det?

- 1 Inden for de seneste 12 måneder
- 2 Mellem 1 år og 2 år siden
- 3 Mellem 2 år og 3 år siden
- 4 Mere end 3 år siden

Var det et forsøg eller blev du rent faktisk tvunget til samleje?

- 1 Forsøg på samleje
- 2 Tvunget til samleje

Førte det da til synlige mærker eller skader på kroppen?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvilke skader eller mærker medførte det? (beskriv): _____

Krævede skaderne/mærkerne lægebehandling?

- 1 Ja
- 2 Nej

Følte du, at du var i livsfare (under hændelsen)?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor foregik det?

- 1 Egen bolig
- 2 I hans bolig
- 3 Anden privat bolig
- 4 På arbejdsplads/skole/udd.inst.
- 5 På værtshus, cafe, bodega m.m.
- 6 Offentligt tilgængeligt sted, gade, vej, plads, torv, park, skov
- 7 Offentligt transportmiddel
- 8 Andet offentligt tilgængeligt sted
- 9 Udlandet
- 10 Andet

Angiv hvor?: _____

Var der flere end én, der tvang dig?

- 1 Ja
- 2 Nej

Hvor mange personer tvang dig?

- 1 2 personer
- 2 3 personer
- 3 4 personer
- 4 5 personer eller flere

Skete det til en fest eller i forbindelse med en fest?

'I forbindelse med' betyder at det kan være sket på vej til og fra, men også efter at være fulgt hjem eller med hjem el.lign.)

- 1 Ja, til eller i forbindelse med en privat fest
- 2 Ja, til eller i forbindelse med en tur i byen (restaurant, værtshus, diskotek e.lign.)
- 3 Nej

Hvilken måned skete det?

- 1 Januar
- 2 Februar
- 3 Marts
- 4 April
- 5 Maj
- 6 Juni
- 7 Juli
- 8 August
- 9 September
- 10 Oktober
- 11 November
- 12 December

Hvilken ugedag skete det på?

- 1 Mandag
- 2 Tirsdag
- 3 Onsdag
- 4 Torsdag
- 5 Fredag
- 6 Lørdag
- 7 Søndag
- 8 Hverdag
- 9 Weekend

Hvilket tidspunkt på døgnet skete det?

Answer must be in the range from 1 up to 24: __

Var du påvirket af alkohol eller andet?

- 1 Ja, lidt påvirket af alkohol
- 2 Ja, meget påvirket af alkohol
- 3 Ja, påvirket af alkohol
- 4 ja, Påvirket af andet
- 5 Nej

Har den (eller de) der gjorde det, gjort det samme mod dig før?

- 1 Nej, aldrig
- 2 Ja, en enkelt gang
- 3 Ja, to gange
- 4 Ja, tre eller flere gange

Tror du, at det var tilfældigt, at det lige var dig, det gik udover?

- 1 Ja, fuldstændig tilfældigt
- 2 Ikke fuldstændig tilfældigt, men kunne også have været en anden
- 3 Nej, ikke tilfældigt at det lige var/blev mig

Kan du give en nærmere beskrivelse af ham der gjorde det (den mest aktive)

Hvor gammel var denne person?

- 1 Under 15 år
- 2 15-24 år
- 3 25-39 år
- 4 40-64 år
- 5 65 år og derover

Omtrent hvor gammel var du selv, da det skete?

Answer must be in the range from 11 up to 74: ___

Kendte du denne person?

- 1 Ja
- 2 Nej, overhovedet ikke

Hvem var det?

- 1 Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste
- 2 En nu forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden inden forholdets ophør
- 3 Forhenværende ægtefælle/samlever/kæreste, som begik volden efter forholdets ophør
- 4 Barn/barnebarn/stedbarn
- 5 Forældre/bedsteforældre
- 6 Andet familiemedlem
- 7 (Tidligere) ven/kammerat
- 8 En bekendt, som man havde kendt i mere end 24 timer
- 9 En, som man netop har mødt på et værtshus, til en fest el.lign.
- 10 En, som man netop har mødt gennem internettet
- 11 En bekendt, som man havde kendt under 24 timer
- 12 Person i afhængighedsforhold (fx plejebarn, patient el.lign.)
- 13 Person man selv var i et afhængighedsforhold til (fx chef, lærer, læge, politimand, taxa-chauffør el.lign.)
- 14 Anden person

Var personen påvirket af alkohol eller andet?

- 1 Ja, lidt påvirket af alkohol
- 2 Ja, meget påvirket af alkohol
- 3 Ja, påvirket af alkohol
- 4 ja, Påvirket af andet
- 5 Nej

Blev du slået eller sparket eller blev der anvendt anden form for fysisk vold mod dig?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt våben/redskaber ved overfaldet? (Spørgsmål indtil juni 2009)

- 1 Ja, anvendt
- 2 Ja, truet med
- 3 Nej

Blev du truet med våben/redskaber ved overfaldet? (Spørgsmål fra juli 2009)

- 1 Ja, jeg blev truet med våben/redskab - men det blev ved truslen
- 2 Våben/redskab blev direkte brugt imod mig
- 3 Nej

Blev der anvendt skydevåben?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt kniv?

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt slagvåben? (køller, jernstænger m.m.)

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt andre våben? (flasker, sten m.m.)

- 1 Ja
- 2 Nej

Blev der anvendt bedøvende middel, sovemiddel eller andet som gjorde, at du ikke vidst, hvad der foregik, eller ikke kunne forsvare dig?

- 1 Ja, helt sikkert
- 2 Ja, måske
- 3 Nej

Alt taget i betragtning. hvor alvorlig var denne hændelse for dig, da du blev udsat for den? Var den...?

- 1 Meget alvorlig
- 2 Ret alvorlig
- 3 Ikke særlig alvorlig

Synes du, at det er noget, der påvirker hvordan du har det med dig selv og dit liv i dag?

- 1 Ja, i meget høj grad
- 2 I temmelig høj grad
- 3 En del
- 4 Lidt, en lille grad

5 Slet ikke

Synes du hændelsen var..:

- 1 En kriminel handling
- 2 En forkert, men ikke kriminel handling
- 3 Bare noget der sker

Har du fortalt om det skete til andre:

Til familie?

- 1 Ja
- 2 Nej

Til venner/bekendte?

- 1 Ja
- 2 Nej

Til nogen på min arbejdsplads/studie?

- 1 Ja
- 2 Nej

Til krisecentre el.lign?

- 1 Ja
- 2 Nej

Til læger/behandlere/psykologer/psykiatere (ikke krisecentre)?

- 1 Ja
- 2 Nej

Til myndigheder/autoriteter uden for politiet, fx skolelærer, socialrådgiver el.lign.?

- 1 Ja
- 2 Nej

Har du anmeldt det til politiet?

- 1 Ja
- 2 Nej, men politiet fik at vide om det på anden måde
- 3 Nej

Har du fortalt det til nogen andre i det hele taget?

- 1 Nej Ingen
- 2 Ja, men ingen af de nævnte

Hvad er hovedgrunden til, at du ikke har fortalt det til nogen?

- 1 Det var ikke så alvorligt
- 2 Følte skyld/skam/flov/pinligt
- 3 Bange for hævn/angst
- 4 For at beskytte ham der gjorde det
- 5 Ingen ville tro mig
- 6 Andet

Hvilken anden grund?: _____

Var der nogen der opdagede det eller fortalte du det til nogen umiddelbart efter, at det var sket?

1 Ja, nogen opdagede det/fortalte det umiddelbart efter (inden for 24 timer) til nogen?

2 Nej, fortalte det første senere eller det blev først opdaget af andre senere (mere end 24 timer efter)

Hvorfor har du ikke anmeldt overfaldet til politiet?

Vigtigt at dette bliver nøje beskrevet: _____

Fik politiet fat i ham der gjorde det?

1 Ja

2 Nej

Hvad var det for et arbejde du havde, da du blev udsat for vold eller trusler om vold (eller voldtægt) under udførelse af dit arbejde?

1 Arbejder med særligt belastede klienter (fx demente, unge på døgninstitution, psykisk syge)

2 Har kontrol-/overvågningsarbejde (fx politibetjent, dørvogter, p-vagt, billetkontrollør)

3 Arbejder med transport af mennesker (fx buschauffør, taxachauffør)

4 Har anden form for risikobetonet arbejde: Hvad (beskriv)

5 Har ikke et særligt risikobetonet arbejde: Hvad (beskriv)